

Jaarverslag 2023

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	05	2 Bestuursakkoord hoger onderwijs	25
Verslag van de Raad van toezicht	09	Starters- en stimuleringsbeurzen	
1 Hoofdlijnen 2023	13	3 Kwaliteitsafspraken	29
Missie Open Universiteit		Medezeggenschap	
Implementatie instellingsplan 2023-2027		Communicatie	
'Met open mind'		Financiën	
Onderwijs			
Onderzoek		4 Onderwijs	33
Huisvesting		Aanbod	
Sociale veiligheid		Docentprofessionalisering	
Digitale OU		Kwaliteitszorg	
Diversiteit en inclusie		Resultaten	
Duurzaamheid			
Nationaal Programma Onderwijs		5 Onderzoek	49
Benoemingen		Open University Graduate School	
Opening academisch jaar 2023-2024: Nederland én Vlaanderen		Faculiteiten	
Viering dies natalis		Impact	
Studium Generale		Wetenschappelijke integriteit	
TEDx		Kennisveiligheid en WetenschapVeilig	
Lustrumjaar 2024: 40 jaar Open Universiteit		Tabel onderzoekskenngetallen 2023 en 2022	
Medezeggenschap			

<hr/>		<hr/>	
6 Samenwerking	59	10 Helderheid en governance	99
Provinciaal en regionaal		Notitie Helderheid in de bekostiging van het	
Nationaal		hoger onderwijs	
Internationaal		Beleidsregel publiek-privaat	
Toegepast onderzoek bij de Open Universiteit		Regeling beleggen, lenen en derivaten	
<hr/>		Governance	
7 Sociale paragraaf	67	Besluiten experimenten	
Organisatie		Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na	
HRM		ontslag	
Sociale veiligheid		Afhandeling klachten van studenten	
Diversity Office		<hr/>	
Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen		11 De Open Universiteit in cijfers	109
<hr/>		<hr/>	
8 Financiën	77	Bijlage	111
<hr/>		Nevenfuncties Raad van toezicht en	
9 Infrastructuur	95	College van bestuur	
Huisvesting		<hr/>	
Informatiebeveiliging, cybersecurity en		Jaarrekening	113
bescherming persoonsgegevens			
Duurzaamheid			

Voorwoord

Het College van bestuur van de Open Universiteit legt in het voorliggende bestuursverslag en financieel verslag verantwoording af over het gevoerde beleid in 2023.

In het voorjaar van 2023 werd een start gemaakt met de implementatie van het instellingsplan 'Met open mind', dat betrekking heeft op de periode 2023-2027. Speerpunten liggen op de volgende domeinen: onderwijs, onderzoek, communityvorming, huisvesting, aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen (waaronder duurzaamheid, en diversiteit en inclusie), personeelsbeleid, verbetering en versterking van de organisatie, en samenwerking.

Binnen het meerjarige IT-transitieprogramma de Digitale OU, dat is gestart in 2021, werd in 2023 verder gewerkt aan de vernieuwing van cruciale IT-infrastructuur. In januari is het nieuwe HR-systeem AFAS in gebruik genomen. Vroeg in het voorjaar van 2024 is de migratie van alle cursussen naar de nieuwe digitale leer- en werkomgeving Brightspace voltooid. Daarnaast zijn verdere stappen gezet wat betreft de integratie van het digitale toetsstelsel ANS met de Brightspace-omgeving.

In de Nationale Studenten Enquête 2023 behaalde de Open Universiteit opnieuw een tweede positie van de veertien universiteiten aangesloten bij de Universiteiten van Nederland. 87 procent van de studenten is (zeer) tevreden over het onderwijs van de Open Universiteit, het gemiddelde van alle veertien universiteiten is 80,5 procent.

In het kader van een voorziene uitbreiding van het onderwijsportfolio werd in het voorjaar voor de nieuwe wo-bachelor Academische Lerarenopleiding voor het Primair Onderwijs een positief besluit verkregen op de bij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

ingediende aanvraag macrodoelmatigheid. Vervolgens is de aanvraag voor de toets nieuwe opleiding ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Op 23 mei 2024 besloot de NVAO accreditatie nieuwe opleiding te verlenen aan deze opleiding, zij beoordeelde de kwaliteit van de opleiding als positief. De opleiding kan in september 2024 starten.

In het verslagjaar vond een nieuwe call plaats waarvoor onderzoekers van de Open Universiteit onderzoeksvoorstellen konden indienen in het kader van het instellingsbrede, multidisciplinaire onderzoeksprogramma Innovating for Resilience. Deze call leidde tot de selectie van drie voorstellen voor promotieonderzoek. Hiervoor was in 2023 in totaal ruim 1,2 miljoen euro beschikbaar.

In november is besloten om een besluit over de toekomstige huisvesting van de campus in Heerlen aan te houden en meer tijd te nemen met het oog op een zorgvuldige besluitvorming.

Eind augustus nam bestuursvoorzitter prof. dr. Frank van der Duijn Schouten afscheid van de Open Universiteit. Hij werd opgevolgd door dr. Nicole Ummelen.

Het verslagjaar werd afgesloten met een negatief resultaat van 6,2 miljoen euro.

Het College van bestuur bedankt studenten en alumni voor hun betrokkenheid bij de Open Universiteit, en medewerkers voor hun inzet in 2023.

Heerlen, juni 2024

College van bestuur
dr. Nicole Ummelen, voorzitter
prof. dr. Theo J. Bastiaens, rector magnificus

Feiten en cijfers 2023

Onderwijs/studenten	2023
Ingeschreven studenten (op 31 december)	15.241
Instroom nieuwe studenten bachelor- en masteropleidingen	3.452
Instroom nieuwe studenten schakelprogramma's	1.605
Diploma's (getuigschriften in wettelijke zin)	1.057 diploma's bachelor- en masteropleidingen
Afgelegde tentamens	42.309

Onderzoek	2023
Promoties	11
Wetenschappelijke publicaties (totaal)	832
Open access-publicaties	52%
Vakpublicaties	114
Congresbijdragen en overige presentaties	512

Personeel	2023
Wetenschappelijk personeel	384 fte's
Ondersteunend beheerspersoneel	327 fte's
Totaal	711 fte's

Financiële kerncijfers	2023
Totale baten	€ 89,1 miljoen
Groepsvermogen	€ 15,5 miljoen
Exploitatieresultaat	€ -6,2 miljoen
Solvabiliteit II	38%
Liquiditeit	138%

Open Universiteit

De Open Universiteit is een niet-traditionele, publieke universiteit met een bijzondere opdracht: het ontwikkelen, innoveren en aanbieden van open academisch onderwijs.

De Open Universiteit heeft een hoogwaardig onderwijsaanbod op basis van een beproefd afstandsonderwijsmodel, voor wie niet kan (of wil) studeren aan een andere Nederlandse of Vlaamse universiteit. Voor het bacheloronderwijs zijn er geen vooropleidingseisen en het onderwijs maakt flexibel studeren in deeltijd goed mogelijk. Het onderwijsmodel van de Open Universiteit is hiervoor de basis en staat voor activerend academisch afstandsonderwijs, met veel flexibiliteit voor studenten. De wetenschappelijke opleidingen krijgen veel waardering van studenten en experts, bijvoorbeeld in de jaarlijkse Nationale Studenten Enquête.

De Open Universiteit heeft de wettelijke taak via onderwijskundig onderzoek bij te dragen aan de innovatie van het Nederlands hoger onderwijs. Ze heeft zich dan ook ontwikkeld tot dé expert op het gebied van leren en doceren in een door technologie verrijkte omgeving. Daarnaast wordt er onderzoek verricht op de andere wetenschapsgebieden waarop de Open Universiteit actief is. Verder vindt er interdisciplinair onderzoek plaats in het programma Innovating for Resilience, en neemt de Open Universiteit deel aan de sectorplannen Bèta en Social Sciences and Humanities.

Met onderwijs en onderzoek wordt ook actief bijgedragen aan maatschappelijke vraagstukken, zowel in de regio als landelijk. Voorbeelden zijn het helpen inrichten van een instituut voor de afwikkeling van mijnschade, actieve participatie in regiodeals, en het Trustworthy AI-lab.

Verslag van de Raad van toezicht

Regulier overleg met het College van bestuur

In 2023 waren er vier reguliere overlegbijeenkomsten met het College van bestuur. Daarnaast waren er tussentijdse momenten van overleg tussen (een delegatie van) de Raad en het College over specifieke onderwerpen, waaronder de campusontwikkeling in Heerlen en het rapport over sociale veiligheid binnen de Open Universiteit, dat medio 2023 werd gepubliceerd.

In maart werd met het College van bestuur overlegd over de managementletter van de externe accountant. Aanbevelingen van de accountant werden door het College opgepakt, met daarbij bijzondere aandacht voor verbeteringen op het vlak van Europese aanbestedingen.

Daarnaast werd uitvoerig gesproken over de campusontwikkeling van de Open Universiteit in Heerlen, waarbij het maken van een keuze uit twee scenario's centraal stond: het aanhouden van de huidige campus, inclusief vernieuwing daarvan, versus het verhuizen naar een locatie in het centrum van de gemeente Heerlen. Met de eigenaar van een specifieke locatie in het centrum van Heerlen werden gesprekken gevoerd over een mogelijke aankoop door de Open Universiteit. De Raad van toezicht gaf het College van bestuur toestemming om te onderzoeken of het mogelijk zou zijn om onder een aantal voorwaarden tot een koopovereenkomst te komen.

De Raad kreeg verder van het College een update over de zogenaamde MBA-kwestie, waarbij de Open Universiteit op het gebied van contractonderwijs een aantal diploma's in het verleden ten onrechte had verleend.

Wat betreft de samenstelling van het College van bestuur stelde de Raad met tevredenheid vast dat de

wervings- en benoemingsprocedure voor een nieuwe bestuursvoorzitter succesvol was afgerond, met als resultaat de benoeming van dr. Nicole Ummelen per 1 september 2023. Daarnaast werd de stand van zaken doorgenomen wat betreft de samenstelling van de Raad zelf.

Ten slotte werd de Raad vertrouwelijk gehoord door het College voor promoties over de verlening van een eredoctoraat ter gelegenheid van de viering van de 39e dies natalis in september 2023.

In juni keurde de Raad het jaarverslag over 2022, bestaande uit het bestuursverslag en de jaarrekening, goed. Dit gold ook voor de meerjarenbegroting 2023-2027.

De financiële ontwikkeling over de eerste maanden van 2023 was voor zowel de Raad als het College een punt van zorg. Een belangrijke factor hierbij was de achterblijvende omzet in het onderwijs. De financiële ontwikkeling was voor het College van bestuur aanleiding om in goed overleg met het managementteam een aantal maatregelen te nemen, die erop gericht waren om enerzijds terughoudend te opereren aan de kostenkant, en anderzijds de onderwijsafzet te vergroten, onder meer door middel van gerichte marketingactiviteiten. Over de afzetontwikkeling, de reeds genomen maatregelen en de vooruitblik op 2023 als geheel werd overlegd tussen Raad en College. Afgesproken werd dat de Raad door het College over de verdere ontwikkeling nauwgezet wordt geïnformeerd.

De Raad ontving een update over het lopende traject inzake de campusontwikkeling in Heerlen, waarbij werd vastgesteld dat het nog niet mogelijk was om de fase van besluitvorming in te gaan.

Veel aandacht ging uit naar het thema sociale veiligheid binnen de Open Universiteit, waarbij het College van

bestuur de Raad informeerde over de bevindingen van een onafhankelijk onderzoeksbureau dat een rapport hierover opstelde, alsmede over het gevoerde overleg met het managementteam.

De Raad liet zich door het College tevens informeren over het voorziene vervolgtraject, waarbij het onderzoeksrapport en een eerste bestuurlijke reactie daarop met de organisatie zouden worden gedeeld. De Raad van toezicht heeft zich vervolgens nader laten informeren over de situatie inzake sociale veiligheid in de omgeving van het College van bestuur van de Open Universiteit. Hiertoe werden door de Raad van toezicht ruim 30 gesprekken met direct betrokkenen in en rondom het College van bestuur gevoerd.

Hieruit concludeerde de Raad dat er geen sprake is van psychologische onveiligheid rondom het College van bestuur. Tevens was de conclusie dat er aspecten in de werk- en organisatiecultuur zijn waaraan gezamenlijk in open dialoog verder gewerkt kan worden.

In september ontving de Raad een update over het lopende programma van de IT-transitie, waarbij een aantal aandachts- en verbeterpunten werd besproken. Ook over de ontwikkeling met betrekking tot de huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen werd de Raad bijgepraat.

In de vergadering werd verder ingegaan op de ontwikkeling van de onderwijsafzet in 2023 en op mogelijke maatregelen in relatie tot de begroting 2024, gelet op het feit dat voor geheel 2023 een substantieel lagere afzetontwikkeling werd voorzien ten opzichte van de begroting 2023.

De Raad nam met instemming kennis van het feit dat de marketingfunctie bij de universiteit wordt heringericht en dat er gewerkt wordt aan een nieuwe marketingstrategie.

Wat betreft de opvolging van het rapport over sociale veiligheid deelde de Raad zijn bevindingen uit de gesprekken die hij met een aantal interne stakeholders had gevoerd. De Raad gaf tevens aan, dat hij op basis van de bevindingen een bericht zal opstellen. Dat is gedaan en het bericht is met de organisatie gedeeld.

In dat bericht is ingegaan op punten waarop volgens de Raad progressie kan worden geboekt; dit betreft onder meer het verbeteren van het besluitvormingsproces.

De Raad van toezicht zal verder toezien op het zorgvuldige vervolg en de afronding van het proces sociale veiligheid.

Het College informeerde de Raad over de stand van zaken van de gesprekken over (het bevorderen van) sociale veiligheid die binnen alle organisatie-eenheden worden gevoerd. De resultaten van deze gesprekken zullen bijeen worden gebracht en worden benut voor het opstellen van een plan van aanpak.

Verder werden wat betreft de samenstelling van de Raad van toezicht besluiten genomen om te komen tot

voordrachten aan de minister van OCW, gericht op de benoeming van een nieuwe voorzitter van de Raad en twee nieuwe leden.

In december keurde de Raad van toezicht de begroting voor 2024 goed. De Raad nam er met instemming kennis van dat over de totstandkoming van de begroting en de voorziene uitvoering daarvan heldere en strikte afspraken werden gemaakt tussen College van bestuur en managementteam.

In het verlengde daarvan maakten Raad en College afspraken over de monitoring van de begrotingsuitvoering en het volgen van de financiële ontwikkeling, ook in meerjarig perspectief, mede in relatie tot de implementatie van de instellingsstrategie, die in 2024 verder vormgegeven zal worden.

Het College van bestuur informeerde de Raad nader over de ontwikkelingen rond de campusontwikkeling in Heerlen. Daarbij werd ingegaan op het feit dat het overleg over een mogelijke verhuizing naar het centrum van Heerlen zonder overeenstemming over een koopovereenkomst is geëindigd, en dat nu tijd wordt genomen voor een nadere reflectie op het huisvestingsvraagstuk. Nieuw element hierbij is dat de toekomstige huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen en de toekomstige huisvesting van studiecentra in Nederland integraal zullen worden behandeld.

De Raad sprak met het College over de voortgang van het programma van de IT-transitie, waarbij enerzijds werd geconstateerd dat er op onderdelen inmiddels goede resultaten zijn geboekt, onder meer wat betreft de invoering van een nieuwe digitale leer- en werk-omgeving. Anderzijds werd vastgesteld dat er op onderdelen ook nog veel werk te verzetten is, waarbij het programmaonderdeel de Digitale campus zorgen baart vanwege stagnerende voortgang.

In de vergadering werd opnieuw de voortgang besproken naar aanleiding van het eerdere rapport over sociale veiligheid. Afgesproken werd dat het voorziene plan van aanpak in het voorjaar van 2024 ook onderwerp van gesprek tussen Raad en College zal zijn.

Samenstelling Raad van toezicht

In de samenstelling van de Raad van toezicht vond in het verslagjaar een aantal wijzigingen plaats.

In het voorjaar nam prof. dr. Vanessa Evers afscheid als lid van de Raad; zij werd per 1 mei opgevolgd door drs. Lucas van Wees, MBA, MBT.

In het najaar nam dr. Ellen de Brabander afscheid als lid van de Raad; zij werd per 1 december opgevolgd door drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC.

Per 1 december werd prof. dr. Marijk van der Wende benoemd als voorzitter van de Raad; zij volgde drs. René Smit op, die de Raad verliet aan het einde van

zijn tweede benoemingstermijn.

Prof. dr. Gregor Halff werd per 1 december benoemd als lid van de Raad; hij volgde prof. dr. Marijk van der Wende op.

De Raad van toezicht heeft vier commissies. Ultimo 2023 was de bemensing van deze commissies vanuit de Raad als volgt: commissie Onderwijs en Onderzoek: dr. Gerard Schouw en prof. dr. Gregor Halff.

De Auditcommissie: drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC en dr. Gerard Schouw. De commissie Medezeggenschap: prof. dr. Marijk van der Wende en drs. Lucas van Wees, MBA, MBT. De Benoemings- en remuneratiecommissie: prof. dr. Marijk van der Wende en drs. Lucas van Wees, MBA, MBT.

De commissie Onderwijs en Onderzoek kwam in 2023 twee keer bijeen. Onderwerpen van overleg waren onder andere: de Kwaliteitsafspraken, een update over het centrale onderwijsdashboard, en het nieuwe programma op het gebied van kwaliteitszorg onderwijs. De Auditcommissie kwam in 2023 niet bijeen. Wel was er periodiek overleg over diverse onderwerpen tussen een commissielid (dr. Ellen de Brabander) en de directeur Finance en control respectievelijk de externe accountant.

De Benoemings- en remuneratiecommissie kwam enkele keren bijeen voor de begeleiding van lopende wervings- en benoemingsprocedures.

Horizontale dialoog: overleg met de centrale medezeggenschap (Ondernemingsraad en Studentenraad)

De Raad van toezicht en de centrale medezeggenschap (Ondernemingsraad en Studentenraad) overlegden in het verslagjaar twee keer met elkaar. Besproken werden onder meer: het totstandkomingsproces van de (hoofdlijnen van de) begroting 2024 en gewenste verbeteringen daarin, de huisvesting van de Open Universiteit in brede zin, het programma van de IT-transitie en sociale veiligheid. De Ondernemingsraad en de Studentenraad waren betrokken bij de wervings- en benoemingsprocedure voor het voorzitterschap van het College van bestuur en de diverse procedures met het oog op vernieuwing van de samenstelling van de Raad van toezicht.

Samenstelling College van bestuur

Per 1 september 2023 nam dr. Nicole Ummelen het voorzitterschap van het College van bestuur over van prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten, die vanaf november 2021 tijdelijk de voorzitterspositie bekleedde,

en samen met rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens zorgde voor de totstandkoming van het nieuwe instellingsplan van de Open Universiteit voor de periode 2023-2027.

Code goed bestuur universiteiten

Onder verwijzing naar de Code goed bestuur universiteiten was de Raad van toezicht in 2023 van oordeel dat 'onafhankelijkheid' werd gewaarborgd.

Bij zijn werkzaamheden ziet de Raad van toezicht erop toe dat de inzet van publieke middelen door de Open Universiteit voldoet aan de vereisten ten aanzien van rechtmatigheid en doelmatigheid.

Hieraan wordt aandacht besteed bij de behandeling van begroting, jaarrekening en andere documenten die de bedrijfsvoering van de Open Universiteit betreffen (waaronder de managementletter van de externe accountant en periodieke rapportages over vermogenspositie en risicobeheersing).

Overig

De voorzitter respectievelijk vicevoorzitter van de Raad nam deel aan het periodieke landelijk overleg van voorzitters van Raden van toezicht.

In het geldende bestuurs- en beheersreglement (goedgekeurd door de Raad in 2020) werden in het verslagjaar geen aanpassingen aangebracht.

In het verslagjaar waren er geen meldingen van transacties waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen van materiële betekenis.

Dankwoord

Een woord van dank van de Raad van toezicht gaat uit naar studenten, alumni, medewerkers, College van bestuur en oud-Collegevoorzitter prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten, oud-voorzitter Raad van toezicht drs. René Smit en voormalige leden Raad van toezicht prof. dr. Vanessa Evers en dr. Ellen de Brabander, die allen in 2023 afscheid namen, voor hun betrokkenheid bij en inzet voor de Open Universiteit.

Raad van toezicht Open Universiteit
prof. dr. Marijk van der Wende, voorzitter
prof. dr. Gregor Halff, lid
drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC, lid
dr. Gerard Schouw, lid
drs. Lucas van Wees, MBA, MBT, lid

Hoofdstuk 1

Hoofdpijnen 2023

Missie Open Universiteit

De missie van de Open Universiteit is opnieuw vastgelegd in het instellingsplan 2023-2027, 'Met open mind'. De universiteit richt zich de komende jaren op het vergroten van de betekenisvolle bijdrage aan de ontwikkeling van studenten en de samenleving, en op het versterken van haar unieke positie in het universitaire stelsel. Speerpunten hierbij zijn:

- Onderwijs: de Open Universiteit richt zich op proposities voor specifieke groepen die zij kansen biedt om academisch onderwijs te volgen. Op het terrein van onderwijsinnovatie en digitale leeromgevingen wil de Open Universiteit in Nederland een leidende positie innemen.
- Onderzoek: de universiteit richt zich, vertrekkend vanuit een stevige disciplinaire basis, op interdisciplinair maatschappelijk relevant onderzoek. Onderzoek ter ondersteuning van onderwijsinnovatie beschouwt zij als haar bijzondere opdracht. De universiteit versterkt haar inzet op het gebied van impact/valorisatie, onder meer door het verstevigen van de verbinding met de regio.
- Community-vorming: de Open Universiteit investeert in haar community van studenten, medewerkers, alumni en partners.
- De universiteit investeert in de campus en de studiecentra, waarbij het studie- en werkcomfort voor studenten en medewerkers leidend is. Mede ter bevordering van de universitaire samenwerking speelt bij de specifieke locatiekeuze van de

- studiecentra de connectie met de overige Nederlandse universiteiten een belangrijke rol.
- Versterkte aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de noodzaak van duurzaamheid, diversiteit, inclusie en sociale veiligheid: in onderwijs, onderzoek en valorisatie, personeelsbeleid, en bedrijfsvoering en huisvesting.
- Personeelsbeleid: het kapitaal van de Open Universiteit bestaat uit haar mensen. Ze investeert in het vergroten van de aantrekkelijkheid van de universiteit als werkgever, onder meer door de overbrugging van grote afstanden tussen woon- en werkplek te faciliteren.
- Excellente organisatie: om haar ambities waar te maken, investeert de Open Universiteit in de kwaliteit van haar processen en de dienstverlening aan haar studenten, in de onderlinge samenwerking en in het stimuleren van wendbaarheid en ondernemerschap.

De Open Universiteit is – als publiek gefinancierde universiteit – lid van de Nederlandse koepelorganisatie Universiteiten van Nederland.

Implementatie instellingsplan 2023-2027 'Met open mind'

In het voorjaar van 2023 werd een start gemaakt met de implementatie van het instellingsplan 'Met open mind', dat betrekking heeft op de periode 2023-2027. Speerpunten liggen op de volgende domeinen:

onderwijs, onderzoek, communityvorming, huisvesting, aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen (waaronder duurzaamheid, en diversiteit en inclusie), personeelsbeleid, verbetering en versterking van de organisatie, en samenwerking.

Onderwijs

Kwaliteitsafspraken

Eind 2023 werd overeenstemming bereikt tussen de Gezamenlijke vergadering van Ondernemingsraad en Studentenraad over het instellingsbrede portfolio voor 2024, dat tegelijk het laatste jaar is van de lopende cyclus van de Kwaliteitsafspraken.

Inhoudelijk gezien bouwt het portfolio voor 2024 voort op thema's uit eerdere jaren. Onderwerpen als active-ring, communityvorming, hybride onderwijs, feedback en scriptiebegeleiding komen ook in 2024 terug.

Daarnaast is er een aantal nieuwe actuele thema's toegevoegd, zoals artificial intelligence (AI) in onderwijs, duurzaamheid, en diversiteit en inclusie. Deze onderwerpen sluiten aan bij het instellingsplan voor de periode 2023-2027.

Het doel van het programma is om in 2024 te komen tot een afronding van de oorspronkelijke doelstellingen, met inachtneming van de onderwijskundige ontwikkelingen die de Open Universiteit in de afgelopen jaren heeft doorgemaakt.

Evaluatie van de gehele cyclus van Kwaliteitsafspraken 2019-2024 zal in 2025 plaatsvinden.

Ontwikkeling onderwijsportfolio

In lijn met de instellingsstrategie op het onderwijsdomein is in het verslagjaar gewerkt aan verdere uitbreiding van het portfolio. Voor de beoogde nieuwe wo-bachelor Academische Lerarenopleiding voor het Primair Onderwijs werd in het voorjaar een positief besluit verkregen naar aanleiding van de bij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs ingediende aanvraag macrodoelmatigheid. Vervolgens is de aanvraag voor de toets nieuwe opleiding ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Op 23 mei 2024 besloot de NVAO accreditatie nieuwe opleiding te verlenen aan deze opleiding, zij beoordeelde de kwaliteit van de opleiding als positief. De opleiding kan in september 2024 starten.

In ontwikkeling zijn verder twee nieuwe wo-masteropleidingen op het gebied van Financial Resilience respectievelijk Duurzaamheid, Management en Transities.

Daarnaast werd het aanbod aan korte onderwijsprogramma's, de zogenaamde focusprogramma's, herzien. Binnen het contractonderwijs werd 2023 vooral benut om onderwijs in dit domein een nieuwe impuls te kunnen geven.

Leven Lang Ontwikkelen

De Open Universiteit ambieert een prominente functie als aanjager van Leven Lang Ontwikkelen (LLO) in Nederland. Zij speelt dan ook een actieve rol op dit thema, zowel zelfstandig als in samenwerkingsverband en binnen de Universiteiten van Nederland (UNL). In de toekomstverkenning 'Vandaag is het 2024', die het ministerie van OCW in 2023 liet uitvoeren, is het stimuleren van LLO een van de acht besproken vraagstukken. In dat jaar stelde OCW ook de Onderwijsagenda LLO op, waarin het belang van deelname aan formele bij- en omscholing wordt benadrukt.

Door de modulaire opzet en het onderwijsmodel volgen studenten die studeren in het kader van LLO, binnen de Open Universiteit zowel formeel onderwijs – vallend onder de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) – als niet-formeel onderwijs (contractonderwijs). De universiteit was betrokken bij de aanvraag van de LLO-Katalysator van het Nationaal Groeifonds en bereidt een aanvraag voor binnen dit project.

Daarnaast spant de Open Universiteit zich in UNL-verband in om LLO bij universiteiten te bevorderen. De website universitairdoorleren.nl is in 2023 omgevormd naar een nieuw format onder beheer van UNL, waarbij nog steeds alle universiteiten gezamenlijk hun LLO-aanbod promoten. De inspanningen om het budget van de regeling Stimulering Arbeidsmarkt Positie (STAP) zo goed mogelijk te laten aansluiten op studenten van de Open Universiteit, zijn in 2023 afgerond door het besluit van de Rijksoverheid om de STAP-regeling per 1 januari 2024 stop te zetten. De Open Universiteit blijft de ontwikkelingen volgen rondom mogelijk nieuwe vormen van financiering ter bevordering van LLO.

Programma Kwaliteitszorg onderwijs

Na een evaluatie van de bestaande kwaliteitszorgsysteem is in 2023 een start gemaakt met het programma Kwaliteitszorg onderwijs. Doel van het programma is de kwaliteitszorg te verbeteren en daarmee een betere uitgangspunt te verkrijgen voor het behalen van de instellingstoets kwaliteitszorg dan wel de instellingsaccreditatie.

Binnen het programma is een aantal projecten gedefinieerd, waaronder de actualisering van het zogenaamde Handboek kwaliteitszorg. Het streven is om medio 2024 de implementatie van het gehele programma afgerond te hebben.

Dag van het Onderwijs

Met als thema 'Laat zien waar je trots op bent' organiseerde het Expertisecentrum onderwijs in november de Dag van het Onderwijs 2023. Daarbij waren 135 medewerkers en studenten aanwezig. Het programma omvatte onder meer een twintigtal workshops en een aantal presentaties over uiteenlopende onderwerpen, waaronder communityvorming, scriptiebegeleiding en veranderingen in het onderwijs door AI. Het programma eindigde met de uitreiking van twee prijzen: Jesse Claassen, universitair docent Europees recht, werd gekozen als docent van het jaar. Beste onderwijsproduct van het jaar was Gamebricks, dat als onderdeel van serious gaming bijdraagt aan competentieontwikkeling van studenten.

Nationale Studenten Enquête

Bij de jongste editie van de Nationale Studenten Enquête behaalde de Open Universiteit opnieuw een tweede positie, nipt achter Wageningen University. Studenten van de Open Universiteit waarden met name de inhoud en opzet van het onderwijs, de toetsing en beoordeling, en de aansluiting bij beroepspraktijk en beroepsloopbaan.

Aandacht voor topsport

In juni werd een online event georganiseerd rond het thema topsport en studeren aan de Open Universiteit. Bijdragen aan het programma kwamen van Wolfgang Stockinger, oprichter van TWIN, een internationaal adviesbureau voor beleidsmakers in sport, onderwijs en arbeidsmarkt, oud-tophockeyer en studente Kelly Hoyng-Jonker, en hoogleraar aan de Open Universiteit prof. dr. Gino Camp. Moderator van het event was docent en topsporter dr. Jesse Heyninck. In het najaar van 2023 presenteerde de Open Universiteit haar jaarverslag 2022-2023 over topsport en studeren.

Contractonderwijs: onterechte graadverlening

De Inspectie van het Onderwijs bracht in mei haar onderzoeksrapport uit over onterechte graadverlening door de Open Universiteit binnen het domein van het contractonderwijs.

Uit het onderzoek bleek dat de Open Universiteit 63 diploma's op het gebied van MBA en Loopbaanmanagement in strijd met wet- en regelgeving had verleend. Naast deze groep waren er nog 68 onderwijsdeelnemers die bezig waren met een programma binnen het contractonderwijs, maar aan wie nog geen graad was verleend. Ultimo 2023 is de Open Universiteit met nagenoeg iedereen van de 131 betrokkenen tot een vergelijk gekomen. De betreffende programma's zijn in het verslagjaar niet meer opgenomen in het aanbod van het contractonderwijs.

Onderzoek

Sectorplannen

In 2023 gaf minister Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) groen licht voor de financiering van het tweede deel van de sectorplannen. Deze plannen maken deel uit van het bestuursakkoord hoger onderwijs en wetenschap. In het kader van de sectorplannen worden middelen beschikbaar gesteld waarmee investeringen in onderzoek en onderzoeksinfrastructuur mogelijk worden gemaakt. Op landelijk niveau gaat het op jaarbasis om een bedrag van 200 miljoen euro. Ook vanuit de Open Universiteit wordt deelgenomen aan de sectorplannen. Aan het sectorplan Social Sciences and Humanities nemen de faculteiten Psychologie, Onderwijswetenschappen, Cultuurwetenschappen, Rechtswetenschappen en Managementwetenschappen deel. De faculteit Bètawetenschappen heeft middelen gekregen vanuit het sectorplan Bèta. In totaal ontving de Open Universiteit in 2023 een bedrag van circa 1,8 miljoen euro.

Starters- en stimuleringsbeurzen

Een ander onderdeel van het bestuursakkoord hoger onderwijs en wetenschap betreft de zogenaamde starters- en stimuleringsbeurzen. In totaal wordt hiervoor op landelijk niveau jaarlijks 300 miljoen euro uitgetrokken. De beurzen dienen een tweeledig doel: het stimuleren van ongebonden onderzoek en het verlagen van werkdruk. In 2023 ontving de Open Universiteit een bedrag van circa 5 miljoen euro. Een door het College van bestuur ingestelde werkgroep ontwikkelde een voorstel voor de verdeling en besteding van de beurzen. Een deel van de in 2023 toegekende middelen kon in 2023 nog niet worden ingezet; deze middelen blijven gereserveerd voor besteding in 2024.

Innovating for Resilience

Sinds 2020 kent de Open Universiteit een programma voor eerste-geldstroomonderzoek: het multidisciplinaire onderzoeksprogramma Innovating for Resilience. Via calls krijgen onderzoekers van de Open Universiteit de gelegenheid onderzoeksvoorstellen in te dienen. Na verschillende succesvolle calls in eerdere jaren vond in 2023 een nieuwe call plaats, die leidde tot de selectie van een drietal voorstellen ten behoeve van promotie-onderzoek. In 2023 was een budget beschikbaar van in totaal ruim 1,2 miljoen euro.

Toppositie Open Universiteit in Monitor Vrouwelijke Hoogleraren

De Open Universiteit behaalde in het verslagjaar opnieuw een toppositie in de Monitor Vrouwelijke Hoogleraren. Deze monitor biedt inzicht in de man-vrouwverhouding in de wetenschap en geeft het aandeel weer van vrouwelijke wetenschappers en bestuurders aan de Nederlandse universiteiten, in universitair medische centra en in andere wetenschappelijke organisaties. De monitor wordt samengesteld door het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren. In de editie van 2023 had de Open Universiteit met 40,9 het hoogste percentage vrouwelijke hoogleraren van alle universiteiten.

Beste proefschrift uitgereikt bij ontmoetingsdag voor promovendi aan de Open Universiteit

Bij de inmiddels 13e ontmoetingsdag voor promovendi, georganiseerd door de Open University Graduate School, ontving Pauline van Dorssen-Boog in juni 2023 uit hand van oud-rector magnificus Anja Oskamp de prijs voor het beste Open Universiteit-proefschrift van 2022. Van Dorssen-Boog promoveerde als buitenpromovendus bij de faculteit Managementwetenschappen. Titel van haar proefschrift: 'Self-leadership in Healthcare: How healthcare workers can lead themselves to better work engagement, health, and performance'.

Huisvesting

In 2023 werd besluitvorming voorbereid aangaande de huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen. Daarbij werden twee opties verkend: de huidige campus aanhouden en ingrijpend vernieuwen, of verhuizen naar een centrumlocatie in Heerlen. Uiteindelijk besloot het College van bestuur in november om een besluit over de huisvesting aan te houden. Het College achtte dit noodzakelijk omdat een

huisvestingsbesluit enerzijds grote investeringen met zich meebrengt en langjarige financiële consequenties heeft, terwijl de universiteit anderzijds voldoende investeringsruimte wil behouden met het oog op de uitvoering van haar instellingsstrategie op het gebied van innovatie in onderwijs, onderzoek en digitalisering. In dat perspectief vond het College het gewenst om meer tijd te nemen met het oog op zorgvuldige besluitvorming.

Flankerend hieraan werd een verkenning uitgevoerd naar de gewenste situatie voor de huisvesting van de 11 studiecentra van de Open Universiteit in Nederland. In de eerste fase van dit traject werden feiten en cijfers, en verwachtingen ten aanzien van de huisvesting van de studiecentra bijeengebracht. Deze fase werd voor de zomer van 2023 afgerond. Aansluitend was een vervolg voorzien dat diende te leiden tot een visiedocument inclusief besluitvorming. In het najaar van 2023 werd besloten om geen separaat besluitvormingstraject voor de studiecentra in te gaan. In plaats daarvan werd ervoor gekozen om de toekomstige huisvesting van studiecentra in Nederland te zien als een thema dat meegenomen wordt in de afweging die de Open Universiteit dient te maken ten aanzien van haar huisvesting instellingsbreed, zowel in Heerlen als elders in Nederland.

Sociale veiligheid

In het voorjaar van 2023 voerde onderzoeksbureau Schoone Interim-management en Advies een instellingsbreed onderzoek uit naar sociale veiligheid bij de Open Universiteit. Het onderzoek was er in eerste instantie op gericht een beter beeld te verkrijgen van de ervaringen van medewerkers met sociale veiligheid, om vervolgens te bezien hoe sociale veiligheid binnen de Open Universiteit gericht zou kunnen worden versterkt.

Het eindrapport is medio juli voor de gehele organisatie beschikbaar gemaakt. Belangrijke bevinding uit het rapport is dat er geen sprake is van een structureel patroon van sociale onveiligheid binnen de organisatie; wel werd geconstateerd dat er een aantal punten is dat om aandacht en follow-up vraagt. Het College van bestuur heeft het management vervolgens gevraagd om het rapport in de organisatie-eenheden te bespreken en over de bevindingen van de gesprekken te rapporteren. Deze gesprekken hebben in het najaar plaatsgevonden.

Op basis van de bevindingen wordt op instellingsniveau een plan van aanpak opgesteld, dat gericht is op het versterken van de sociale veiligheid. Het plan van aanpak wordt in het voorjaar van 2024 opgeleverd.

Digitale OU

Binnen het meerjarige programma de Digitale OU, dat gestart is in 2021, werd in 2023 verder gewerkt aan de vernieuwing van cruciale IT-infrastructuur.

In januari van het verslagjaar werd – als onderdeel van de programmaliijn Digitaal bedrijf – het nieuwe HR-systeem AFAS in gebruik genomen. Het ging hierbij om een uitrol met vooral basisfunctionaliteit. Via een gefaseerde aanpak werden in de loop van het jaar aanvullende functionaliteiten toegevoegd.

Binnen de programmaliijn Digitale faculteit was de migratie van de bestaande digitale leer- en werkomgeving yOUlearn naar de nieuwe omgeving Brightspace een belangrijk thema. Bij de start van het academisch jaar in september waren ongeveer 500 cursussen overgezet naar Brightspace. Vroeg in het voorjaar van 2024 is de migratie van alle cursussen voltooid. Daarnaast is onder meer gewerkt aan de ingebruikname van Kaltura voor de virtuele klas en zijn verdere stappen gezet wat betreft de integratie van het digitale toetsstelsel ANS met de Brightspace-omgeving.

Binnen de programmaliijn van de Digitale campus werd – samen met Breens Network – gewerkt aan de oplevering van een basisinrichting van de systemen die samen de nieuwe Digitale campus gaan vormen. Daarbij gaat het onder meer om de inrichting van een nieuw studentinformatiesysteem.

In het najaar van 2023 werd na het oplevermoment en eerste bijbehorende validaties geconstateerd dat het nog te vroeg was om over te gaan naar de implementatiefase van de Digitale campus.

Afgesproken is om meer tijd te nemen om die fase goed voor te bereiden. Dit betekent dat de ingebruikname van de nieuwe Digitale campus-omgeving vertraging oploopt.

Overall gezien werden in de voortgang van het programma van de Digitale OU op onderdelen goede resultaten geboekt, met daarnaast enkele tegenvallers die ervoor zorgen dat het programma langer doorloopt dan oorspronkelijk werd voorzien. Daarbij geldt ook dat de kosten van het gehele programma hoger zullen zijn dan de oorspronkelijke programmabegroting.

Om het programma en de onderdelen daarvan wat betreft planning en kosten beter beheersbaar te maken, werd een aantal maatregelen in de governance doorgevoerd. De door het College van bestuur ingestelde Projectraad vervulde hierbij een belangrijke rol.

Diversiteit en inclusie

Om diversiteit en inclusie te bevorderen, zijn binnen de Open Universiteit een Diversity Office en een klankbordgroep diversiteit en inclusie (D&I) actief. Eind 2023 heeft het College van bestuur – gelet op de opgedane positieve ervaringen in een pilotperiode en gelet op het feit dat het bevorderen van diversiteit en inclusie een belangrijk thema is in de instellingsstrategie – besloten om het D&I-initiatief te continueren. Daarbij is aan het Diversity Office gevraagd om een meerjarenplan op te stellen voor de periode 2024-2026.

De voorzittersrol van het Diversity Office werd tot 1 september 2023 vervuld door prof. dr. mr. Ronald Janse, en is vervolgens overgenomen door prof. dr. Jan Don.

Duurzaamheid

Met haar onderwijs en onderzoek levert de Open Universiteit een bijdrage aan duurzame ontwikkelingen in de wereld. Het gaat dan bijvoorbeeld om de realisatie van maatschappelijke doelstellingen, zoals de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties. Ook besteedt de universiteit aandacht aan duurzaamheid van de eigen organisatie.

In 2023 heeft het College van bestuur besloten om duurzaamheid nog beter op de kaart te zetten. Een lid van het CvB-MT (College van bestuur-Managementteam), namelijk de decaan van de faculteit Bètawetenschappen, is aangewezen als verantwoordelijke voor zaken rond duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), en als linking pin met onder andere het Green Office. In 2024 wil de universiteit de reeds behaalde prestaties transparant maken (een zogenaamde nulmeting), inzicht krijgen in de risico's en kansen voor de universiteit, en een roadmap duurzaamheid ontwikkelen voor de toekomst.

De in 2021 opgerichte klankbordgroep duurzaamheid en het Green Office (Go OU) worden gecontinueerd. De klankbordgroep en Go OU vertegenwoordigen de zes faculteiten, verschillende ondersteunende diensten en de studenten van de Open Universiteit. Beide gremia bieden hun leden, en medewerkers en studenten van de universiteit, voldoende ruimte om nieuwe initiatieven te ontplooiën.

De klankbordgroep duurzaamheid voorziet het College van advies op het gebied van duurzaamheid en staat in nauw contact met enkele gremia. Daardoor is zij op de hoogte van de laatste ontwikkelingen binnen de Open Universiteit en zorgt ze voor voldoende draagvlak binnen de universiteit om duurzaamheid in de beleidsprocessen te verankeren.

Het Green Office levert een wezenlijke bijdrage aan het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen van de Open Universiteit. Centraal staat het creëren van bewustwording en het stimuleren van duurzame acties en duurzaam gedrag onder medewerkers, studenten en andere belanghebbenden. Het Green Office heeft het afgelopen jaar online lezingen verzorgd, zogenaamde Go Get Togethers, over actuele duurzaamheidsonderwerpen. Deze lezingen zijn voor iedereen toegankelijk, ongeacht waar men werkt, studeert of woont. Go OU organiseerde daarnaast fysieke activiteiten, bijvoorbeeld een zwerfafval-opruimdag, en heeft zich ingezet voor het realiseren van duurzaamheidsimpact op de campus, zoals meer vegan alternatieven in het bedrijfsrestaurant. In de maanden september en oktober stond alles in het teken van de SDG Action Days.

In 2024 worden deze projecten voortgezet en is er tevens aandacht voor het thema biodiversiteit op de campus en het verduurzamen van evenementen. Een significant terugkomend thema is duurzaamheid en rechten. Ook buigen de klankbordgroep duurzaamheid en het Green Office zich over belangrijke topics als huisvesting en het instellingsplan van de Open Universiteit. Het Green Office heeft via diverse kanalen vaak gecommuniceerd in 2023: wekelijks informeert Go OU de community over actuele ontwikkelingen en geplande activiteiten.

Nationaal Programma Onderwijs

In 2021 presenteerde het ministerie van OCW het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dat was gericht op herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na de coronacrisis. Voor het mbo en het hoger onderwijs was hiermee in 2021 en 2022 een bedrag gemoeid van 2,7 miljard euro. Een aanzienlijk deel daarvan werd toegekend ter compensatie van de halvering van het collegegeld in het studiejaar 2021-2022, een ander deel voor de groei van het aantal studenten in het hoger onderwijs. Daarnaast werden middelen ter beschikking gesteld om het welzijn van studenten te bevorderen en studievertraging te voorkomen dan wel terug te dringen. Aan universiteiten werden ook middelen toegekend om vertraging in het onderzoek aan te pakken.

In 2022 werd het bedrag uit het NPO voor de Open Universiteit geraamd op circa 7,3 miljoen euro. Het merendeel van dat bedrag (circa 5,3 miljoen euro) betrof compensatie van inkomstenderving vanwege de halvering van de collegegelden in het studiejaar 2021-2022. Circa 1,3 miljoen euro betrof de extra instroom van studenten. De overige middelen werden verspreid over verschillende thema's.

Voor een deel van deze overige middelen gold dat over de besteding overeenstemming bereikt diende te

worden met de medezeggenschap. Bij de Open Universiteit betrof het overeenstemming met de Gezamenlijke vergadering van Ondernemingsraad en Studentenraad.

Middelen die nog niet volledig in 2022 werden besteed, zijn in 2023 ingezet. Daarbij ging het om een bedrag van 456.000 euro, dat volledig is aangewend ten behoeve van maatregelen om het studentenwelzijn te bevorderen.

Benoemingen

Raad van toezicht

Binnen de Raad van toezicht waren er meerdere wijzigingen in de samenstelling. Prof. dr. Vanessa Evers nam in mei afscheid als lid van de Raad; zij werd opgevolgd door drs. Lucas van Wees MBA MBT. In september verliet dr. Ellen de Brabander de Raad; zij werd opgevolgd door drs. Mieke Pigeaud-Wijdeveld RC. In december nam drs. René Smit – aan het eind van zijn tweede benoemingstermijn – afscheid als voorzitter van de Raad van toezicht. Prof. dr. Marijk van der Wende volgde hem op, waarbij zij haar lidmaatschap verwisselde voor de voorzitterspositie. In de vacante plaats voor een lid werd voorzien door de benoeming van prof. dr. Gregor Halff.

College van bestuur

Op 1 september 2023 trad dr. Nicole Ummelen aan als nieuwe bestuursvoorzitter van de Open Universiteit. Samen met rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens vormt zij vanaf dan het College van bestuur. Nicole Ummelen werd door de Raad van toezicht benoemd voor een periode van vier jaar. Zij volgt prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten op, die sinds 1 november 2021 voorzitter ad interim was.

Benoeming overig

In mei werd Stefan van der Weide benoemd als directeur Digitale transitie en portfoliomanagement. Hij vervult tevens de rol van voorzitter van de binnen de Open Universiteit ingestelde Projectraad.

Prof. dr. Desirée Joosten-ten Brinke nam op 1 september afscheid als decaan van de faculteit Onderwijswetenschappen. Om in haar opvolging te voorzien, werd prof. dr. Jan Don benoemd als decaan ad interim.

Bij het Expertisecentrum onderwijs nam dr. Dorothy Duchatelet in november het directeurschap over van dr. Eric Kluijfhout. Zij blijft deze rol vervullen in afwachting van de komst van een nieuwe directeur. Eind 2023 kwam er een einde aan het decanaat van

prof. dr. Arjan Bos van de faculteit Psychologie. Als zijn opvolgster werd op interimbasis prof. dr. Lilian Lechner benoemd.

Opening academisch jaar 2023-2024: Nederland én Vlaanderen

Op 4 september werd in Den Haag het academisch jaar 2023-2024 feestelijk geopend. Op het programma stond het thema 'samenwerking' centraal. Sprekers waren Tweede Kamerlid Lisa Westerveld MA, Saïda Assagraui MSc als ambassadeur van het jaar bij de Open Universiteit en rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens. Tijdens de opening droeg voormalig interim-bestuursvoorzitter prof. dr. ir. Frank van der Duijn Schouten de voorzittershamer over aan intredend voorzitter dr. Nicole Ummelen. Zij pleitte in haar toespraak voor een omslag in het hogeronderwijsstelsel naar meer flexibel opleiden en deed daarbij een oproep aan de universiteiten om hierin meer gezamenlijk op te trekken. Kort daarna opende rector magnificus prof. dr. Theo Bastiaens het academiejaar van de Open Universiteit in Vlaanderen.

Viering dies natalis

Op 21 september vond in Theater Heerlen de feestelijke viering plaats van de 39e dies natalis van de Open Universiteit. Thema van de viering was: 'Duurzaamheid centraal bij ondernemen?' De diesrede werd gehouden door prof. dr. Esther-Mirjam Sent, hoogleraar Economische theorie en economisch beleid aan de Radboud Universiteit. Tijdens de viering werd een eredoctoraat verleend aan prof. dr. Alex Edmans, hoogleraar Finance aan de London Business School. Na een paneldiscussie over het dies-thema werd aan het slot van de viering de Wetenschapsprijs 2023 uitgereikt aan dr. ir. Susanne Vogel, universitair docent bij de faculteit Bètawetenschappen. Voorafgaand aan de diesviering organiseerde de faculteit Managementwetenschappen een symposium met als thema 'CSR revived: Balancing stakeholders' interests'.

Studium Generale

In 2023 vond weer een nieuwe reeks Studium Generale-publiekscolleges plaats, op verschillende locaties in Nederland en Vlaanderen. Prof. dr. Gino Camp, hoogleraar Effectief leren, trapte de reeks in februari af. Zijn college was getiteld: Hoe kun je het beste leren? In maart was het de beurt aan

prof. dr. Gerard Mertens, hoogleraar Financieel management, met een bijdrage over greenwashing. Prof. dr. Sarah Schoenmakers, bijzonder hoogleraar Europees recht, vroeg in haar college aandacht voor het thema 'Nationale identiteit als beperking op vrij verkeer'.

Hoogleraar Geïntegreerde milieumodellering prof. dr. ir. Jetse Stoorvogel nam zijn publiek mee in een college over de rol van milieumodellering in beleidsvorming. 'De kunst van de burn-out', was de titel van de bijdrage van prof. dr. Sarah De Mul, hoogleraar Literatuur, cultuur en diversiteit.

Prof. dr. Frank de Jong, hoogleraar Responsief leren en kennis construeren, verzorgde een college met als titel 'Het leren, en daarmee het onderwijs, kan ook anders!'. In een college dat voorafgegaan werd door een korte 'privacywandeling', nam prof. dr. Anna Berlee haar gehoor mee in een college over 'Op beeld in de buurt'. Zij is hoogleraar Gegevensbescherming en privacyrecht.

Tijdens het Weekend van de Wetenschap werden in oktober drie colleges verzorgd: prof. dr. Reijer Passchier, hoogleraar Digitalisering en de democratische rechtsstaat, over 'Hoe leggen we de macht van Big Tech aan banden', prof. dr. Halszka Jarodzka, als hoogleraar verbonden aan de vakgroep Online leren en instructie, over 'ChatGPT: een droom van een huiswerkmachine?', en prof. dr. ir. Petra de Weerd-Nederhof, hoogleraar Innovatie van technologie-gedreven ecosystemen, over 'Succesvol innoveren: zo doe je dat!'.

TEDx

'Be the Shift!' Onder die aansprekende titel vond op 1 november in Heerlen het tweede TEDx-event bij de Open Universiteit plaats. Sprekers waren ir. Jerry de Vos, research hardware engineer; prof. dr. ir. Jetse Stoorvogel, hoogleraar Integrated Environmental Modelling; Maria Verschoor, olympisch hockeyster en studente aan de Open Universiteit; prof. dr. Alexander Peine, hoogleraar Culture, Innovation and Communication; dr. Mark Hommes, universitair docent Klinische psychologie; en prof. dr. Tanja Vos, hoogleraar Software Engineering. De titels van hun respectievelijke TEDx Talks waren: Kennisdeling is noodzakelijk om grote ecologische problemen te kunnen oplossen; Duurzame oplossingen voor milieuproblemen; Inkomensongelijkheid in de topsport; Ouderen inspireren bij digitalisering tot oplossingen voor iedereen; Werkelijke acceptatie van genderdiversiteit; Kritisch software testen door mensen is noodzakelijk ter controle van de werking van AI.

Lustrumjaar 2024: 40 jaar Open Universiteit

In 2024 viert de Open Universiteit haar 40-jarig bestaan. Een instellingsbrede programmacommissie werd in 2023 in het leven geroepen om voor dit lustrum een aansprekend programma van evenementen en activiteiten op te stellen. Hoogtepunt van het lustrumjaar zal de dies-lustrumviering zijn op 26 september 2024, precies 40 jaar nadat toenmalig koningin Beatrix de Open Universiteit in 1984 feestelijk opende.

Medezeggenschap

Medezeggenschap bij de Open Universiteit wordt gevormd door drie gremia: de Ondernemingsraad (OR), de Studentenraad (SR) en voor een aantal dossiers de Gezamenlijke Vergadering (GV), waarin OR en SR samen optrekken.

Gezamenlijke vergadering (GV)

De GV is op de hoogte gebracht van de voorgestelde projecten Kwaliteitsafspraken voor 2024 en heeft ingestemd met de verdeling van de middelen en de bijbehorende begroting. Daarbij heeft de GV uitdrukkelijk haar zorgen uitgesproken over de beschikbare IT-capaciteit voor de uitvoering van projecten die als Kwaliteitsafspraken zijn benoemd. Dit heeft te maken met het feit dat de IT-capaciteit van de Open Universiteit in 2024 voor het overgrote deel zal worden ingezet in het kader van de digitale transitie.

De GV heeft instemming verleend aan de algemene delen van het Onderwijs- en Examenreglement 2023-2024 en aangegeven in het verslagjaar omtrent een aantal onderwerpen in de OER met het College van bestuur nader van gedachten te zullen wisselen.

Het onderwerp hoofdlijnen van de begroting 2024 heeft lange tijd op de agenda gestaan, aangezien de GV meer informatie wilde ontvangen om hierover een gedegen besluit te kunnen nemen. Nadat een uitgebreide lijst van vragen vanuit de GV was beantwoord, heeft er ten slotte een overlegvergadering met het College plaatsgevonden. Tijdens deze overlegvergadering is tevens besproken dat afspraken gemaakt zullen gaan worden tussen medezeggenschap en College om het proces in volgende jaren te stroomlijnen. Daarna heeft de GV kunnen instemmen met de hoofdlijnen begroting 2024.

De GV is gevraagd haar adviesrecht uit te oefenen bij het tot stand komen van de master Financial Resilience

en de master Duurzaamheid, Management en Transitie. Ten aanzien van beide opleidingen werd met inhoudsdeskundige medewerkers overleg gevoerd dat, na overleg met het College, resulteerde in een positief advies van de GV voor het invoeren van beide masters.

Ondernemingsraad (OR)

Het dossier huisvesting campus Heerlen heeft in 2023 de gemoederen binnen de Ondernemingsraad danig beziggehouden. Op grond van mededelingen vanuit het College van bestuur dat met de eigenaar van het Maanhotel in Heerlen gesproken werd over een mogelijke aankoop van deze locatie, heeft de OR gevraagd naar een onderliggende businesscase voor de optie verhuizen of verbouwen van de huidige campus. Verder heeft de OR besloten een enquête onder de medewerkers van de Open Universiteit te houden, om hun mening over dit onderwerp meer inzichtelijk te maken. De enquête, die werd ondersteund door het College van bestuur, leverde een grote respons op. De uitkomsten zijn aan het College overhandigd en hebben een bijdrage geleverd aan de uiteindelijke beslissing van het College om vooralsnog niet over te gaan tot de aankoop van het Maanhotel. Het dossier huisvesting blijft ook in 2024 op de agenda van de medezeggenschap staan.

De OR is in een tweewekelijks commissieoverleg op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rond de IT-transformatie. Voor de OR blijven de werkdruk die IT-collega's ervaren, en de kosten van de IT-transformatie belangrijke items. Verder is er met het College gesproken over de IT-capaciteit voor andere projecten dan die welke samenhangen met de IT-transitie, met name die in het kader van de Kwaliteitsafspraken.

In het verslagjaar heeft de commissie ARBO-HRM met de ombudsfunctionaris en de vertrouwenspersoon overleg gevoerd over het onderwerp sociale veiligheid. Dat gebeurde naar aanleiding van de uitkomsten van een onderzoek hiernaar. Ook is dit onderwerp bij iedere overlegvergadering tussen College van bestuur en OR aan de orde gekomen. Het nemen van eventuele verdere maatregelen wordt door de OR op de voet gevolgd.

Daarnaast heeft de OR instemming verleend aan de benoeming van een nieuwe preventiemedewerker, als opvolger van een collega die de organisatie heeft verlaten wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De financiële commissie heeft zich namens de OR gebogen over de begroting 2024 en in GV-verband over de hoofdlijnen begroting. In beide trajecten is een

groot aantal vragen gesteld en is om aanvullende informatie gevraagd. De OR heeft positief advies gegeven, waarbij met het College van bestuur is afgesproken dat de procedure om het adviesrecht uit te oefenen, zal worden aangepast om de voortgang te vereenvoudigen. Inhoudelijk heeft de OR zijn zorgen uitgesproken over de financiële stand van zaken in algemene zin en de totale kosten van de IT-transformatie en goed risicomanagement in het bijzonder.

De OR heeft instemming verleend aan actualisering van de Klachtenregeling wetenschappelijke integriteit.

Ook heeft de OR instemming verleend aan de aanvraag inzake het beleid informatieveiligheid en privacy, nadat hierover uitvoerig met inhoudsdeskundige medewerkers van gedachten was gewisseld.

Ten slotte is ook instemming verleend aan de aanvraag reglement computergebruik medewerkers, waarbij de OR heeft aangegeven dat op korte termijn een algehele update van het reglement noodzakelijk wordt geacht.

Aan het einde van het verslagjaar vonden tussentijdse OR-verkiezingen plaats. Als gevolg van natuurlijk verloop en carrièrewisselingen werd afscheid genomen van vijf OR-leden. Voor de invulling van de vrijgekomen zetels dienden verkiezingen te worden gehouden, aangezien er geen reservekandidaten vanuit de vorige verkiezingen beschikbaar waren.

Gedurende een periode in oktober konden medewerkers zich verkiesbaar stellen voor het OR-lidmaatschap. In een openbare zitting besloot het stembureau over de geldigheid van negen kandidaatstellingen; hiervan werden er acht geldig bevonden. De verkiezingen leverden uiteindelijk vijf nieuwe OR-leden op, die hun werkzaamheden eind december 2023 zijn gestart.

Studentenraad (SR)

De Studentenraad komt op voor de belangen van de studenten en heeft op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) adviesrecht en instemmingsrecht omtrent in de wet bepaalde onderwerpen.

De SR heeft overleg gevoerd met het College van bestuur en positief advies verleend aan het voorgenomen besluit over de bepaling van het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld voor het studiejaar 2023-2024. Daarbij heeft de SR zijn zorgen uitgesproken over de verhoging van het instellingscollegegeld en de mogelijke gevolgen voor de toch al dalende afzetcijfers.

De SR is in kennis gesteld van de aangepaste inschrijvingsvoorwaarden voor onderwijseenheden die behoren tot een bacheloropleiding van de Open Universiteit voor het studiejaar 2023-2024 en heeft hieromtrent positief advies gegeven.

De SR heeft instemming verleend aan actualisering van het Studentenstatuut, nadat een aantal door de SR aangereikte aanpassingen op het voorstel vanuit het College is overgenomen en verwerkt.

Met het College van bestuur heeft de SR uitvoerig overleg gevoerd omtrent het dossier decentrale huisvesting: de studiecentra. De SR heeft zijn visie geformuleerd en aangereikt aan het College en heeft hierover meermaals overleg met het College gevoerd. Met verdere beleidsontwikkeling vanuit het College dit jaar zal dit onderwerp terug op de agenda komen.

De Studentenraad heeft overleg gepleegd met het College van bestuur omtrent door beide partijen aangedragen voorstellen voor het inzetten van gelddelijke middelen die het ministerie van OCW heeft toegekend in het kader van studentenwelzijn. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de inzet van een studentpsycholoog voor alle faculteiten binnen de Open Universiteit. Verder is in dit kader met het College afgesproken dat, gezien de waarde die de SR hecht aan communityvorming, hieraan bij de implementatie van het instellingsplan 2023-2027 extra aandacht wordt besteed.

De SR heeft kennisgenomen van de eerste evaluatie van toetsstelsel ANS en zijn waardering uitgesproken over de voortgang van dit project. De SR heeft geadviseerd dat communicatie met de studenten over verbeterpunten in ANS de volle aandacht moet blijven krijgen en dat het handboek ANS steeds moet worden aangepast aan in het systeem aangebrachte verbeterpunten. Doel hiervan is om knelpunten tijdens tentamens zoveel mogelijk te voorkomen.

In het najaar van 2023 hebben SR-verkiezingen plaatsgevonden. Acht van de negen SR-leden hebben zich verkiesbaar gesteld en zijn verkozen in de nieuwe Studentenraad die, aangevuld met één nieuw lid, zijn werkzaamheden op 1 januari 2024 heeft aangevangen.

Dossiers waarvoor aan zowel de Ondernemingsraad als de Studentenraad, doch separaat, advies dan wel instemming werd gevraagd, waren in het verslagjaar 2023:

De medezeggenschap van de Open Universiteit is betrokken geweest bij de benoeming van de nieuwe voorzitter van het College van bestuur. Een

vertegenwoordiger van de OR en een vertegenwoordiger van de SR maakten deel uit van de betreffende selectiecommissie. Zowel de OR als de SR heeft positief advies gegeven over de voordracht om mevrouw dr. Nicole Ummelen te benoemen tot Collegevoorzitter.

Zowel de OR als de SR heeft positief advies gegeven omtrent de profielschets voor de opvolgers van mevrouw dr. Ellen de Brabander en mevrouw prof. dr. Marijk van der Wende, als leden van de Raad van toezicht. Een vertegenwoordiger van de OR en een vertegenwoordiger van de SR maakten deel uit van de selectiecommissie voor het nieuwe lid van de Raad dat de medezeggenschap in zijn portefeuille heeft.

Lokaal overleg

Het Lokaal overleg vergaderde in 2023 vijf keer. Er is overeenstemming bereikt over de actualisering van het sociaal statuut. Daarnaast is er een Regeling Organisatiewijzigingen Open Universiteit overeengekomen. Deze regeling beschrijft het proces bij organisatieveranderingen waarbij geen sprake is van grote impact of gedwongen ontslagen.

De thema's werkdruk en ziekteverzuim zijn besproken en er is gekeken naar preventieve maatregelen. In dat kader is gestart met het opstellen van een vitaliteitskader. Het rapport 'Onderzoek sociale veiligheid Open Universiteit' en de vervolgstappen zijn met de voorzitter van het College van bestuur besproken. Ook heeft het Lokaal overleg, in aanwezigheid van de ombudsfunctionaris en de coördinator vertrouwenspersonen, de jaarverslagen besproken. Ter verbetering van de informatiestroom krijgt het Lokaal overleg nu periodiek de besluitenlijst van het College toegestuurd. Verder is het Lokaal overleg bijgepraat over enkele belangrijke dossiers, zoals de IT-transitie en de huisvesting van de studiecentra en de campus Heerlen.

Hoofdstuk 2

Bestuursakkoord hoger onderwijs

In het bestuursakkoord tussen de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Vereniging Hogescholen (VH) en Universiteiten van Nederland (UNL) van 14 juli 2022 zijn bestuurlijke afspraken vastgelegd om het Nederlandse hogeronderwijsstelsel verder te versterken. De verantwoording over de in het bestuursakkoord opgenomen indicatoren is in 2023 verder geconcretiseerd en verloopt veelal in geaggregeerde vorm. In haar jaarverslag deelt de Open Universiteit meer informatie over thema's die ook relevant zijn in het kader van het bestuursakkoord. In de hoofdstukken Hoofdlijnen en Sociale paragraaf worden de stand van zaken en de inspanningen rondom sociale veiligheid en inclusie, diversiteit en Erkennen en Waarden toegeelicht.

Starters- en stimuleringsbeurzen

Het bestuursakkoord introduceerde starters- en stimuleringsbeurzen als nieuw instrument voor een grotere stabiliteit en voorspelbaarheid van de onderzoeksfinanciering van universiteiten en universitaire medische centra (umc's).

Inzet startersbeurzen

Startersbeurzen zijn beschikbaar voor universitair docenten (UD's) die vanaf 1 januari 2023 een vaste aanstelling aan een universiteit hebben gekregen van minimaal 0,7 fte, waarvan op het moment van toeken-

ning minimaal (en ook na inzet van de beurs) 0,2 fte aan onderwijs. In het bestuursakkoord van 2022 is de omvang van de beurs vastgelegd op 300.000 euro, waarbij er maximaal 20 procent aan indirecte kosten kan worden besteed.

In 2023 heeft de Open Universiteit 2,5 miljoen euro ontvangen voor startersbeurzen.

Er zijn tien startersbeurzen toegekend op basis van het in 2022 ontwikkelde beleid, waarbij er wordt gerekend met een opslag voor indirecte kosten van 20 procent. Wat betreft de indirecte kostentoerekening sluit de universiteit aan bij de intern gehanteerde kostensystematiek voor de doorrekening van integrale kosten. Meer concreet houdt dit in dat er kostenposten zijn die voor een deel samenhangen met de betreffende activiteit en derhalve naar rato worden doorberekend. De basiscomponenten, die onderdeel vormen van de integrale kostprijs van de Open Universiteit, hebben betrekking op opslagen voor niet direct toerekenbare loonkosten voor ondersteunend en beheerspersoneel (OBP), overige personele lasten, infrastructurele kosten en materiële lasten. Jaarlijks berekent de Open Universiteit de integrale kostprijs op basis van de door de Raad van toezicht goedgekeurde begroting. Het berekende bedrag als percentage van een gemiddeld uurloon van een wetenschappelijk medewerker overstijgt de 20 procent. Om die reden heeft de Open Universiteit dit percentage afgetopt ten behoeve van de doorrekening van indirecte kosten naar de starters- en stimuleringsbeurzen. Een ander uitgangspunt dat de universiteit hanteert bij de doorbelasting van de

indirecte kosten, is dat de kosten voor overhead – en dan met name de inzet van niet direct toerekenbaar OBP – grotendeels in het voortraject worden gemaakt. Daarom verantwoordt de Open Universiteit de volledige 20 procent van de beurzen als indirecte kosten in het jaar van toekenning in de rijksbijdrage. De startersbeurzen worden ingezet voor de financiering van promovendi. Om de samenwerking tussen onderzoekers (team science) te bevorderen, worden de beurzen aan twee UD's per faculteit toegekend. De meerkosten, kosten voor begeleiding en indirect met het onderzoek verbonden kosten (zoals voor materiaal en conferentiebezoek), komen voor rekening van de faculteit.

Onderstaand overzicht laat zien hoe de verdeling is van toegekende startersbeurzen over de disciplines en hoe de genderverdeling is.

Verdeling uitgedeelde beurzen over HOOP-gebieden* en m/v 2023

Aantal startersbeurzen	TECH (Bètawetenschappen)	m	3
		v	1
	ECON (Managementwetenschappen)	m	0
		v	0
	RECH (Rechtswetenschappen)	m	2
		v	0
	G&M (Psychologie en Onderwijswetenschappen)	m	1
		v	0
	T&C (Cultuurwetenschappen)	m	2
		v	1
Totaal			10

* HOOP staat voor Hoger Onderwijs en OnderzoeksPlan.

Inzet stimuleringsbeurzen

Stimuleringsbeurzen zijn gericht op academisch personeel in dienst: universitair docenten, universitair hoofddocenten en hoogleraren. In het bestuursakkoord van 2022 is vastgelegd dat het maximale bedrag per beurs 300.000 euro bedraagt. Dit bedrag mag variëren, en ook de hoogte van de stimuleringsbeurs kan per ontvanger verschillen. Ook hiervoor geldt dat wordt gerekend met een opslag van 20 procent voor indirecte kosten.

In 2023 heeft de Open Universiteit 2,5 miljoen euro ontvangen voor stimuleringsbeurzen. Voor dat jaar heeft de universiteit de besteding van de stimuleringsbeurzen aan de faculteiten gelaten. In totaal zijn er

11 stimuleringsbeurzen toegekend. De bedragen van de stimuleringsbeurzen varieerden van 50.000 tot 300.000 euro, waarbij 20 procent voor indirecte kosten is verantwoord.

Onderstaand overzicht laat zien hoe de verdeling is van toegekende stimuleringsbeurzen over de disciplines en hoe de genderverdeling is.

Verdeling uitgedeelde beurzen over HOOP-gebieden* en m/v 2023

Stimuleringsbeurzen	TECH (Bètawetenschappen)	m	7
		v	2
	ECON (Managementwetenschappen)	m	0
		v	0
	RECH (Rechtswetenschappen)	m	0
		v	0
	G&M (Psychologie en Onderwijswetenschappen)	m	0
		v	0
	T&C (Cultuurwetenschappen)	m	1
		v	1
Totaal			11

* HOOP staat voor Hoger Onderwijs en OnderzoeksPlan.

Eind 2023 heeft OCW richtlijnen bekendgemaakt voor de verantwoording van de starters- en stimuleringsbeurzen. De Open Universiteit neemt deel aan deze algehele rapportage. In het najaar van 2023 is het beleid voor de inzet van de beurzen vanaf 2024 verder ontwikkeld en vastgesteld.

Hoofdstuk 3

Kwaliteitsafspraken

De Kwaliteitsafspraken van de Open Universiteit met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) kwamen eind 2018-begin 2019 tot stand. Bij het opstellen van de afspraken waren de Studentenraad (SR) en de Ondernemingsraad (OR) nauw betrokken. Gezamenlijk is gekozen voor een focus op twee van de zes thema's: studiesucces en onderwijsfaciliteiten. In het verlengde daarvan wordt ook aandacht besteed aan studentbegeleiding en docentprofessionalisering. De Open Universiteit werkt met een meerjarig en universiteitsbreed programma Kwaliteitsafspraken, onder aansturing van een stuurgroep waarin de OR, SR, de faculteiten en ondersteunende diensten zijn vertegenwoordigd. Het programmamanagement heeft de dagelijkse leiding.

Met ingang van 2022 hanteert de stuurgroep Kwaliteitsafspraken een nieuwe aanpak, met meer focus en meer impact. Aanleiding was niet alleen de behoefte om te werken vanuit meer richtinggevende inhoudelijke thema's, maar ook de samenwerking te verbeteren tussen faculteiten onderling en met het Expertisecentrum onderwijs (ECO), en meer concrete resultaten te boeken. In aansluiting op het bijgestelde 'OU-onderwijsmodel: academisch activerend afstands-onderwijs' (juli 2021) is gekozen voor vijf thema's: activering, hybride/contactonderwijs, communitybuilding, feedback en masterscriptie. Deze aanpak is in 2023 voortgezet en heeft bij uitvraag aan de zes faculteiten en het ECO tot 44 (deel)projecten geleid. Net als in 2022 heeft het ECO de faculteiten ondersteund met twee themateams: het themateam

Communityvorming en binding, inclusief feedback en masterscriptie, en het themateam Activering, inclusief hybride/contactonderwijs. Deze teams hebben als opdracht om de thema's verder uit te werken en de diverse facultaire projecten onderling te verbinden. De invoering van de nieuwe digitale leer- en werkomgeving Brightspace leidde tot een grotere werkdruk bij het ECO en de faculteiten. Deze werkdruk heeft aangehouden tot de livegang van Brightspace, in september. Hierdoor zijn enkele projecten vertraagd of pas later opgestart. Deze achterstand is in het laatste kwartaal met een inhaalslag nog enigszins gereduceerd, maar enkele projecten zullen nog doorlopen in 2024. Gedurende het jaar is er, in samenspraak met de stuurgroep, voor gekozen om enkele projecten stop te zetten (omdat er te weinig animo was of de projecten technisch achterhaald waren) en in plaats daarvan een nieuw project te starten (AI-project). Het kostte moeite om de drie daarbij horende promovendiplekken in te vullen, uiteindelijk is ervoor gekozen om twee postdocs te werven. Eind 2023 is een promovendus uitgevallen, zodat er in 2024 opnieuw geworven moet worden. 2024 zal naar verwachting het laatste jaar van de Kwaliteitsafspraken in de huidige vorm zijn. Het doel is om de (rest)middelen volledig te besteden. Vanwege de gelimiteerde IT-capaciteit is ervoor gekozen om de Kwaliteitsafspraken 2024, conform beleid van de Open Universiteit voor alle projecten, aan te laten sluiten bij het Projectraad-proces en om projecten te ondersteunen die in 2024 succesvol kunnen worden afgerond. Daarom zijn de middelen in 2024 verdeeld naar project

in plaats van naar faculteit of organisatieonderdeel. Deze projecten zijn voortgekomen uit input van de medezeggenschap en zijn in samenwerking met onder andere de faculteiten en het ECO geclusterd, zodat er meer onderlinge samenwerking en een verhoogde slagingskans ontstaan.

Medezeggenschap

In 2023 werd de voortgang van de projecten wederom besproken in het maandelijks Overleg Kwaliteitsafspraken (OKA) tussen het programmamanagement en vertegenwoordigers van de SR en de OR, en in de tweemaandelijks stuurgroepvergaderingen. De voorzittersrol van de stuurgroep is overgenomen door een medewerker die geen lid is van het College van bestuur, zodat het College niet meer in de stuurgroep is vertegenwoordigd. De nauwe samenwerking met de medezeggenschap heeft ervoor gezorgd dat het proces richting 2024, waarin een samenwerking met de Projectraad moest worden gezocht, goed is verlopen. Dit heeft echter wel geleid tot een toegenomen informatiestroom. Er zijn daarom enkele extra informatiesessies met de Gemeenschappelijke Vergadering (GV) van OR en SR geweest. De GV heeft ingestemd met het Programmaplan 2024 en daarmee het nieuwe proces, maar tegelijkertijd zorgen geuit over de beschikbare IT-capaciteit en daarmee de afronding van de projecten in 2024.

Communicatie

In 2023 is op verschillende manieren gecommuniceerd met zowel studenten als docenten. Voor de studenten was er een vaste rubriek over de Kwaliteitsafspraken in het studentenblad Modulair. Onderwerpen die hierin aan bod kwamen, waren: activering onderwijs en communityvorming universiteitsbreed (februari), beter begeleiden (april), community en efficiënt leren (juni), studietraject op maat – learning analytics (september), academisch schrijven (oktober) en vooruitblik 2024: AI, diversiteit en duurzaamheid (december).

In december 2023 werd een goed bezochte Dag van het Onderwijs in Heerlen georganiseerd. Een deel van het programma werd hybride aangeboden, zodat ook collega's elders in het land konden deelnemen. Daarvan is ruim gebruikgemaakt. Naast workshops gerelateerd aan de thema's activering en communityvorming en

binding, werden er workshops aangeboden waarin faculteiten de resultaten van een deel van hun projecten rond Kwaliteitsafspraken deelden.

Financiën

Het budget voor de Kwaliteitsafspraken 2023 bedroeg € 2.406K, dit is inclusief € 587K overloop uit 2022. De realisatie Kwaliteitsafspraken 2023 bedraagt € 2.113K, het restbudget per jaareinde 2023 bedraagt € 293K. De belangrijkste oorzaken van de onderuitputting zijn hierboven genoemd. Evenals in 2022 zijn vooral in het eerste halfjaar van 2023 bepaalde activiteiten vertraagd. In het vierde kwartaal heeft er een inhaalslag plaatsgevonden.

Voor het restbedrag 2023 is een bestemmingsreserve gevormd in de jaarrekening 2023. Hiermee wordt gewaarborgd dat de toegekende middelen volledig worden ingezet voor realisatie van de Kwaliteitsafspraken 2019-2024. In onderstaande tabel zijn de toekenning en besteding van deze middelen op hoofdlijnen gespecificeerd.

Bedragen maal € 1.000

	2023	2022	2021	2020	2019
toekenning	1.819	1.629	1.424	854	669
bij: uit voorgaand jaar	587	711	302	174	
bij: later opgehoogd budget	91				
	2.497	2.340	1.726	1.028	669
af: naar bestemming	384	587	711	302	174
totaal Kwaliteitsafspraken	2.113	1.753	1.015	726	495

Het saldo van de niet-bestede middelen uit 2022 ad € 587K is toegevoegd aan het budget voor 2023 ad € 1.819K. Later in het jaar is via de rijksbijdrage het budget opgehoogd met € 91K. Daarmee bedroeg het totale budget voor de Kwaliteitsafspraken 2023: € 2.497K. Het saldo van de niet-bestede middelen uit 2023 is € 384K en wordt doorgeschoven naar 2024.

Hoofdstuk 4

Onderwijs

Het bachelor- en masteronderwijs werd in 2023 verzorgd door de faculteiten Bètawetenschappen, Cultuurwetenschappen, Managementwetenschappen, Onderwijswetenschappen, Psychologie en Rechtswetenschappen. Het onderwijsaanbod omvatte in het verslagjaar zeven bacheloropleidingen, twaalf masteropleidingen, één hogere beroepsopleiding (bacheloropleiding Rechten) en premasters. Al deze opleidingen zijn geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

Voor de bacheloropleidingen geldt bij de Open Universiteit uitsluitend de leeftijd als toelatingseis: iedereen van 18 jaar of ouder kan ermee starten.

Na succesvolle afronding van een bachelor kunnen studenten verder studeren door een bijhorende masteropleiding te volgen aan de Open Universiteit of een andere Nederlandse universiteit. Met een afgeronde hbo-opleiding of wo-bachelor- of masteropleiding van een andere universiteit, kan ook toelating worden aangevraagd voor een masteropleiding bij de Open Universiteit. In sommige gevallen zal hiervoor eerst een schakelprogramma dienen te worden gevolgd.

Het onderwijs is deeltijdonderwijs met een programmering van 30 ECTS per jaar. Sneller of langzamer studeren is ook mogelijk. Naast de bachelor- en masteropleidingen biedt de Open Universiteit de mogelijkheid om kortdurend onderwijs te volgen in de vorm van cursussen en programma's.

De Open Universiteit biedt activerend academisch afstandsonderwijs aan dat voor studenten goed te

combineren is met andere werkzaamheden of activiteiten. De kwaliteit van onderwijs en het kwaliteitszorgsysteem dat daarop toeziet, zijn goed op orde. In 2023 heeft een analyse van dit kwaliteitszorgsysteem plaatsgevonden. Dat heeft geleid tot verschillende plannen om dit systeem verder te optimaliseren. In 2024 zal dit onder meer resulteren in een actualisering van het Handboek kwaliteitszorg.

Aanbod

De faculteit Bètawetenschappen heeft in 2023 verder gewerkt aan het ontwerp en de businesscase van een nieuwe master op het gebied van duurzaamheid, in samenwerking met de faculteit Managementwetenschappen, met voorziene bijdragen van de faculteiten Psychologie, Cultuurwetenschappen en Onderwijswetenschappen, en keuzevakken uit alle faculteiten. Op basis van positief advies van de Ondernemingsraad en de Studentenraad heeft het College van bestuur ingestemd met aanmelding bij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO). De macrodoelmatigheidstoets en toets nieuwe opleiding zijn voorzien in 2024, voor een beoogde start in 2025.

De master Environmental Sciences is in 2023 gestart met de transformatie naar het 7,5 EC-curriculum, waarbij alle cursussen zijn vernieuwd om studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op hun

afstudeeronderzoek en hun verdere loopbaan. Daarnaast is de scriptiebegeleiding gedurende het hele afstudeerproces versterkt en is gestart met de ontwikkeling van twee cursusoverstijgende leerlijnen ter ondersteuning van wetenschappelijke verslaglegging en statistiek.

De master Business Process Management & IT is gestart met een vernieuwend herontwerp – ook op basis van de uitkomsten van de visitatie – inclusief een eigen, kortere premaster die tot nu toe dezelfde was als voor de master Management. Deze premaster start op 1 september 2024.

De faculteit Cultuurwetenschappen is haar bacheloropleiding gefaseerd aan het vernieuwen. In het kader hiervan startten in het academisch jaar 2023-2024 vier nieuwe thematische blokken van elk 15 EC. Deze blokken zijn opgebouwd uit drie afzonderlijke cursussen van elk 5 EC, die het tweede jaar van het bachelorprogramma Algemene cultuurwetenschappen vormen. De thematische blokken zijn:

- Diversiteit en inclusie
- Digitale transities in cultureel erfgoed
- Stigma, gezondheid en cultuur
- Techniek, media en cultuur

In de master Kunst- en cultuurwetenschappen is begonnen met de bouw van een nieuwe track op het gebied van diversiteit en inclusie. Hiertoe is in september 2023 het vak ‘Diversiteit en inclusie: een integrale benadering’ gestart. Deze track zal ook gebruikmaken van relevante vakken die door andere faculteiten worden aangeboden.

Daarnaast ontwikkelt de faculteit een nieuwe master-track Digitale cultuur, media en communicatie (werk-titel). Voorbereidingen hiertoe (marktonderzoek, verkenning van het landelijke aanbod, et cetera) zijn begonnen. Beoogde startdatum van de track is september 2025.

Bij de faculteit Managementwetenschappen zijn geen nieuwe opleidingen gestart in 2023. De vernieuwingen binnen de opleidingen zijn, net als in 2021 en 2022, het gevolg van het implementeren van de verbeterlagen die voortkwamen uit de visitatie van 2019 en evaluatie-verslagen in de daaropvolgende jaren. Het betreft incrementele veranderingen in de onderliggende cursussen die horen bij de bachelor Bedrijfskunde en de master Management. In juli van 2023 vond de midterm review plaats. De commissie voerde een ontwikkelgerichte evaluatie uit, waarmee ook een voorgenomen evaluatieopzet van opleidingen van de Open Universiteit werd getoetst. Als resultaat heeft de commissie een tweetal rapporten opgesteld, met

aanbevelingen die leidend zullen zijn voor aanpassingen van de opleidingen in de komende jaren. De faculteit heeft zich ook ingespannen om het overzetten van cursussen en opleidingsportalen van de digitale leer- en werkomgeving yOUlearn naar de nieuwe omgeving Brightspace te begeleiden en te voltooien. Hierbij was uitgebreid aandacht voor het trainen van docenten en andere medewerkers in Brightspace, de tentamenomgeving ANS, de virtuele klas en videobank Kaltura.

In 2023 heeft de faculteit besloten om zes nieuwe bachelorcursussen te ontwikkelen, om zo invulling te geven aan de vrije ruimte binnen de bacheloropleiding. De zes te ontwikkelen vakken zijn breed relevant, ook voor studenten die invulling zoeken voor de vrije ruimte vanuit andere faculteiten. Deze nieuwe cursussen zullen aan het begin van het academisch jaar 2024-2025 van start gaan. Tevens is binnen de bachelor een zesjarige revisiecyclus ontwikkeld, waarbij elke cursus eens in de zes jaar (naast de jaarlijkse aanpassingen op basis van studentenfeedback) grondig wordt geëvalueerd en gereviseerd.

Binnen de master Management is besloten om van de parallele programmering van het specialisatievak en de voorbereiding afstuderen af te stappen en over te gaan naar een sequentiële programmering. Dit is gedaan om de studeerbaarheid (doorstroom) van het tweede jaar van de opleiding te verbeteren en voor te sorteren op een voorgenomen aanpassing in de master, waarin specialisaties centraler komen te staan. Deze ingezette aanpassingen zullen in het academisch jaar 2024-2025 uitgevoerd worden.

De master Financial Resilience die in ontwikkeling is, vervolgde, na de goedkeuring van het College van bestuur en het Lokaal overleg, de route naar de ingezette macrodoelmatigheidsaanvraag. Dit gebeurt als voorbereiding op de toets nieuwe opleiding. Een vergelijkbare route volgt de master in wording Duurzaamheid, Management en Transities. De faculteit Bètawetenschappen is daar penvoerder.

De faculteit Onderwijswetenschappen heeft in 2023 een positief besluit ontvangen op de macrodoelmatigheidstoets voor de nieuwe bachelor Academische Lerarenopleiding voor het Primair Onderwijs. Vervolgens is de aanvraag voor de toets nieuwe opleiding ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). In mei 2024 heeft de NVAO accreditatie nieuwe opleiding verleend aan deze opleiding die in september 2024 kan starten.

Na een succesvolle start met de eerste cursussen in september 2022, heeft de faculteit Psychologie de

nieuwe mastervariant Klinische kinder- en jeugdpsychologie in de loop van 2023 verder uitgebreid met een aantal vakken. De livegang van deze variant is daarmee succesvol voltooid. Ook kwam een nieuwe, innovatieve cursus beschikbaar in de bacheloropleiding Psychologie. Die cursus besteedt op een zeer laagdrempelig niveau aandacht aan de basisprincipes van wetenschappelijk denken en open science. Verder werden in 2023 diverse cursussen in de bachelor- en masteropleiding gereviseerd. Ook is de grootschalige revisie van het scriptietraject van de masteropleiding Psychologie afgerond. Hierin kwam meer aandacht voor open science en werd het begeleidingsprogramma gewijzigd, zodat de begeleiding van studenten nu gestructureerder en efficiënter verloopt.

De masteropleiding Gezondheidswetenschappen is in 2023 het derde jaar ingegaan. De eerste studenten die in september 2021 met de opleiding zijn begonnen, zijn in 2023 afgestudeerd. Er zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd in het programma. De focus lag in 2023 op het continueren en verbeteren van de individuele cursussen.

Bij de faculteit Rechtswetenschappen zijn in 2023 in de bacheloropleiding, de masteropleidingen en de schakelprogramma's geen grote wijzigingen geweest. In 2023 zijn wel de voorbereidingen gestart voor een rechtswinkel in Heerlen, volgens een in Nederland uniek concept: de rechtswinkel is een minor van 15 EC, zodat studenten noodzakelijke kennis en vaardigheden opdoen, voordat zij cliënten gaan adviseren. Geen enkele andere rechtenfaculteit in Nederland heeft werkzaamheden voor een rechtswinkel ingebed in het bacheloronderwijs. De minor rechtswinkel gaat in februari 2024 van start en de fysieke rechtswinkel opent zijn deuren in september 2024.

De Universiteit Utrecht heeft besloten om gebruik te maken van het schakelprogramma van de faculteit Rechtswetenschappen, dat ook al jaren voor de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit wordt aangeboden.

Onderwijsinnovatie

De faculteit Bètawetenschappen heeft het afgelopen jaar verschillende projecten uitgevoerd, zoals overeengekomen in de Kwaliteitsafspraken. Als onderdeel van het project Brightspace & beyond zijn bijvoorbeeld ontwerprichtlijnen ontwikkeld en omgezet naar een handige cursuschecklist, die ook gedeeld is met het Expertisecentrum onderwijs (ECO) en momenteel wordt gebruikt voor het herzien en verbeteren van Brightspace-cursussen. Daarnaast zijn richtlijnen opgesteld en toegepast tijdens de hybride studie- en themadagen. Tijdens een speciale themadag van

Milieuwetenschappen zijn diverse hybride kick-offbijeenkomsten georganiseerd. Op de ITXperience-dag werden hybride opendagsessies gehouden, die succesvol waren in het bereiken van (potentiële) studenten. Samen met de organisatie Pera is ook studiesucces onderzocht, waarbij aanbevelingen zijn gedaan voor verdere verbeteringen binnen de organisatie. Verder is gewerkt aan de ontwikkeling van een portaal voor academisch schrijven en is de basis gelegd voor het experimenteren met peerreview in de master Business Process Management & IT. Ten slotte is er een quasi-experiment uitgevoerd met de TestCompass-tool als onderdeel van het project Testsense Light, waarbij onderzoek is gedaan naar de creatie van testmodellen door studenten. Dit heeft geleid tot een publicatie in het wetenschappelijke tijdschrift *Data & Knowledge Engineering Journal*.

In het kader van een Comeniusbeurs zijn richtlijnen ontwikkeld voor autisme-inclusief onderwijs, met een cursus voor docenten. Op basis van die cursus is ook een boek geschreven. Het boek geeft achtergrondinformatie over autisme, laat zien welke consequenties dat heeft voor het onderwijs en hoe je ervoor kunt zorgen dat het onderwijs geen extra hindernissen opwerpt voor mensen met autisme. Daarnaast is een start gemaakt met een tweede Comeniusbeurs, waarbij onder andere wordt gekeken naar Large Language Models (LLM's), zoals ChatGPT. Om huidige problemen met LLM's aan te pakken en de kansen te benutten, worden fijn afgestemde LLM's en immersieve technologieën, zoals augmented reality (AR) en virtual reality (VR), gebruikt om de onderwijsmethoden van de Open Universiteit te verbeteren.

Verder organiseert de Informaticavakgroep elk kwartaal een bijeenkomst over vakdidactiek, samen met de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit. Deze bijeenkomsten zijn ook toegankelijk voor anderen. Daarnaast is er een workshop geweest over Generative AI in Computer Science Education.

De faculteit Cultuurwetenschappen is begonnen met onderzoek naar het toegankelijker maken en destigmatiseren van het eigen onderwijs, mede gefinancierd door een Comenius-beurs die is toegekend aan dr. Femke Kok. Universiteiten hebben voor een groeiende groep studenten met een functiebeperking speciale voorzieningen getroffen. Niet alle studenten die daarvoor in aanmerking komen, melden zich echter, uit angst voor stigma. De faculteit wil hieruit lessen trekken die ook op andere curricula in het hoger onderwijs van toepassing kunnen zijn.

De faculteit Managementwetenschappen heeft, op basis van de bijdragen van de Kwaliteitsafspraken

2022, twee projecten afgerond in de eerste helft van 2023: het project Interviewvaardigheden en het project Thesisaccelerator. Eind 2022 was het project Ondernemerscompetenties al succesvol afgesloten.

In 2023 is, als onderdeel van het project Thesisaccelerator, wederom geëxperimenteerd met de zogeheten Bootcamp, waarbij workshops op het gebied van academische vaardigheden worden aangeboden. Het doel van de bootcamp is te onderzoeken of het intensief begeleiden van groepen studenten middels video's, uitleg van een expert op het gebied van onderzoeksvaardigheden en een duidelijke pacing, effect heeft op de doorlooptijd van studenten in de voorbereiding op de afstudeeronderzoeksfase. In 2023 is besloten om met ingang van 2024 de bootcamp te verwerken in het afstudeerproces voor alle studenten van de master Management.

In 2023 is ook een start gemaakt met het project Interval aansturing en interactie in afstudeeronderzoek. Via dit project krijgt de student meer ondersteuning tijdens het schrijven van het eindwerkstuk, zoals een zelfontwikkelde handleiding voor het zoeken naar gegevens in financiële databases.

Er is ook een project gestart rond het monitoren van duurzaamheidscompetenties in opleidingen. Dit project loopt in 2023 en 2024, met een pilot bij de faculteit Managementwetenschappen en daarna universiteitsbrede uitvoering met medewerking van vier andere faculteiten.

Innovatiebijdragen zijn in te delen naar activiteiten gericht op innovatie van a) het onderwijs van de eigen faculteit, b) het onderwijs van de Open Universiteit in het algemeen, en c) het Nederlandse hoger onderwijs. Innovaties in het eigen onderwijs krijgen via studenten vaak een plek in het (hoger) onderwijs in de rest van Nederland. Een voorbeeld is dat studenten die bij andere hogeronderwijsinstellingen werkzaam zijn, op basis van cursussen op het gebied van onderwijstechnologie hun eigen onderwijs systematisch onder de loep nemen en innoveren met gebruik van ICT. Ook onderzoeksprojecten kunnen bijdragen aan onderwijsinnovatie. Inhoudelijk gezien betreffen deze innovatiebijdragen een brede waaier aan onderwerpen. Zo heeft het project Pe(e)rfect vaardig geleid tot de Pe(e)rfect vaardig-methode en de bijbehorende tool. Dit betreft online vaardighedenonderwijs dat de faculteit Onderwijswetenschappen heeft ontwikkeld, samen met de Universiteit Maastricht en collega's van de faculteiten Rechtswetenschappen en Psychologie. Meer dan 700 studenten en docenten hebben ermee gewerkt en verschillende andere hogeronderwijsinstellingen willen ermee gaan werken. Het project is in 2022 gestart, in 2023 is er verder aan gewerkt. Het is als good practice opgenomen in rapportages van het

Versnellingsplan en het Europese project DigiTel Pro. Nieuw voor 2023 is met name de stelselmatige inbreng van het eigen onderzoek in de ontwikkeling van de bachelor Academische Lerarenopleiding, die de faculteit Onderwijswetenschappen opzet. In het kader van de Kwaliteitsafspraken participeerde de faculteit in meerdere projecten, veelal in samenwerking met de eigen onderwijskundige ontwikkelingseenheid van de Open Universiteit, het Expertisecentrum onderwijs (ECO).

Curriculumvernieuwing op basis van onderzoek van Onderwijswetenschappen heeft onder andere plaatsgevonden bij Hogeschool Iselinge. Daar is het netwerken geïntegreerd in het curriculum. Alle derdejaarsstudenten nemen inmiddels vanuit hun minor deel aan de Academische Werkplaats, als basis voor leren en kennisontwikkeling. Studenten werken daarbij – samen met opleiders, basisschoolleeraren, experts en onderzoekers van de Open Universiteit – aan praktijkgerichte thema's op basis van ontwerpgericht onderzoek.

Sinds 2019 werkt de Open Universiteit samen met de educatieve uitgeverij ThiemeMeulenhoff, die lesmateriaal ontwikkelt en aanbiedt van primair onderwijs (po) tot hoger beroepsonderwijs (hbo). Deze alliantie behelst onder meer onderzoek naar effectief leren, waarbij twee medewerkers van de faculteit Onderwijswetenschappen betrokken zijn. In dat onderzoek sluiten ze aan bij de vragen die bij ThiemeMeulenhoff leven, de onderzoeksresultaten koppelen ze terug naar de uitgeverij. Een voorbeeld is onderzoek naar hoe effectieve leerstrategieën (retrieval practice, distributed practice en interleaved practice) succesvol kunnen worden ingezet. Medewerkers van Onderwijswetenschappen geven daarnaast workshops, leveren modules aan voor de Studiebreek-app en schrijven artikelen voor magazines.

In de cursus 'Trends in onderwijs en onderwijswetenschappen' is onderzoek gedaan naar ondersteuning die studenten nodig hebben om peerfeedback-opdrachten goed te kunnen uitvoeren. Ook is naar de leeropbrengsten van peerfeedback-opdrachten gevraagd. Wat ondersteuning betreft, werd er vooral een behoefte uitgesproken aan voorbeelduitwerkingen (observatie) en begeleid oefenen (emulatie). Studenten gaven aan dat de leeropbrengst vooral in kritische reflectie en sociale interactie met medestudenten zat. De uitkomsten van het onderzoek zijn op de EdMedia-conferentie 2023 in Wenen gepresenteerd en gebruikt om de peerfeedback-opdrachten in de cursus aan te passen. Op dit moment is een masterstudent bezig met de vervolgstap, vanuit de onderzoeksvraag: hoe kunnen de peerfeedback-modelleerfasen observatie en emulatie effectief worden geïntegreerd in het online hoger onderwijs?

In het eigen onderwijs van de Open Universiteit zijn

studenten verder op basis van een interventie gestimuleerd tot het aangaan van leerrelaties met elkaar. De opbrengsten van dat proces zijn in kaart gebracht en gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *'Teaching and Teacher Education'*. Studenten met meer inkomende leerrelaties (vaker genoemd als iemand van wie iets geleerd was), verwierven meer academische vaardigheden en deelden hun verworven kennis vaker in contexten buiten het hoger onderwijs. Ook gebruikten ze meer verfijnde methoden om nieuwe leerrelaties aan te gaan als de leerrelaties die ze hadden, niet pasten bij hun leerbehoeften. De resultaten van dit onderzoek vloeien terug in het onderwijs, in interventies die de netwerkvaardigheid van studenten moeten vergroten.

In samenwerking met de Vereniging Agora Onderwijs is bij 11 Agorascholen die voortgezet onderwijs aanbieden, geïnventariseerd wat zij aan loopbaanoriëntatie doen. Ter vergelijking zijn ook twee andere scholen als referentie meegenomen. Dit onderzoek is onderdeel van het project van het ministerie van OCW 'Regionaal ambitieplan (RAP) 2022-2025', ter verdere versterking van regionale samenwerkingsverbanden mbo-hbo en vo-ho.

In 2023 is geprobeerd de belangrijkste activiteiten die verricht zijn in het kader van onderwijsinnovatie, in kaart te brengen en de kwaliteit ervan te onderzoeken. Dit is gedaan in de vorm van het 'Werkveldonderzoek Onderwijswetenschappen 2022-2023. Impact: van wetenschappelijke tekentafel naar dagelijkse onderwijspraktijk'. Uit de resultaten blijkt dat de samenwerkingspartners (zeer) tevreden zijn over de samenwerking. Meerdere respondenten vinden dat de samenwerking 'erg prettig' verlopen is (Iselinge Hogeschool, Centrum CCC, CED-groep onderwijsadvies en ontwikkeling, ThiemeMeulenhoff en het Expertisecentrum onderwijs van de Open Universiteit). Ook waarderen de respondenten de expertise, deskundigheid en professionaliteit van medewerkers van de faculteit Onderwijswetenschappen (Universiteit Maastricht, Agora, Discovery Museum). Verder beoordelen ze de communicatie met medewerkers van de faculteit Onderwijswetenschappen als goed, en benadrukken sommige respondenten dit in de open vragen (bijvoorbeeld: 'Vriendelijk in de omgang en open voor de samenwerking', ThiemeMeulenhoff).

In het kader van de Kwaliteitsafspraken is de faculteit Psychologie bezig om stapsgewijs tutores een rol te geven in de opleidingen van de faculteit. Zij werken aan communityvorming, zijn het eerste contactpunt in de cursus, pakken communicatie met studenten op en helpen waar nodig de examinatoren om piekbelasting op te vangen. Zo worden studenten sneller geholpen en worden de betrokken examinatoren ontlast.

In de Nationale Studenten Enquête (NSE) van 2023 – het eerste jaar waarin het effect van deze interventie in de opleiding goed meetbaar was – blijkt duidelijk dat de inzet van tutores een succes is. Op alle NSE-vragen over bijvoorbeeld begeleiding bij de studie, bereikbaarheid en zichtbaarheid van docenten, scoorden de opleidingen aanzienlijk hoger dan in het verleden. Psychologie heeft voor de Kwaliteitsafspraken 2024 vol ingezet op een project waarin de faculteit samen optrekt met onder andere het Expertisecentrum onderwijs en de andere faculteiten. Het project wil onderzoeken hoe tools voor tutores om studenten te helpen bij hun studie, in de nieuwe digitale leer- en werkomgeving kunnen worden verbeterd.

De premastercursussen Gezondheidswetenschappen en één cursus uit de master zelf zijn in de tweede helft van 2023 omgezet en van start gegaan in Brightspace. De andere cursussen gaan in 2024 live in Brightspace, conform de oorspronkelijke planning voor de migratie. Omdat de migratie bij de (pre)master Gezondheidswetenschappen iets later was gepland dan die bij de andere opleidingen van de faculteit, kon goed gebruik worden gemaakt van de ervaringen en gebruikte procedures van deze opleidingen.

In 2023 waren er voor de master Gezondheidswetenschappen die in september 2021 is gestart, ook resultaten uit de NSE beschikbaar. Uit de resultaten blijkt dat de opleiding zeer positief wordt gewaardeerd. Met name de inhoud van de opleiding, de aansluiting bij actuele ontwikkelingen, de kwaliteit van het studiemateriaal, het niveau van de opleiding, de verdiepingsmogelijkheden en de mate waarin de opleiding uitdagend is, scoorden zeer hoog. Ook over de docenten, de begeleiding en de aansluiting met de beroepspraktijk waren studenten erg positief. Verbetering is nog nodig rondom de studeerbaarheid en de haalbaarheid van de deadlines. Al met al mooie resultaten die de faculteit de komende jaren nog verder kan versterken.

In het kader van de Kwaliteitsafspraken is in 2023 het softwarepakket Scoold geïmplementeerd in de onderzoekspractica van Psychologie. Het pakket is een alternatief voor de oude website onderzoeksvragen.ou.nl, die niet goed binnen de infrastructuur van de universiteit paste. Scoold is een platform voor het ontwikkelen van FAQ's met een community-aanpak.

De beoogde gebruikersgroep kan er vragen stellen, antwoorden geven of krijgen van experts, en de kwaliteit van de antwoorden beoordelen. Hierdoor groeit op het platform een gedeelde kennisdatabase. De installatie en inrichting van Scoold in 2023 zijn succesvol doorlopen en de bestaande database van

onderzoeksvragen.ou.nl is overgezet, zodat het platform in december 2023 klaar was voor gebruik in de onderzoekspractica van de opleidingen van Psychologie. Opschaling naar andere delen van de opleiding wordt meegenomen in de Kwaliteitsafspraken voor 2024.

Eveneens in het kader van de Kwaliteitsafspraken is in 2023 de revisie van het practicumonderwijs in de bacheloropleiding Psychologie afgerond. Doel was niet alleen de vernieuwing van het onderwijs zelf, maar ook een wijziging in het begeleidingsprogramma, die heeft geleid tot flexibilisering van het aanbod en reducering van de begeleidingslast. Hierdoor kunnen wachtlijsten in de toekomst worden voorkomen en zijn docenten veerkrachtiger inzetbaar. De revisie is succesvol afgerond, parallel aan de overgang naar Brightspace, en sinds najaar 2023 zitten de cursussen in hun nieuwe versie in het aanbod.

Het jaar 2023 stond bij de faculteit Psychologie in grote mate in het teken van de migratie naar Brightspace. De voorbereidingen daarvoor zijn gestart in 2022, met veel aandacht voor verbetering van de kwaliteit van cursusmateriaal. De migratie is in het najaar naar tevredenheid afgerond. De beoogde verbetering van cursusmateriaal met behulp van de nieuwe mogelijkheden die Brightspace biedt, heeft enige organisatorische vertraging ondervonden en wordt in de komende jaren stapsgewijs doorgevoerd.

Binnen de faculteit Rechtswetenschappen is sinds 2022 een werkgroep onderwijsinnovatie en -ontwikkeling actief. Hierin is de faculteit binnen de Open Universiteit uniek. Vanaf de start van deze werkgroep zijn twee medewerkers intensief betrokken geweest bij verschillende projecten die vanuit de gelden van de Kwaliteitsafspraken werden geïnitieerd om de innovatie in het onderwijs bij de faculteit een flinke boost te geven. De werkgroep werd in 2023 uitgebreid met twee docenten. Daarnaast is in maart 2023 een hoofd praktijkonderwijs en samenwerking met de rechtspraak benoemd.

In 2023 heeft een aantal facultaire bijeenkomsten plaatsgevonden met als doel de algemene, in juli 2021 vastgestelde, onderwijsvisie van de Open Universiteit te concretiseren en aan te scherpen. In het najaar van 2023 werd de onderwijsvisie Rechtswetenschappen vastgesteld. Het onderwijs binnen de opleidingen van de faculteit werkt door middel van academisch activerend online onderwijs toe naar een diepgaande juridische kennisbasis, waarmee studenten in staat worden gesteld een kritische houding te ontwikkelen ten opzichte van (actuele) relevante juridische en maatschappelijke vraagstukken. Deze visie is

gebaseerd op een achttal ontwerpprincipes en de cursussen worden vervolgens vormgegeven aan de hand van verschillende vormaspecten. De onderwijsvisie geeft gedetailleerd weer wat de uitgangspunten en vormaspecten betekenen voor de rol van de docent, de student en de digitale leeromgeving, waarmee de faculteit concrete handvatten biedt voor het uiteindelijke cursus(her)ontwerp.

Voor de rechtswinkel die in september 2024 zijn deuren opent in Heerlen werd een in Nederland unieke minor ontworpen. In de minor wordt studenten de kennis en vaardigheden aangeleerd die nodig zijn om advies in de rechtswinkel te kunnen geven. De minor start in februari 2024.

Hieronder volgt een greep uit andere initiatieven van de innovatiewerkgroep in 2023. De maandelijkse facultaire bijeenkomsten, die in 2022 werden ingevoerd, zijn voortgezet. Het gaat om zogenaamd Work in Progress (WiP)-onderwijs, waarin faculteitsbreed met collega's wordt gesproken over diverse thema's die raken aan het onderwijs. Verder werden er voor studenten landelijke, goedbezochte bijeenkomsten spreekvaardigheden en schrijfvaardigheden georganiseerd, die ook een duidelijke functie hebben in het kader van communityvorming. Er zijn verschillende kalibratiesessies in de beide vakgroepen geweest over de (beoordeling van) schrijfvaardigheden, teneinde uniformering van de toepassing van beoordelingscriteria te bewerkstelligen. Ook is een cursusmal gemaakt in het kader van de transitie naar de nieuwe digitale leer- en werkomgeving Brightspace, zodat alle cursussites eenzelfde opbouw en structuur kregen. Daarnaast zijn stappen gezet om weer een goede spreekvaardighedenlijn in het onderwijs aan te brengen. Op grond hiervan is dialoogvaardigheid als belangrijke (spreek)vaardigheid in het tweede jaar teruggekomen. Dit draagt ook bij aan de academische vaardigheid van studenten in Europees recht. Een groot aantal docenten volgde de trainingen 'How to make educational videos' en 'How to make educational podcasts' van John Heijligers en Mike Attinger.

Postinitieel onderwijs

De wereld om ons heen is momenteel zeer dynamisch. We hebben te maken met snelle veranderingen (transities) op tal van terreinen. De vraag naar kortere opleidingen, direct toepasbaar in de praktijk, neemt toe. Ook hebben we te maken met stevige concurrentie van commerciële aanbieders én onzekerheid op economisch vlak.

Al deze ontwikkelingen hebben invloed op de vraag naar opleidingen. De vele transitiethema's stellen organisaties voor strategische uitdagingen. Hier ligt een belangrijke kans voor de Open Universiteit, onder

andere in de vorm van contractonderwijs. In een snel veranderende maatschappij is het cruciaal om voorop te blijven lopen en te blijven leren, als mens, als professional en als organisatie. Samen met de faculteiten zorgt Marketing en relatiebeheer (MenR) dat academisch onderwijs voor iedereen duurzaam toegankelijk is, en past bij zowel huidige als toekomstige maatschappelijke en persoonlijke ontwikkelingen en bij de ambities van de student. Specifiek voor contractonderwijs faciliteert het Business team van MenR de faculteiten om vraaggericht contractonderwijs op academisch niveau aan te bieden aan de zakelijke markt.

Voor organisaties uit de publieke en private sector fungeert de Open Universiteit als kennispartner om het potentieel van de organisatie en haar medewerkers te vergroten door:

- Verbeterde kennis: het leren van de nieuwste inzichten uit academisch onderzoek kan leiden tot een beter begrip van een bepaald onderwerp en tot nieuwe inzichten en kennis.
- Stimulatie van de innovatiecultuur: het toepassen van nieuwe inzichten kan leiden tot (persoonlijke) groei en innovaties.

Met alle faculteiten is in 2023 verder gewerkt aan een Commercieel Programma (CP) voor de zakelijke markt. In de overleggen met elke faculteit krijgt het portfolio waarmee de faculteit de markt wil bedienen, vorm en inhoud. Het bij elkaar brengen van inzichten uit de markt en de inhoudelijke expertise van de faculteiten blijft een belangrijk aandachtspunt voor het ontwikkelen van scherpe proposities, die aansluiten bij de behoeften van de markt.

Voor het verzorgen van contractonderwijs is in 2023 een interne en externe serviceorganisatie opgezet, met de daarbij horende processen, mensen en systemen. Een aantal voorbeelden van contractonderwijs in 2023 voor nieuwe en bestaande klanten: voor Achmea-medewerkers verzorgde de faculteit Rechtswetenschappen een cursus contractrecht; DHL koos er voor het vierde jaar op rij voor om medewerkers wereldwijd bij te scholen in de vakgebieden data science en AI; ook Viterra koos weer voor de Open Universiteit, voor een data science- en AI-programma (beide verzorgd door de faculteit Bètawetenschappen); voor docenten van de lerarenopleiding van Fontys verzorgde de faculteit Onderwijswetenschappen een professionaliseringstraject; de bètafaculteit introduceerde businessconsultants van KPMG in het IT-domein; en samen met de Universiteit Leiden lanceerde de faculteit Rechtswetenschappen een succesvol programma over wendbare wetsuitvoering voor onder andere het ministerie van Justitie en Veiligheid.

De faculteit Managementwetenschappen bood in 2023 de volgende Certified Professional Programs (CPP's) aan:

- Organiseren en veranderen in complexiteit.
- Business Controller, met daarin aandacht voor controlling, financial decision making, financial reporting en analysis en value analytics.

Daarnaast is een volledig b2b-product ontwikkeld dat zich richt op digitale transformatie in de zorg.

De faculteit Rechtswetenschappen ontwikkelde het Joint Legal Technologies Programme, een samenwerking tussen de Open Universiteit en de Universiteit Leiden. Een succesvolle loot van dit programma is de cursus 'Wetsanalyse en wendbare wetsuitvoering in de democratische rechtsstaat'. Ook ontwikkelde de faculteit een programma over constitutioneel recht voor medewerkers van het ministerie van Justitie en Veiligheid. In beide programma's van contractonderwijs werkt de faculteit nauw samen met de afdeling Marketing en relatiebeheer. Ten slotte heeft Rechtswetenschappen een cursus contractenrecht ontwikkeld en gedoceerd voor Achmea.

Voortentamens

	studiejaar 2022-2023	studiejaar 2021-2022
aantal studenten dat voortentamen Wiskunde T aflegde	0*	277

* Het verzorgen van het betreffende onderwijs door de Open Universiteit is beëindigd.

Werving

In 2023 heeft de werving van nieuwe studenten plaatsgevonden via campagnes 'above the line' en 'below the line'. Above the line is de benaming voor marketinginspanningen die bedoeld zijn om grotere doelgroepen te beïnvloeden (in het geval van de Open Universiteit: massamediale, landelijke campagnes). Below the line-campagnes richten zich op het bereiken van specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld via socialemediakanalen en Google Ads). De werving via below the line-campagnes heeft in 2023 non-stop en voor alle faculteiten plaatsgevonden. Er is een aanpassing gedaan in de above the line-campagne: vanwege de dalende afzetcijfers is besloten om een extra massamediale campagne in te zetten om de naamsbekendheid van de Open Universiteit te vergroten en haar imago te versterken. In totaal hebben in 2023 drie massamediale, landelijke campagnes plaatsgevonden. De extra

campagne is net voor de zomer ingezet, met als doel een impuls te geven aan de instroom in september en de afzet.

In het verslagjaar kenden de campagnes een rationele en productgedreven insteek. Heel 2023 is gewerkt aan een aanpassing naar een marketingstrategie georiënteerd op (merk)beleving, waarbij de studentervaring en -reis centraal staan. Samen met alle faculteiten is de basis gelegd voor een nieuwe campagnestrategie en -inhoud, die in 2024 geëffectueerd worden.

In 2023 hebben de volgende marktintroducties plaatsgevonden:

- De vernieuwde bachelor Cultuurwetenschappen is geïntroduceerd. Hierbij is een voorzichtige start gemaakt richting een nieuwe marketingstrategie, waarbij met name de nieuw toegevoegde (maatschappelijke) thema's in de spotlight zijn gezet.
- Het Joint Legal Technologies Programme is samen met de Universiteit Leiden opnieuw geïntroduceerd in de markt. Deze introductie was niet succesvol. Op basis van campagnedata en studentenfeedback is voor een nieuwe vorm gekozen: een korter contractonderwijsprogramma. Dit programma is wel succesvol gebleken (zie ook de paragraaf over contractonderwijs).
- De campagnes rondom de master Gegevensbescherming en privacyrecht (gestart in september 2022) zijn op verzoek van de faculteit Rechtswetenschappen heel 2023 doorgezet. Deze campagne heeft geresulteerd in een verdubbeling van de studentenpopulatie voor deze masteropleiding.
- Een nieuw ontwikkeld concept voor open dagen is gelanceerd: de Open Week. In deze week worden introductielecturen en open dagen van alle faculteiten gepland. Door het combineren van de open dagen tot één concept kon de werving effectief plaatsvinden, waardoor het totaal aantal bezoekers is gestegen.

Docentprofessionalisering

In 2023 stond binnen de Open Universiteit de migratie van de digitale leer- en werkomgeving yOULearn naar Brightspace centraal. Vanuit het taakgebied docentprofessionalisering is hier dan ook binnen het Expertisecentrum onderwijs (ECO) aanzienlijk in geïnvesteerd, om docenten optimaal te ondersteunen bij deze overgang door onder andere het organiseren van inloopsessies om vragen te stellen, het aanbieden van cursussen om de basisvaardigheden onder de knie te krijgen en het opzetten van een handleiding in Screensteps om docenten zo goed mogelijk op weg te helpen. Parallel aan deze migratie liep de implementatie van het nieuwe toetsstelsel ANS, waarbij

docenten eveneens op meerdere manieren werden ondersteund vanuit het ECO.

Waar in 2022 een aantal processen binnen het traject basiskwalificatie onderwijs (BKO) meer is gestroomlijnd, zijn in 2023 de cursussen overgezet naar Brightspace en – indien nodig – voorzien van een kwaliteitsverbetering. In het kader van de BKO zijn 67 intakes gehouden met docenten, dat is 20 meer dan in 2022. Het merendeel van de docenten was BKO-plichtig, maar een klein deel had ook de wens om (een deel van) de BKO te behalen. De toetsingscommissie heeft 27 BKO-certificaten uitgereikt en 12 vrijstellingsverklaringen verleend voor onderdelen van de BKO. Het STAR-R-formulier (situatie, taak, actie, resultaat, reflectie), dat gebruikt wordt om eerder verworven competenties in kaart te brengen, is gedurende het verslagjaar door de toetsingscommissie goedgekeurd en vervolgens ingezet.

In 2022 is een start gemaakt met de ontwikkeling van een traject senior kwalificatie onderwijs (SKO). Na externe en interne oriëntatie is hiervoor een eerste scenario ontwikkeld, dat in 2023 voor input is voorgelegd aan verschillende gremia binnen de Open Universiteit. Het scholingsaanbod in het kader van continue docentprofessionalisering wordt stap voor stap uitgebreid met aansprekend aanbod vanuit onder andere de faculteiten, opgefriste micromodules, thema's vanuit de Kwaliteitsafspraken en projecten.

De Open Universiteit participeert verder in diverse (inter)nationale netwerken en samenwerkingsverbanden, waaronder de Studiegroep Onderwijskundige Professionalisering (SOP) en de Werkgroep Universitaire Onderwijskundige Centra (WUO), waar kennisdeling plaatsvindt over onderwijsontwikkeling en docentprofessionalisering. Verder zijn er mooie stappen gezet in de samenwerking met andere universiteiten in Nederland:

- In de landelijke pilot docentprofessionalisering genaamd 'Samen verder kijken', worden de mogelijkheden verkend om naast het eigen professionaliseringsaanbod van de Open Universiteit ook gezamenlijk aanbod te creëren. In 2023 zijn de eerste verkennende stappen gezet met zeven universiteiten in Nederland.
- Eind oktober heeft de Open Universiteit het zogenaamde Npuls-plan ingediend voor de aanvraag van een subsidie. De subsidieregeling Npuls CTL is bedoeld om een Center for Teaching and Learning (CTL) op te zetten of door te ontwikkelen, zoals het ECO. Het ECO heeft in samenwerking met medewerkers van andere organisatie-eenheden binnen de Open Universiteit een plan ingediend voor de doorontwikkeling van het CTL. Het plan is ook in

afstemming opgezet met twee regionale samenwerkingspartners: de Universiteit Maastricht en de Radboud Universiteit.

Kwaliteitszorg

Visitatie

De Informatiekunde-opleidingen (bachelor Informatiekunde en master Business Process Management & IT) van de faculteit Bètawetenschappen zijn in september gevisiteerd. De commissie was over beide opleidingen zeer te spreken. De twee programma's hebben relevante en sterke doelstellingen en bieden studenten een unieke kans om op een flexibele en toegankelijke manier te studeren. Ook was de commissie erg te spreken over het docententeam van beide programma's, op het gebied van zowel academische activiteiten als onderwijskwalificaties. Daarnaast is de beoordeling van de scripties fair en goed, en transparant gedocumenteerd. Ook heeft de commissie diverse verbeteringsuggesties meegegeven. Voor de master Business Process Management & IT zou het goed zijn om de overkoepelende doelstellingen van de opleiding en de verbinding tussen individuele vakken explicieter te communiceren naar studenten. Daarnaast is het belangrijk om de curricula van zowel de bachelor als de master bij te werken om de nieuwste technologische ontwikkelingen in het vakgebied op te nemen. Een andere suggestie is om peer-assessment in te voeren bij groepsprojecten in de master, om zo ook rekening te houden met de verschillen in individuele bijdragen van studenten.

De bachelor Milieu-natuurwetenschappen en de master Environmental Sciences hadden eind van het jaar een succesvolle proefvisitatie, waarvoor ook proactief advies van de hernieuwde Raad van advies werd verkregen.

Bij de faculteit Cultuurwetenschappen hebben in 2023 geen onderwijsvisitaties plaatsgevonden.

Ook bij Managementwetenschappen waren er in 2023 geen onderwijsvisitaties. Wel vond er een midterm review van twee opleidingen plaats.

Bij Onderwijswetenschappen heeft in 2023 een clustervisitatie plaatsgevonden. De faculteit koos voor een ontwikkelingsgerichte visitatie. De opleiding kreeg voor alle vier de standaarden de score 'voldoet'. Het algemene eindoordeel was dan ook positief. De volgende ontwikkelpunten werden onder de aandacht gebracht: mogelijkheden onderzoeken om bereikte doelgroepen te verbreden; de naamgeving van cursussen aansprekender maken; meer aandacht voor

ontwerpvaardigheden; verkennen of groepsgewijs werken een passende werkwijze kan zijn om doorstroom in het scriptietraject te bevorderen; meer variatie in toetsvormen aanbrenge en alumni actiever betrekken bij de opleiding. Naar aanleiding daarvan zijn de volgende maatregelen geïnitieerd in 2023 of gepland voor de komende jaren:

- In samenwerking met de afdeling Marketing en relatiebeheer wordt een marketingstrategie uitgewerkt, met daarbij aandacht voor potentieel nieuwe doelgroepen.
- Participatie in projecten in het kader van de Kwaliteitsafspraken rond alternatieve toetsvormen in het toetsysteem ANS en de effectiviteit van scriptietrajecten.
- Versterking van de vertegenwoordiging van alumni in de Raad van advies van de opleiding Onderwijswetenschappen.
- In overleg met de nieuwe decaan zal aandacht voor ontwerpvaardigheden onder de loep genomen worden.

Bij de faculteit Psychologie heeft in 2023 geen onderwijsvisitatie van de opleidingen plaatsgevonden. Wel is gestart met de voorbereiding van de midterm reviews voor zowel Psychologie als Gezondheidswetenschappen. Deze reviews zullen plaatsvinden in het voorjaar en najaar van 2024.

In juni 2024 bezoekt een panel van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) de faculteit Rechtswetenschappen in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie rechtsgeleerdheid. De voorbereidingen hiervoor zijn in de tweede helft van 2023 begonnen.

Studentenonderzoek

Tevredenheid huidige studenten

Op cursusniveau evalueert de Open Universiteit met behulp van een online vragenlijst. De resultaten van de evaluaties op cursusniveau worden realtime verwerkt in gestandaardiseerde cursusdeelnamerapportages, die beschikbaar gesteld worden via het centrale managementinformatiesysteem. Zo kunnen docenten altijd beschikken over de laatste stand van zaken wat betreft de evaluaties van hun cursus. Daarnaast worden bij vaste cursussen na ieder kwartiel rapporten beschikbaar gesteld, bij variabele cursussen gebeurt dit tweemaal per jaar. De rapporten die aan het eind van het academisch jaar worden opgeleverd, vormen de basis voor het cursusverslag. Met de overstap naar Brightspace in 2023 is de wijze waarop studenten voor de cursusevaluatie worden uitgenodigd, veranderd. Voorheen konden studenten de cursusevaluatie invullen via een link in de leeromgeving. In de nieuwe

situatie ontvangen studenten een link per mail om de evaluatie in te vullen.

In de Nationale Studenten Enquête (NSE) worden premasterstudenten niet benaderd voor deelname aan de NSE, ze zijn uitgenodigd voor het premasteronderzoek dat de universiteit zelf uitvoert. Zo heeft de instelling de totale studentenpopulatie vanuit kwaliteitszorgperspectief goed in beeld.

Tevredenheid recent afgestudeerden

In de bachelor- en masterenquêtes worden recent afgestudeerden bevraagd om zicht te krijgen op de kwaliteit van de totale opleiding. De resultaten van dit onderzoek worden eenmaal per twee jaar gepubliceerd. Het rapport over de jaren 2022 en 2023 verschijnt in de eerste helft van 2024.

Tevredenheid alumni

In de jaarlijkse alumnionderzoeken worden bachelor-alumni na twee jaar en masteralumni na twee en vijf jaar bevraagd. Alumni zijn over het algemeen positief en tevreden over de opleiding die ze hebben gevolgd. Het rapportcijfer dat alumni geven voor de opleiding die ze afgerond hebben, ligt voor alle drie de groepen rond een 8. Het percentage alumni dat achteraf gezien opnieuw voor hun studie zou kiezen, komt bij de drie onderzoeken uit rond de 85.

Panels

Het studentenpanel met ruim 1300 panelleden en het alumnipanel met ruim 350 leden zijn ook dit jaar weer bij diverse projecten ingezet. Zo hebben er peilingen en/of focusgesprekken plaatsgevonden over de thema's microcredentials, infographics, de Digitale campus, de studentenreis en de studiecoach.

Analyses studiedata

Er worden diverse analyses uitgevoerd op basis van de beschikbare studiedata in de systemen van de Open Universiteit. Al sinds de introductie van het huidige onderwijsmodel, in 2014 in de masteropleidingen en in 2016 in de bacheloropleidingen, worden de resultaten gemonitord. Ook in 2023 verschenen rapporten over de bacheloropleidingen en de masteropleidingen met betrekking tot studiesucces en studenttevredenheid.

Overige kwaliteitsonderzoeken

Het Expertisecentrum onderwijs (ECO) heeft dit jaar de nieuwe digitale leer- en werkomgeving Brightspace geëvalueerd. Studenten en medewerkers zijn op twee peilmomenten naar hun ervaringen met Brightspace gevraagd. In beide metingen was het rapportcijfer dat de studenten gaven (6,3 en 6,4) iets hoger dan het cijfer van de medewerkers (6,0 en 6,1). In het eerste kwartaal van 2024 verschijnt een uitgebreid rapport

over de evaluatie. Eind 2024 volgt een nameting.

In 2023 is een onderzoek uitgevoerd onder masterstudenten die nog bezig zijn met het scriptieplan of de scriptie. Zij kregen vragen over het totale proces van een scriptie(plan), inclusief de begeleiding. Studenten die nog maar net uit de startblokken zijn gekomen, geven een lagere waardering dan studenten die bijna klaar zijn.

In september 2022 zijn de eerste tentamens in het nieuwe toetsysteem ANS afgenomen. Het ECO heeft dit proces eind 2022 en begin 2023 geëvalueerd. Medio 2023 is hierover een rapport uitgebracht. Over het algemeen zijn studenten tevreden. Respondenten die hun tentamen op het studiecentrum aflegden, zijn wel tevredener dan respondenten die dat thuis deden. Ook docenten en redacteurs zijn gevraagd om hun ervaringen te delen. Zij zijn over het algemeen wat kritischer dan studenten. Het rapport bevat ook een cijfermatige verkenning van de tentamenresultaten in relatie tot de tentamenlocatie (thuis versus studiecentrum).

In de zomer van 2023 is de vragenlijst van het landelijke PhD-onderzoek uitgezet onder de promovendi van de Open Universiteit. De data zijn in het najaar aangeleverd bij de landelijke organisatie van dit onderzoek. Het ECO werkt nog aan een rapport met de resultaten van onze promovendi.

Delen resultaten onderzoeken

Alle genoemde rapportages worden via de intranetomgeving mijnOU voor medewerkers beschikbaar gesteld. In 2023 is het gebruik van infographics voortgezet, om zo de resultaten van de diverse kwaliteitsonderzoeken op een toegankelijke en aantrekkelijke manier te delen met studenten.

Commissie voor de examens

De Open Universiteit heeft één centrale examencommissie voor alle opleidingen. Per wetenschapsgebied stelt de commissie een subcommissie in: de Examenkamer. Deze gremia geven inhoudelijk advies over verzoeken voor vrijstelling, toelating en andere bijzondere leerroutes. In 2023 heeft de examencommissie de regelgeving aangepast naar aanleiding van het nieuwe tentamensysteem en de proctoring van thuis tentamens. De commissie voerde in het verslagjaar gesprekken met enkele decanen en het opleidingsmanagement, onder meer over focusprogramma's, uitvoeringsregels Onderwijs- en Examenreglement (OER) en andere tentamen- of examenaangelegenheden. Verder overlegde de voorzitter van de commissie in het verslagjaar regelmatig met de rector magnificus en het College van beroep voor de examens. Ook nam

de examencommissie deel aan visitatiegesprekken. In onderstaande tabel staan gegevens over toetsdeelnames, slaagpercentages, afgegeven certificaten, bachelor- en mastergetuigschriften en vrijstellingsbesluiten, en toelatingsbesluiten tot masteropleidingen.

	2023	2022
toetsdeelnames	42.309	43.786
gemiddeld slaagpercentage	78,6%	79,3%
afgegeven certificaten	22.661	24.211
afgegeven bachelorgetuigschriften	255	227
afgegeven mastergetuigschriften	802	747
afgegeven vrijstellingsbesluiten	828	792
toelatingsbesluiten tot masteropleidingen	1.211	1.256

Studenttevredenheid

In 2023 verschenen de Keuzegids Universiteiten 2024 (vergelijking kwaliteit wetenschappelijke bacheloropleidingen) en de Keuzegids Masters 2023 (vergelijking kwaliteit wetenschappelijke masteropleidingen). De Open Universiteit behaalde in de eerstgenoemde gids, die in november 2023 verscheen, weer topscores in de ranglijsten van de veertien universiteiten die verenigd zijn in de Universiteiten van Nederland (UNL). In de ranglijst van beste universiteiten van Nederland bezet de Open Universiteit de tweede plaats van de veertien, over beide categorieën van brede klassieke en overige universiteiten heen. Daarmee staat de Open Universiteit voor het 19e achtereenvolgende jaar in de top drie van beste universiteiten van Nederland. Topopleidingen (vanaf 75 punten) zijn de bachelors Milieu-natuurwetenschappen en Informatica, met scores van respectievelijk 86 en 78 punten. Ze staan beide op de eerste plaats in de ranglijst van hun studierichting. Deze opleidingen behoren, volgens de definitie in de Keuzegids, tot de top van het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs. Ook de bachelors Rechtsgelerdheid en Informatiekunde zijn de beste opleidingen in hun studierichting. In de Keuzegids Masters 2023, die in maart 2023 verscheen, staan geen ranglijsten die laten zien hoe de universitaire opleidingen scoren in vergelijking met elkaar.

Nationale Studenten Enquête (NSE) 2023

De resultaten in de keuzegidsen zijn voornamelijk gebaseerd op de studentoordelen uit de Nationale Studenten Enquête (NSE). In de NSE 2023 kreeg de Open Universiteit van haar studenten een algemene tevredenheidsscore van 4,13 op een schaal van 1 tot 5. Hiermee heeft de Open Universiteit opnieuw de een-na-beste score van alle universiteiten die zijn aangesloten bij de UNL. De score van 4,13 betekent een stijging van 0,08 punt ten opzichte van vorig jaar en een verschil van 0,03 punt met de nummer een. Bovendien zijn in deze enquête vijf van de zeven bachelor- en zes van de twaalf masteropleidingen van de Open Universiteit de nummer een van de wo-opleidingen in hun studierichtingen. Terwijl de Open Universiteit met een van de zeven bachelors en zes van de twaalf masters de enige aanbieder is voor de betreffende CROHO-code (de Registratie Instellingen en Opleidingen (RIO, voorheen CROHO) bevat gegevens van alle geaccrediteerde opleidingen erkend door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap). 87 (vorig jaar 83) procent van de studenten is (zeer) tevreden over het onderwijs van de Open Universiteit, het gemiddelde van alle universiteiten is 80,5 (vorig jaar 71) procent.

Over de NSE

De NSE is een grootschalige landelijke enquête die jaarlijks wordt uitgevoerd onder ruim 700.000 studenten in het hoger onderwijs. Het onderzoek heeft tot doel de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland transparant te maken en te verbeteren. Vanuit die gedachte heeft het ministerie van OCW de opdracht gegeven aan het Landelijk Centrum Studiekeuze (voorheen Stichting Studiekeuze123) om de NSE te organiseren. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de studentenorganisaties en onderwijsinstellingen binnen het Nederlandse hoger onderwijs. Onderzoeksbureau MWM2 voert het onderzoek van de NSE uit. Het Landelijk Centrum Studiekeuze is een onafhankelijke stichting die wordt gefinancierd door het ministerie van OCW.

Resultaten

Studenten

	2023	2022
nieuwe studenten bachelor- en masteropleidingen	3.452	4.032
nieuwe studenten schakelprogramma's	1.605	1.596
totaal aantal studenten met inschrijvingsrechten (op 31 december)	15.241	16.940
studenten met inschrijvingsrechten voor de hogere beroepsopleiding Rechten (op 31 december)	14	20

Onderwijsdeelname

In 2023 schreven studenten zich in totaal voor 245.367 studiepunten (EC) in (in 2022: 296.329). In onderstaande tabel staat hoe die studiepunten procentueel verdeeld waren over opleidingen en schakelprogramma's.

	2023	2022
wetenschappelijke bachelor- of masteropleiding	78,9%	80,9%
schakelprogramma's	21,1%	19,1%

Verbetering van studiesucces

	ultimo 2023	ultimo 2022
gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student	9,2 EC	9,1 EC

Diploma's*

faculteit	bacheloropleidingen		masteropleidingen	
	2023	2022	2023	2022
Bètawetenschappen	22	27	196	198
Cultuurwetenschappen	28	21	22	11
Managementwetenschappen	20	20	310	268
Onderwijswetenschappen	n.v.t.	n.v.t.	81	74
Psychologie	129	112	98	100
Gezondheidswetenschappen	n.v.t.	n.v.t.	2	-
Rechtswetenschappen	56	47	93	96
totaal	255	227	802	747

* Getuigschriften in wettelijke zin (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek).

Geslaagden voor schakelprogramma's

	2023	2022
Bètawetenschappen	152	191
Cultuurwetenschappen	15	26
Managementwetenschappen	208	308
Onderwijswetenschappen	60	58
Psychologie	102	106
Gezondheidswetenschappen	43	-
Rechtswetenschappen	172	189
totaal	752	878

Studiecentra

De elf studiecentra in Nederland en zes in Vlaanderen vormen steunpunten voor studenten en docenten van de Open Universiteit voor onderwijs en onderzoek. Daarnaast zijn het belangrijke ontmoetingsplaatsen voor studenten en docenten. Er worden fysieke en hybride bijeenkomsten georganiseerd, evenals practica. Studenten konden in 2023 hun tentamens thuis doen. Toch bleven de studiecentra de afname van tentamens faciliteren voor die studenten die vanuit huis moeilijk tentamens kunnen maken.

In 2022 is een begin gemaakt met de visieontwikkeling over de decentrale locaties in Nederland. De planning was om deze visie in het najaar van 2023 vast te stellen. In dat najaar is echter besloten om geen separaat besluitvormingstraject voor de studiecentra in te gaan. In plaats daarvan is ervoor gekozen de toekomstige huisvesting van studiecentra in Nederland te zien als een thema dat wordt meegenomen in de afweging die de Open Universiteit dient te maken ten aanzien van haar huisvesting instellingsbreed, zowel in Heerlen als elders in Nederland.

Voorlichting en advisering

Op de website van de Open Universiteit staat informatie over haar bacheloropleidingen, masteropleidingen, korte programma's en schakeltrajecten, en kunnen mensen informatiebrochures en facultaire studiegidsen downloaden. Informatie voor ingeschreven studenten biedt de instelling via haar digitale leeromgeving Brightspace. Om belangstellenden een beter en persoonlijker beeld te geven van een opleiding én kennis te laten maken met medestudenten, docenten en studieadviseurs organiseren faculteiten open dagen, webinars en startbijeenkomsten voor nieuwe studenten.

Studenten ontvangen elke week een nieuwsbrief met nieuws en informatie over bijeenkomsten. Het studentenblad Modulair werd ook in 2023 digitaal gepubliceerd.

Studenten en belangstellenden kunnen hun vragen stellen aan het contactcentrum Service en informatie. In 2022 liep er een pilot met ruimere bereikbaarheid in de avonduren en op zaterdagochtend. Na evaluatie is in 2023 besloten de bereikbaarheid op werkdagen structureel te verruimen: van 16.30 tot 18.00 uur. Daarmee is Service en informatie nu op maandag tot en met vrijdag bereikbaar van 10.00 tot 18.00 uur via e-mail, telefoon of chat. Om de voorlichting en het advies voor geïnteresseerden te verbeteren en persoonlijker te maken, is het aantal contactmomenten uitgebreid waarop mensen een afspraak kunnen inplannen om door Service en informatie te worden teruggebeld. Tijdens een gesprek kunnen vragen

beantwoord worden en kan begeleiding geboden worden richting de start van een studie of cursus. Naast het contactcentrum Service en informatie zijn er per wetenschapsgebied studieadviseurs voor studieadvies en vragen over studieplanning.

Kortingsregeling

Wettelijk is vastgelegd dat de Open Universiteit een voorziening treft voor minder draagkrachtige studenten die geen aanspraak kunnen maken op het levenslangleren-krediet. Om hoeveel studenten het ging en wat het totaalbedrag was, staat in onderstaande tabel.

	2023	2022
studenten	85	73
totaalbedrag	€ 51.000	€ 29.000

Studeren met bijzondere omstandigheden

De Open Universiteit heeft een buddyprogramma voor studenten met een functiebeperking ontwikkeld als onderdeel van de Kwaliteitsafspraken met het ministerie van OCW. Het buddyprogramma is in de zomer van 2022 in samenwerking met Drepelsweg, het team dat zich inzet voor studenten met een functiebeperking, naar de implementatiefase van de pilot gebracht. Uiteindelijk zijn uit alle aanmeldingen 33 koppels gemaakt, waarvan 29 koppels het programma in 2023 succesvol hebben afgerond. Bij de evaluatie gaf 84 procent van de respondenten aan dat de hulpvraag is beantwoord. Bovendien zei 74 procent dat het buddyprogramma heeft bijgedragen aan het studiesucces. Er kan dan ook geconcludeerd worden dat de pilot een succes was. Om het programma universiteitsbreed beschikbaar te kunnen stellen, is er IT-ondersteuning nodig in de vorm van een volgsysteem; niet alleen om de kwaliteit te garanderen, maar ook om ervoor te zorgen dat het matchen van studenten snel verloopt, zodat de hulpvrager tijdig geholpen kan worden.

De universiteit is in 2022 voor een kleine groep studenten gestart met een pilot van de AutoCaption-tool van Speaksee. Dat gebeurde als overgang naar een inclusieve leeromgeving, waarbij de audio standaard ondertiteld wordt. De pilot heeft heel 2023 gelopen. Vanuit de Kwaliteitsafspraken is er geld gereserveerd voor het project 'Toegankelijk onderwijs – Ondertiteling'. In dit project zullen multimediatplatform Kaltura en de mogelijkheden om automatisch te ondertitelen, onderzocht worden. Ook worden de bijbehorende kosten in kaart gebracht. Daarnaast zal er

een proces ingericht moeten worden. Indien Kaltura niet de gewenste oplossingen kan bieden, zal er naar een alternatief worden gezocht.

In juni 2023 is, in samenwerking met het Expertisecentrum onderwijs (ECO) van de Open Universiteit, een enquête uitgezet onder studenten die bij hun aanmelding voor een cursus in academisch jaar 2022-2023 hebben aangegeven te studeren met een functiebeperking. Dit waren iets meer dan 1500 studenten. In totaal hebben 263 studenten met een functiebeperking de enquête ingevuld. Een samenvatting van de resultaten is gedeeld met alle studenten die de uitnodiging hadden ontvangen en is als input gebruikt voor de klankbordgroep functiebeperkingen. Ook zijn de resultaten intern gedeeld om in 2024 verbeterpunten in processen en dienstverlening te kunnen doorvoeren. Meer dan 65 procent van de respondenten is tevreden over de dienstverlening voor studenten met een functiebeperking. De verbeterpunten die naar boven kwamen, betroffen het proces 'Aanvraag tentamenvoorzieningen'. Uit de enquête bleek tevens dat meer dan een derde van de studenten behoefte heeft aan specifieke persoonlijke begeleiding.

Wat betreft studentenparticipatie is er in 2023 een doorstart gemaakt met de klankbordgroep. Daarin komen zowel studenten als medewerkers drie keer per jaar samen om knelpunten te bespreken. Vervolgens wordt onderzocht hoe deze knelpunten verbeterd of zelfs helemaal weggenomen kunnen worden.

	2023	2022	2021
studenten die bij aanmelding aangaven te studeren met bijzondere persoonlijke omstandigheden, waaronder functiebeperkingen	2.083	2.103	1.855
studenten met bijzondere persoonlijke omstandigheden die gebruikmaakten van tentamenvoorzieningen	282	253	255
afgegeven nieuwe beschikkingen, die vermeldden welke voorzieningen een student kon gebruiken**	268*	191*	209*

* Het merendeel betreft een combinatie van voorzieningen, zoals een aparte ruimte, extra tijd, opsplitsing tentamens, en tentamens thuis afleggen op een afwijkend tijdstip, op een eigen laptop of pc van het studiecentrum.

** Beschikkingen werden afgegeven namens de Commissie voor de examens.

Profileringsfonds

Het belangrijkste doel van het profileringsfonds is studenten tegemoetkomen die door bijzondere omstandigheden studievertraging oplopen en daardoor de cursus(sen) waarvoor zij ingeschreven staan, niet voor het einde van de inschrijftermijn kunnen afronden. Ondersteuning via de Regeling profileringsfonds gaat in principe in natura. Tegemoetkoming bestaat veelal uit verlenging van de inschrijftermijn (maximaal twaalf maanden) of een vervangend programmaonderdeel inclusief tentamenkansen (maximaal twaalf maanden). De gemiddelde duur van de toekenningen is acht maanden inclusief één tentamenkans. Ook restitutie- en omboekingsverzoeken worden centraal door het profileringsfonds afgehandeld. Om hoeveel aanvragen en toewijzingen het ging, staat in onderstaande tabel. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen EER- en niet-EER-studenten.

	aanvragen		toewijzingen	
	2023	2022	2023	2022
overmacht*	1.015	911	856	740
bestuur**	16	8	14	8
overig	278	262	263	232
totaal	1.309	1.181	1.133	980

* Zoals ziekte, functiebeperking, familieomstandigheden, mantelzorg of niet-studeerbare opleidingen.

** Bestuurders van studie- of studentenverenigingen of de Medezeggenschap.

Hoofdstuk 5

Onderzoek

De Open Universiteit heeft ook in 2023 stappen gezet om de omvang, kwaliteit en impact van haar onderzoek verder te ontwikkelen. De universiteit heeft zes faculteiten waar wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan binnen de acht wetenschapsgebieden waarbinnen de instelling bachelor- en masteropleidingen verzorgt. In haar onderzoek werkt de universiteit samen met externe partners, zoals het Zuyderland-ziekenhuis. Verder draagt de instelling bij aan het vinden van oplossingen voor hardnekkige maatschappelijke problemen, zoals de groeiende ongelijkheid. Zo participeert de Open Universiteit vanuit verschillende disciplines in het Nationaal Programma Heerlen-Noord. In 2023 is onverminderd doorgewerkt aan het onderzoek van de Open Universiteit. De inspanningen zijn gericht op het borgen en verder ontwikkelen van de kwaliteit en het realiseren van maatschappelijke impact. Zo heeft de commissie Ethische Toetsing Onderzoek in 2023 een app in gebruik genomen, die de doorlooptijd van de toetsingsprocedure ten goede komt. Daarnaast is gestart met de ontwikkeling van een methode om ethische toetsing voor studenten sneller en efficiënter te maken, door te gaan werken met een risicoanalyse. Naast het vakinhoudelijke onderzoek op de verschillende wetenschapsgebieden, verdeeld over de zes faculteiten, kent de Open Universiteit één multidisciplinair programma: Innovating for Resilience. In 2023 is een inhoudelijke herijking van dit onderzoeksprogramma uitgevoerd, waarbij vier maatschappelijke uitdagingen het uitgangspunt vormen. Zogeheten 'turning points' vormen de gemeenschappelijke noemer van alle

onderzoeksprojecten binnen deze vier uitdagingen:

- Inequalities in Vulnerable Areas
- Digital Transformation
- Open Societies
- Broad Sustainability

Het programma is in 2023 verder verstevigd door de aanstelling van zes universitair docenten die het programma verdere invulling geven en helpen met het creëren van een multidisciplinaire onderzoeksgemeenschap.

De Open Universiteit streeft ernaar om zoveel mogelijk van haar onderzoeksresultaten direct toegankelijk te maken. Open access publiceren is de norm, waarbij wetenschappers een beroep kunnen doen op het OU Open Access-fonds om de kosten van open access publiceren te dekken. Verder wordt gestimuleerd dat wetenschappers open access-tijdschriften zoeken of een beroep doen op het Taverne Amendement. Dit amendement biedt auteurs van kort wetenschappelijk werk dat geheel of gedeeltelijk met Nederlandse publieke middelen is gefinancierd, het recht om dit werk na publicatie – na een redelijke termijn – vrij beschikbaar te stellen aan het publiek.

De ondersteuning en facilitering van het onderzoek van wetenschappers gebeurt hoofdzakelijk op centraal niveau. Hiervoor is een Research Support Office ingericht, waarmee de samenhang en vindbaarheid van de ondersteuning worden versterkt. In het verslagjaar zijn er verder diverse onderzoekswebinars georganiseerd over thema's als het onderzoeksregistratie-

systeem PURE, de maatschappelijke impact van onderzoek, het gebruik van ResearchConnect en copyright. Deze webinars worden meestal door 30 tot 40 medewerkers live gevolgd. Alle onderzoekswebinars worden op intranet beschikbaar gesteld en daar nog honderden keren teruggekeken. Hiermee wordt gebouwd aan een brede kennisbasis voor wetenschappers over aan onderzoek gerelateerde zaken.

Open University Graduate School

De Open University Graduate School begon in 2022 met de lezingencarrousel Onderzoeksmethodologie (maandelijks een online masterclass door ten minste twee senior wetenschappers van twee verschillende faculteiten), een tweemaandelijks Promovendi-uurtje en – in juni – de Promovendidag. Deze activiteiten zijn in 2023 voortgezet. Daarnaast verzorgde de Graduate School acht cursussen: Doing your PhD@OU, Introduction to critical writing, Advanced critical writing, Presentation skills, Begeleiden van promovendi (voor (co)promotoren en begeleiders), Qualitative research data analysis en Statistics in R. Het aantal promotietrajecten en promoties staat in onderstaande tabel.

	2023	2022
promotietrajecten (net gestarte trajecten tot en met trajecten die bijna afgerond waren)	375*	364**
promoties	11	27

*Waaronder 273 buitenpromovendi.

**Waaronder 282 buitenpromovendi.

Faculteiten

Faculteit Bètawetenschappen

Naar aanleiding van de onderzoeksvisitatie van het onderzoeksprogramma Learning and Innovation in Resilient Systems (LIRS) in 2021 en de onderzoeksvisitatie Informatica/Informatiekunde, waarvan de resultaten in 2022 bekend werden, heeft de faculteit Bètawetenschappen in 2023 gewerkt aan een update van de onderzoeksstrategie, die begin 2024 zal worden gepresenteerd. Elk van de drie vakgroepen heeft een viertal onderzoekslijnen gedefinieerd, met cross-cuttingthema's waar het onderzoek wordt toegepast. Voor Informatiekunde zijn de theoretische lijnen: IT Governance, Digital Ethics, Process Management & Modelling en Strategic IT Design & Organizational Development. De toepassingsthema's zijn: Virtual

Organisation & Ecosystems, Healthcare & Public Organisations, AI applications en Digital Driven Transformation.

Milieuwetenschappen heeft als onderzoekslijnen: Integrated environmental modelling, Environmental Governance, Human health and environment, en Learning for Sustainability. Deze worden toegepast op de thema's Pollution, Human-nature interactions en Climate change transitions.

Informatica ten slotte heeft de onderzoekslijnen Artificial Intelligence, Software engineering, Security & Privacy en Computer Science Education. Die worden toegepast in verschillende sectoren, zoals Finance, Health, Logistics & Manufacturing, IT Service & solution providers, the Gaming industry en defensie. Het onderzoek van de vakgroep Informatica is ingezet vanuit het sectorplan Informatica 2 voor wat betreft Cybersecurity en Software Engineering.

Er zijn 13 nieuwe promovendi gestart: zes intern en zeven extern, en het promovendibeleid is versterkt, gericht op 12 maanden evaluatie en monitoring van de voortgang. Als resultaat daarvan kan de faculteit in 2024 maar liefst 10 tot 12 promoties tegemoet zien, in 2023 waren dat er drie.

Er zijn vier nieuwe leerstoelen ingesteld. Eén ervan betreft de UNESCO-leerstoel Technology-enhanced Learning for Sustainable Development. De reeds toegekende leerstoel heeft een nieuwe naam en per 1 januari 2023 een nieuwe leerstoelhouder. De leerstoel is gericht op de vraag hoe je met ICT leerprocessen kunt ondersteunen die bijdragen aan een duurzamere toekomst.

Daarnaast is de leerstoel Cyber Security ingesteld, die zich concentreert op de technische aspecten van cybersecurity binnen het vakgebied Informatica. In die context is cybersecurity gericht op de technische beveiliging van de software en hardware in computersystemen en computernetwerken, en de informatie die zich daarin bevindt. Cybersecurity omvat zowel proactieve methoden voor de preventie, verdediging en detectie van cyberaanvallen, als reactieve methoden voor de bestrijding van cyberaanvallen en het herstel erna.

Verder is er een hoogleraar Safe and Responsible AI benoemd. De leerstoel ontwikkelt onderzoek en onderwijs op het gebied van artificial intelligence (AI). Dit is een technisch onderzoeksgebied, gericht op de ontwikkeling en het gebruik van algoritmen en modellen voor taken als geautomatiseerde besluitvorming, machinaal leren en redeneren door intelligente systemen. Het toenemende beroep op AI door bijvoorbeeld de overheid, maar ook binnen de publieke en financiële sector, vraagt om meer aandacht voor de sociale en ethische aspecten. AI kan een positief effect hebben op de samenleving, maar alleen als het veilig, transparant

en verantwoord is. De leerstoelhouder kijkt naar de technische aspecten die nodig zijn voor een veilig en verantwoord gebruik van kunstmatige intelligentie. Ten slotte is er een bijzonder hoogleraar Data-driven decision making in healthcare benoemd. Deze bijzondere leerstoel bij de vakgroep Milieuwetenschappen van de faculteit Bètawetenschappen is ingesteld in samenwerking met het Zuyderland-ziekenhuis. De leerstoel richt zich op het ontwikkelen van onderzoek en onderwijs op het grensvlak tussen milieuwetenschappen en datagedreven besliskunde in de gezondheidszorg. Hierbij ligt de focus op het dichten van het gat dat ontstaan is tussen enerzijds de toename in kwantiteit, complexiteit en verborgen context van data die voortkomen uit de (laboratorium)geneeskunde in relatie tot milieu- en sociaaleconomische factoren, en anderzijds het vertalen hiervan in klinische toepassingen.

Faculteit Cultuurwetenschappen

De faculteit Cultuurwetenschappen continueert de doorontwikkeling van het programma 'Cultuurwetenschappen in verbinding'. Dat betekent dat ze binnen en buiten de Open Universiteit actief op zoek gaat naar samenwerking op de terreinen die het onderzoeksgebied van de facultaire medewerkers betreffen. De faculteit heeft een project opgestart als onderdeel van de coalitie rondom Heerlen-Noord. Ze werkt daar middels archiefonderzoek en oral history-gesprekken aan het blootleggen van de pad-afhankelijkheid van sommige structurele problemen, en het naar boven halen van best practices uit het verleden, zodat die vertaald kunnen worden in lessen voor de beleidspraktijk in het Heerlen van tegenwoordig. Deze analyses worden multidisciplinair ingezet, maar geleid door mensen vanuit de faculteit Cultuurwetenschappen.

Technologische verandering en innovatie – met name digitalisering en het toenemend belang van digitaal gemedieerde communicatie – zijn megatrends die de toekomst van de samenleving wereldwijd bepalen. De faculteit onderzoekt deze maatschappelijke ontwikkelingen vanuit een multidisciplinaire blik, met een combinatie van theorieën en methoden uit de science and technology studies (STS), mediastudies en communicatiewetenschappen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het raakvlak van digitalisering, technologie en ouderdom. In deze onderzoekslijn maakt de faculteit een kruisbestuiving tussen STS, de culturele gerontologie, disability studies en care studies. Doel is om de sociale, infrastructurele, culturele en materiële krachten te onderzoeken waardoor veroudering, zorg, (mentale) gezondheid en technologie elkaar vormgeven – dit noemen we co-constitutie. Recent onderzoek in

de faculteit past dit kader toe om te begrijpen hoe data-infrastructuren en algoritmen (vaak kunstmatige intelligentie genoemd) inwerken op cruciale elementen in de sociale en materiële constitutie van ouderdom en ouderen.

Een tweede onderzoekslijn over digitalisering richt zich op de nieuwe vormen van inclusie en exclusie die digitalisering en mediatisering teweegbrengen. Zo kijken onderzoekers naar stigma in digitale representatievormen en onderzoeken ze met digitale methodes hoe oude en nieuwe media (de)stigmatiseren, met name in de representaties van mensen met verstandelijke beperkingen. Daarbij streeft de faculteit naar inclusief onderzoek.

Een derde onderzoekslijn over digitalisering richt zich op verschuivingen in onze omgang met cultureel erfgoed in relatie tot de digitalisering en mediatisering van de samenleving. Het voornaamste onderzoeksproject binnen deze lijn richt zich op het snijvlak van mediageschiedenis, digitale technologie en cultureel erfgoed. Hiermee wil de faculteit een bijdrage leveren aan het documenteren en verrijken van kennis over mediahistorische objecten en gebruikersculturen als manifestaties van materieel en immaterieel erfgoed.

Medio 2023 heeft een midterm review van het onderzoek van Cultuurwetenschappen plaatsgevonden. De referenten waren over het algemeen positief over de zelfevaluatie. De ambitie om over enkele jaren daadwerkelijk gevisiteerd te worden op onderzoek, leek de midterm-referenten haalbaar. Het faculteitsbestuur concludeert dat de faculteit goed op weg is om binnen enkele jaren op te gaan voor een onderzoeksvisiteatie binnen het vigerende SEP-protocol.

In 2023 zijn vijf interne promovendi gestart en zes buitenpromovendi.

Faculteit Managementwetenschappen

In 2023 hebben onderzoekers van de faculteit Managementwetenschappen hun onderzoek voortgezet als onderdeel van het programma Learning and Innovation for Resilience and Sustainability (LIRS²). Dit is een multidisciplinair en integrerend onderzoeksprogramma, met de ambitie om voort te bouwen op de noties van veerkracht en duurzaamheid, en om belangrijke uitdagingen aan te pakken waarmee onze moderne samenleving wordt geconfronteerd. Een van de belangrijkste ontwikkelingen in LIRS gedurende het verslagjaar was de uitvoering van de jaarlijkse promotie-voortgangsevaluatie. In 2023 ontwikkelde de onderzoekscommissie van de faculteit een standaard voortgangsevaluatieformulier voor elk van de promovendi die ingeschreven zijn in fase 2 van hun promotietraject. Eind 2023 heeft voor alle

promovendi die zijn ingeschreven bij de faculteit Managementwetenschappen, de eerste algemene evaluatieronde plaatsgevonden en in december 2023 zijn de resultaten besproken door de onderzoekscommissie. Het doel van de voortgangsevaluatie is om promovendi en hun begeleiders een helder inzicht te bieden in de onderzoeksvoortgang en hen te wijzen op noodzakelijke verbeteringen. De verwachting is dat de implementatie van de jaarlijkse promotie-voortgangsevaluatie de transparantie van de begeleiding zal vergroten, het promotietraject zal versnellen en de kansen op een succesvolle afronding van het promotieonderzoek binnen Managementwetenschappen zal vergroten.

Verder organiseerde de faculteit op 7 november 2023 een onderzoeksdag. Dat gebeurde rond onderwerpen en workshops gericht op het ondersteunen van onderzoekers bij: 1) het publiceren van hun onderzoek, en 2) het vergroten van hun kennis en begrip van subsidieverwerving, om de succespercentages bij het verwerven van onderzoeksfondsen te vergroten.

Daarnaast speelde de faculteit in 2023 een centrale rol bij de organisatie van de 39e dies natalis van de Open Universiteit. De diesviering vond op 21 september plaats rond het thema 'Duurzaamheid centraal bij ondernemen?'. In het kader van deze viering organiseerde de faculteit op 20 en 21 september de workshop 'CSR revived: Balancing stakeholders' interests'. Een van de keynotesprekers, prof. dr. Alex Edmans, hoogleraar Finance aan de London Business School, ontving tijdens de dies natalis een eredoctoraat van de Open Universiteit.

Bovendien startte de onderzoekscommissie van de faculteit in april twee initiatieven om de voortgang van het onderzoek en de verwerving van subsidies te ondersteunen: Research boost, een ondersteuningsinitiatief om onderzoeksprojecten nieuw leven in te blazen, te verbeteren of af te ronden; en Coaching for prestigious grant applications, een ondersteuningsinitiatief om het aantal subsidieaanvragen en hun slaagkans te vergroten.

Het onderzoeksprogramma LIRS² sluit aan bij en ondersteunt de facultaire onderwijsprogramma's, met name op master- en PhD-niveau. In 2023 startten tien nieuwe promovendi in het PhD-programma van de faculteit en één interne promovendus. Deelnemende promovendi kunnen cursussen en trainingen volgen over onderwerpen die verband houden met hun promotieonderzoek. Het educatieve aanbod omvat cursussen over literatuuronderzoek, literatuur zoeken, onderzoeksmethoden en onderzoeksethiek, en begeleiding op maat bij het onderzoeksthema. De begeleiding bestaat uit individuele of collectieve bijeenkomsten, waarin senior onderzoekers van de faculteit specifieke vragen over het promotieonderzoek beantwoorden.

In 2023 startten drie externe promovendi met hun promotietraject. Verder verdedigden twee promovendi hun proefschrift, is een nieuwe hoogleraar benoemd op de leerstoel Strategisch management en werd de bijzondere leerstoel Accounting & Sustainability verlengd.

Faculteit Onderwijswetenschappen

Het onderzoeksbeleid en het onderzoeksprogramma van de faculteit Onderwijswetenschappen hebben in 2023 geen wijzigingen ondergaan. Centraal staat beleid gericht op het uitvoeren van wat de faculteit als haar missie ziet: het verrichten van wetenschappelijk onderzoek naar complexe, voor de praktijk relevante vraagstukken in het onderwijs. Het onderzoek levert ecologisch valide en hoogwaardige resultaten op door een benadering waarin theorieën en praktijkstudies over leren en cognitie, technologie, sociale netwerken en het gedrag van docenten en opleiders worden geïntegreerd. Het doel van het onderzoek is het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en de randvoorwaarden om in het onderwijs goed te kunnen functioneren. Het onderzoek van de faculteit draagt bij aan innovatie in het onderwijs door het ontwerpen, ontwikkelen en onderzoeken van vernieuwende tools voor lerenden en docenten/opleiders, evenals aan de groei van kennis en expertise in de onderwijswetenschappen en -technologie. Het programma richt zich hierbij primair op innovatie in het hoger onderwijs, met speciale aandacht voor het onderwijs van de Open Universiteit. Hieronder volgen voorbeelden uit 2023. In 2023 zijn sectorplanmiddelen ter beschikking gekomen van de faculteit. Hiervoor worden lokale teams ingesteld. De faculteit Onderwijswetenschappen richt zich op thema 3: de menselijke factor in nieuwe technologieën. Het aantal nieuwe promotieprojecten in 2023 bedroeg 10; het betrof hierbij zes interne en vier externe promovendi.

Er heeft in 2023 een ontwikkelingsgerichte midterm onderzoeksvisite plaatsgevonden. De eindrapportage van de visitatiecommissie is positief en stelt dat het onderzoeksprogramma van de faculteit Onderwijswetenschappen van hoge kwaliteit is, een brede diversiteit aan onderzoeksthema's en methodologieën kent en publiceert in goede tijdschriften. De commissie bepleit wel meer focus in het onderzoek en stelt daarbij dat de samenwerking met en binnen de Open Universiteit (met name met het Expertisecentrum onderwijs) versterkt kan en moet worden. Hiertoe moeten, aldus de commissie, gezamenlijk onderzoeken en ontwikkelvragen opgesteld worden. Het streven is deze veranderingen in 2024 in gang te zetten.

Tot slot is in het kader van Innovating for Resilience, het multidisciplinaire onderzoeksprogramma van de Open

Universiteit, eind 2023 een promotieprojectaanvraag gehonoreerd, waarin de faculteiten Managementwetenschappen en Onderwijswetenschappen nauw zullen samenwerken.

Faculteit Psychologie

De faculteit Psychologie heeft in 2023 verder uitvoering gegeven aan het disciplinaire onderzoeksprogramma 'Understanding Human Change in a Dynamic Digital Era 2021-2025'. Belangrijke onderdelen hierbij waren: het inbedden van het sectorplan Maatschappij en Gedragwetenschappen in het onderzoeksprogramma, het versterken van de onderzoeksinfrastructuur, verdere verdieping van interdisciplinaire samenwerkingen, het werven van tweede- en derde-geldstroomprojecten, professionalisering van het onderzoek en het doorvoeren van aanbevelingen uit de midterm review. Ten slotte heeft in het najaar de landelijke onderzoeksvisitatie plaatsgevonden.

De sectorplangelden (sectorplan Maatschappij en Gedragsverandering) hebben twee doelstellingen: ten eerste om maatschappelijke vraagstukken met een link naar gedrag gezamenlijk met andere universiteiten aan te pakken, en ten tweede methodologische innovatie en optimalisering van onderzoeksondersteuning. Voor het eerste punt zijn medewerkers aangesteld om onderzoek te doen op drie thema's die goed aansluiten op het facultaire onderzoeksprogramma en de interdisciplinaire onderzoeksinitiatieven: 1) de menselijke kant in nieuwe technologieën, 2) maatschappelijke transitie en gedragsverandering, en 3) maatschappelijke ongelijkheid en diversiteit.

In het kader van het tweede punt is vanuit het sectorplan meerjarige financiering geborgd voor optimalisering van de onderzoeksinfrastructuur van Psychologie en Onderwijswetenschappen, en voor een klein deel bij Cultuurwetenschappen. De faculteiten trekken hierin samen op. Het gaat hierbij om onderzoeksondersteuning, verbetering van de informatievoorziening door de vindbaarheid te vergroten, en de opzet en uitbouw van een fysiek en online onderzoekslaboratorium. In dit kader zijn onderzoeksmedewerkers aangesteld bij de faculteiten Psychologie en Onderwijswetenschappen. Onderzoeksp professionalisering was ook in 2023 een belangrijk thema. Onderzoeksmedewerkers bieden onderzoeksondersteuning en helpen om onderzoeksinformatie beter te ontsluiten. In dit kader heeft de onderzoeksondersteuning twee hackathons georganiseerd, in samenwerking met de datasteward. Dit sluit aan bij de aanbeveling van de midterm review om het open science-beleid verder te concretiseren en de onderzoeksinfrastructuur te versterken. In 2024 wordt dit verder opgepakt. Andere belangrijke aanbevelingen waren het duidelijk zichtbaar maken van de onderzoeksfocus, en het concreet en meetbaar maken van

de strategische doelen. Deze aanbevelingen zijn meteen meegenomen bij de onderzoeksvisitatie. In 2023 is het onderzoeksprogramma van de faculteit gevisiteerd in de landelijke Psychologie-onderzoeksvisitatie, waaraan acht universiteiten deelnamen (evaluatieperiode 2017-2022). De criteria van evaluatie waren: kwaliteit van onderzoek, maatschappelijke relevantie en levensvatbaarheid. Daarnaast waren open science, PhD-beleid en training, academisch klimaat en HR-beleid belangrijke thema's. De commissie presenteerde in december 2023 haar conclusies. De faculteit presteert goed en in lijn met de eigen strategische doelen, op zowel de drie hoofd domeinen als de thema's. De afgelopen zes jaar heeft de faculteit zich verder ontwikkeld tot een gedegen onderzoeksgroep die vanuit een sterk onderzoeksprogramma zowel nationaal als internationaal een goede bijdrage levert aan het onderzoeken van psychologische vraagstukken, waarbij nadrukkelijk oog is voor impact en valorisatie. De wetenschappelijke staf heeft een sterk commitment ten aanzien van het doen van onderzoek en ervaart hierbij een ondersteunende werkomgeving. De commissie gaf ook enkele aanbevelingen, onder andere om helder en specifiek beleid te ontwikkelen op het gebied van Erkennen en Waarderen. De aanbevelingen worden in 2024 en verder opgepakt.

In 2023 zijn twee nieuwe leerstoelen ingesteld: de bijzondere leerstoel Psychotherapie in de context van wetenschap-werkveld-onderwijs (in samenwerking met RINO Zuid) en de leerstoel Theorie en methoden in de psychologie.

Aan de faculteit zijn in 2023 vier interne promovendi en één buitenpromovendus gestart.

Faculteit Rechtswetenschappen

Het onderzoeksprogramma van de faculteit Rechtswetenschappen is herijkt in het licht van de onderzoeksvisitatie 2022 en de sectorplannen, en staat beschreven in het document 'Recht in beweging 2023-2027'.

Rechtswetenschappen blijft onderzoek doen in het kader van het landelijke sectorplan Rechtsgeleerdheid en het dwarsdoorsnijdende onderdeel van het nieuwe sectorplan 'Welvaart, participatie en burgerschap in een digitaliserende wereld' (op het door de Open Universiteit geprioriteerde thema recht, privacy en veiligheid). Daarnaast is de faculteit betrokken bij onderzoek in het kader van het multidisciplinaire programma Innovating for Resilience.

Er worden op regelmatige basis bijeenkomsten georganiseerd waarbij betrokkenen bij het sectorplan presentaties verzorgen. Ook vindt tweemaandelijks voor de gehele faculteit een Work in Progress (WiP)

plaats: een presentatie door twee of meer collega's van de faculteit of zusterfaculteiten, met aansluitend ruimte voor discussie.

Medewerkers van de faculteit bleven betrokken bij een onderzoek over Werken onder Dekmantel. Dit heeft geleid tot het rapport 'Waarborgen voor Heimelijk Werk', dat op 20 oktober 2023 door de minister van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer werd aangeboden en nu openbaar is. In 2023 werd het door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) gegunde onderzoek verricht naar uitsluiting van ex-leden van religieuze gemeenschappen. Aan het project namen juristen en sociale wetenschappers van verschillende secties deel. In het kader van het programma Preventie met Gezag startte een promovenda met onderzoek naar jeugdcriminaliteit.

Een hoogleraar van de faculteit was succesvol bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) met de aanvraag Floating Futures, door een consortium van kennisinstututen, ngo's, bedrijfsleven en overheid. Dankzij de financiering (totale omvang: 5,3 miljoen euro) kan zij een promovendus aanstellen.

In 2023 werden vier nieuwe leerstoelen ingesteld. Een ervan betreft de leerstoel Overeenkomstenrecht; de hoogleraar die deze leerstoel bezet, is ook coördinator onderzoek. De andere leerstoelen zijn: Gegevensbescherming in de Nederlandse rechtspraak, Overheidsaansprakelijkheid en mijnschade, en Recht in de decentrale overheden.

In de reguliere onderzoeksprogrammering zijn meer dan 20 buitenpromovendi en 10 reguliere promovendi actief, naast de overige onderzoekers, van wie een aantal ook participeert in landelijke onderzoekscholen.

Impact

Faculteit Bètawetenschappen

In 2023 zijn de volgende Interreg-programma's succesvol afgerond: Blockchain for Prosumers, Co-Adapt: Climate adaptation through co-creation en D2Grids, rolling out 5th generation district heating and cooling. Daarnaast zijn de programma's MAI HOME (Met Artificiële Intelligentie naar het tegengaan van energiearmoede en optimale CO₂-emissiereductie in woningen) en GO-kit (Gebouwde Omgeving-kit) opgestart. Er is financiering verkregen voor het Horizon Europe-programma Blue Green Governance, en de samenwerking met het UN Environment Programme (UNEP) en andere organisaties op het gebied van plastic pollution werd gecontinueerd. De faculteit startte ook als partner in twee NWO-projecten: PersOn: Explainable, Maintainable, and Trustworthy

Decision Support Systems for Personalised Care in Oncology en Autolink: Automated Unobtrusive Techniques for LINKing requirements and testing in agile software development (beide samen met de Universiteit Utrecht).

Faculteit Cultuurwetenschappen

In september organiseerde de faculteit Cultuurwetenschappen de vijfde jaarlijkse bijeenkomst van het Socio-gerontechnology Network. De conferentie, getiteld 'Theorising Ageing in a Digital World', verwelkomde meer dan 80 wetenschappers vanuit de hele wereld. Op het programma stonden negen papersessies met meer dan 30 paperpresentaties en drie plenaire discussies. Tijdens de conferentie werden de nieuwste theoretische en empirische ontwikkelingen op het snijvlak van ouderdom, digitale technologieën en kunstmatige intelligentie bediscussieerd.

In november hield prof. dr. Alexander Peine, hoogleraar Cultuur, innovatie en communicatie, een TEDx Talk, getiteld 'Older people inspire solutions that can be meaningful for everyone'. Deze talk vond plaats in het kader van het TEDx event dat de Open Universiteit in Heerlen organiseerde, met als titel 'Be the shift!'.

Het door de faculteit uitgeven online tijdschrift *Locus – Tijdschrift voor Cultuurwetenschappen*, van oorsprong een papieren blad voor een intern publiek, heeft zich verder ontwikkeld tot Diamond Open Access tijdschrift. Dat heeft ertoe geleid dat Locus-artikelen vanaf 2023 worden geïndexeerd in de Directory of Open Access Journals. Bijdragen kwamen van medewerkers van de universiteit, en van andere binnen- en buitenlandse onderzoekers, die bijvoorbeeld zijn verbonden aan de University of Texas, de HAN University of Applied Sciences en de Willem de Kooning Academie. Naast reguliere artikelen en essays verschenen onder meer een themanummer over game studies en bijdragen die aanhaken bij actuele kwesties, zoals de toeslagenaffaire en het controversiële koloniale verleden.

Faculteit Managementwetenschappen

In 2023 hebben bij de faculteit Managementwetenschappen tal van activiteiten plaatsgevonden op het gebied van valorisatie en impact. Zo draagt de faculteit bij aan onderzoek binnen het ELSA-lab Armoede en Schulden, dat door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt gefinancierd en waar duidelijke maatschappelijke implicaties uit voortkomen. Daarnaast zijn medewerkers actief in het vertalen van hun wetenschappelijk werk naar de praktijk. Zo is het onderzoek 'Tilting the

Wrong Firms? How Inflated ESG Ratings Negate Socially Responsible Investing under Information Asymmetries' uitgebreid zichtbaar geweest in de media. Ook worden medewerkers regelmatig uitgenodigd om keynotespeeches op conferenties te geven, zoals voor de 12e International Conference on Futures and Other Derivatives.

Faculteit Onderwijswetenschappen

De faculteit Onderwijswetenschappen heeft ook in 2023 veel workshops, trainingen en presentaties gegeven naar aanleiding van onderzoek, vaak voortbouwend op reeds lopende valorisatie-activiteiten en samenwerkingen. Onderwerpen van deze valorisatie-activiteiten waren bijvoorbeeld: online, blended en synchroon hybride onderwijs, (digitale) didactiek, samenwerkend leren in virtuele onderwijssettings, 4C/ID-model, (multimedia) assessment, professionele expertise, het gebruik van eyetracking in onderwijs-onderzoek, educatieve video's, learning analytics, peerfeedback, STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics)-onderwijs, intrinsieke motivatie, spel, AI (kunstmatige intelligentie, ChatGPT), seamless learning, brein en leren, peerfeedback-tools, feedback en reflectie, en instructievideo's. In 2023 zijn drie Studiebreek-modules voor de educatieve uitgeverij ThiemeMeulenhoff gemaakt op basis van facultair onderzoek, als onderdeel van een samenwerkingsproject waarin ook een bijzondere leerstoel voorzien is.

Faculteit Psychologie

Naast actieve deelname aan wetenschappelijke congressen heeft de faculteit Psychologie veel valorisatie-activiteiten ontplooid, zoals podcasts, blogs, interviews op radio en tv en in kranten en tijdschriften, publicaties in vaktijdschriften en bijdragen aan niet-wetenschappelijke bijeenkomsten. Zo is er een TEDx Talk over genderidentiteit gehouden tijdens de TEDx van de Open Universiteit in Heerlen en zijn er openbare videocolleges gegeven (onder andere over stigmatisering, alcohol en drugs). Ook waren er twee online gastcolleges over gezondheidspsychologie, respectievelijk voor bachelorstudenten en masterstudenten Health Psychology aan de Soegijapranata Catholic University in Indonesië en zijn er diverse openbare workshops gehouden, onder andere over de invloed van huisdieren en over internet-interventies voor eetstoornissen. Op de Dag van de Forensische Zorg 2023 is een keynote-lezing verzorgd over interventies en werkmechanismen voor vaktherapeutische beroepen. De faculteit was verder actief bij de Universiteit van Nederland met vijf videocolleges en twee podcasts. Ook gaf de decaan tijdens Wereld Aids Dag een

lezing over zelfstigma en chronische ziekten. Het kinderboek 'Waarom je voetafdruk groter is dan je schoenmaat' is genomineerd voor de prijs voor het beste kinderklimateboek van 2022-2023. Een van de schrijvers was in 2023 werkzaam bij de faculteit Psychologie. Tot slot was er een impactvolle samenwerking met het *Tijdschrift voor Coaching*, waarin een medewerker van de faculteit en een PhD-kandidaat twee recente onderzoekspublicaties bespreken die verband houden met het thema van dat nummer.

Faculteit Rechtswetenschappen

De vakgroep privaatrecht is penvoerder (hoofdredacteur en redactiesecretaris) van het *European Journal of Commercial Contract Law* (EJCCL), een internationaal wetenschappelijk A-tijdschrift waarbij topuniversiteiten uit heel Europa betrokken zijn.

Twee medewerkers, onder wie een hoogleraar, zijn redacteur van *PROCES, tijdschrift voor strafrechtspleging*. Een andere hoogleraar is lid van de redactie van het *Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit* en weer een andere hoogleraar is lid van de redactieraad van het *Tijdschrift voor Veiligheid*.

Ook trad een hoogleraar toe tot de redactie van het *Nederlands Tijdschrift voor Strafrecht*, terwijl een andere hoogleraar lid werd van de redactie van het tijdschrift *Contracteren*. Verder trad een medewerker toe tot de redactie van het *Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid*.

Het *Hague Journal on the Rule of Law*, waarvan de decaan van de faculteit editor-in-chief is, had in 2023 een Journal Impact Factor van 2.2 en staat daarmee op nummer 31 in de internationale law journal ranking van de Journal Citation Reports.

Drie hoogleraren van de faculteit Rechtswetenschappen waren in 2023 goed vertegenwoordigd in het maatschappelijk debat, met vele lezingen en mediaoptredens. Een van hen werd genomineerd voor de Vrouw in de Media Award 2023 in de regio Zuid-Holland. Een ander was, naast een veel gevraagd spreker op congressen, expertlid van het rondetafelgesprek van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer inzake 'Gegevensuitwisseling in het armoede- en schuldendomein'.

De derde hoogleraar schreef met een wethouder van de gemeente Heerlen een opinieartikel in *NRC Handelsblad*. Daarnaast gaven verschillende medewerkers lezingen voor de rechtspraak; zo verzorgde een van hen onder meer lezingen over AI en over wetsanalyse in de rechtsstaat en verzorgde een andere medewerker lezingen over ethiek.

Ook schreven medewerkers diverse artikelen en blogs die verschenen op verschillende communicatiekanalen, bijvoorbeeld Mr. Online Snelrecht - Privacyrecht.

Onderzoekers waren te horen en te zien in podcasts, en in diverse programma's op radio en televisie.

Onderzoekers van de Open Universiteit zijn, samen met die van Tilburg University, verantwoordelijk voor het forum (blogs) van Nederlandrechtsstaat.nl. Een universitair docent en onderzoeker nam een week lang het X-account (voorheen Twitter) over om het publiek kennis te laten maken met zijn werkzaamheden en expertise.

Een hoogleraar vertegenwoordigde de Open Universiteit in de door de Universiteit van Nederland georganiseerde theatertour, met een presentatie over de uitdagingen van drijvend bouwen. Voor de Universiteit van Nederland maakte ze een videocollege én een videopodcast over dit onderwerp.

Ook een andere hoogleraar maakte een videocollege voor de Universiteit van Nederland, genaamd 'Is onze democratie stuk?', in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen. Het videocollege 'Kun je nog ongezien over straat?' werd gemaakt met weer een andere hoogleraar.

Vanuit de faculteit worden webinars over maatschappelijk relevante onderwerpen georganiseerd die voor iedereen toegankelijk zijn. Zo vond in april 2023 het webinar 'Recht op opvang voor ontheemden uit Oekraïne, nu en in de toekomst' plaats. In mei werd een hybride bijeenkomst georganiseerd over GPT-x: wat is het, hoe werkt het en wat betekent het voor het recht? In september werd een webinar gewijd aan het thema Wils(on)bekwaamheid in de geestelijke gezondheidszorg. En in november werden de collectieve acties tegen Big Tech-bedrijven besproken.

Ook werden er in 2023 vanuit de Open Universiteit diverse Studium Generale-lezingen georganiseerd waaraan hoogleraren van de faculteit deelnamen. In maart werd het publiekscollege 'Wanneer kan nationale identiteit het vrij verkeer in de EU inperken?' georganiseerd. Op 1 juni vond een wandeling en college 'Op beeld in de buurt' plaats en op 7 oktober werd er gesproken over het aan banden leggen van de macht van Big Tech-bedrijven.

In januari 2023 werd er een studiemiddag georganiseerd over de aanpak van eergerelateerd geweld in Limburg. Deze middag is tot stand gekomen door een samenwerking met het Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld van de nationale politie en Pureza Expertisecentrum.

De faculteit heeft een Expertisenetwerk voor Financieel Recht opgericht. Met dit netwerk beoogt de Open Universiteit hoogleraren, onderzoekers en promovendi die zich bezighouden met financieel recht met elkaar te verbinden. In september 2023 werd het eerste symposium – 'Knelpunten in het financieel contractenrecht' – georganiseerd, in samenwerking met Stichting

Mercatura Honesta, JPR Advocaten en Uitgeverij Paris. In oktober 2023 vond in samenwerking met het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) het symposium (Ver)binding over de grenzen heen plaats. En in november 2023 werd de conferentie Policing in a digital society georganiseerd, in samenwerking met de Politieacademie en NHL Stenden Hogeschool. Tot slot organiseerde de sectie Staatsrecht en Encyclopedie van de faculteit Rechtswetenschappen in december de jaarlijkse Staatsrechtconferentie. Het thema was: 'De staat van de Staat'.

Wetenschappelijke integriteit

Ook in 2023 hanteerde de Open Universiteit de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (2018). De universiteiten initieerden in 2022 een aanpassing van het Landelijk Model Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit, op basis waarvan de Open Universiteit haar klachtenregeling in 2023 heeft herzien. Verder had de Open Universiteit ook in 2023 een Commissie wetenschappelijke integriteit. Bij die commissie kan een klacht worden ingediend door eenieder die vermoedt dat een (voormalig) medewerker van de Open Universiteit inbreuk heeft gemaakt op de wetenschappelijke integriteit. Het aantal ingediende klachten staat in onderstaande tabel.

	2023	2022
ingediende klachten	0	0

Naast de Commissie wetenschappelijke integriteit heeft de Open Universiteit een Vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit. Waar nodig vindt overleg en afstemming plaats tussen deze vertrouwenspersoon en de commissie. De vertrouwenspersoon is in 2023 door vijf mensen geraadpleegd en heeft in al deze gevallen advies gegeven. Daarnaast verzorgde de vertrouwenspersoon een lezing en een workshop over wetenschappelijke integriteit voor de Open University Graduate School. De vertrouwenspersoon heeft ook een lezing en een workshop over wetenschappelijke integriteit verzorgd voor promovendi van DUDOC-ALFA (Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht). In onderstaande tabel staat hoe vaak mensen binnen en buiten de Open Universiteit de vertrouwenspersoon hebben geraadpleegd, en hoe vaak naar aanleiding daarvan advies is gegeven.

	2023	2022
aantal keren geraadpleegd en/of advies gegeven	5	5

Kennisveiligheid en WetenschapVeilig

Kennisveiligheid gaat in hoofdzaak over ongewenste overdracht van sensitieve kennis en technologie, over heimelijke beïnvloeding van onderwijs en onderzoek door ‘statelijke actoren’, en over ethische kwesties die kunnen spelen in de samenwerking met landen die de grondrechten niet respecteren. Kennisveiligheid speelt met name een rol bij samenwerkingen in de wetenschap. Concreet kwam er in 2022 vanuit het ministerie van OCW een uitvraag naar het kennisveiligheidsbeleid van universiteiten en hogescholen. Het resultaat hiervan kan geraadpleegd worden in het sectorbeeld van het kennisveiligheidsbeleid aan universiteiten. Aanvullend diende er een inventarisatie te worden opgesteld van sensitieve technologieën. Bij de Open Universiteit vindt momenteel geen risicovol onderzoek plaats. Ook het meldpunt Kennisveiligheid heeft dit jaar geen meldingen ontvangen. Evenmin bestond bij onderzoekers de behoefte om het meldpunt te benaderen voor vragen of advies.

Ook Universiteiten van Nederland (UNL) is begonnen met een initiatief rondom de veiligheid van onderzoekers, aangezien zij steeds vaker te maken krijgen met bedreigingen, intimidatie en haatreacties. Naast het landelijk meldpunt WetenschapVeilig, is er een meldpunt bij de Open Universiteit. In 2023 heeft de universiteit geen meldingen ontvangen. Evenmin hebben onderzoekers het meldpunt benaderd voor vragen of advies.

Tabel onderzoekskengetallen 2023 en 2022

faculteit	dissertaties		wetenschappelijke publicaties/ totaal***		wetenschappelijke publicaties peer reviewed***		open access-publicaties %*		vakpublicaties		congresbijdragen en overige presentaties		inaugurele redes		afscheid-redes	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
faculteit CW	0	3	51	70	39	42	31%	43%	30	20	51	53	1	1	0	0
faculteit RW	2	5	124	126	65	55	31%	15%	41	23	95	69	1	2	0	0
faculteit PSY	1	4	177	131	138	95	65%	82%	15	15	82	54	1	1	0	0
faculteit OW	3	10	144	135	119	105	61%	50%	18	16	131	134	2	1	0	0
faculteit MW	2	4	170	105	161	81	59%	70%	5	14	43	45	0	3	0	0
faculteit BW	3	1	202	172	169	129	40%	50%	5	3	122	105	2	1	0	0
totaal OU**	11	27	832	703	661	480	52%	54%	114	88	512	441	7	9	0	0

* Percentage 'open access' heeft betrekking op wetenschappelijke peer reviewed artikelen, als percentage van de wetenschappelijke peer reviewed publicaties.
 ** De totalen van de aantallen in deze rubriek zijn niet gelijk aan de optelsommen van de aantallen van de faculteiten vanwege het feit dat sommige publicaties auteurs van meer dan één faculteit kennen.
 *** Vanaf het jaarverslag over 2023 (uitvoeringsjaar 2024) worden dissertaties ook meegeteld in de kolommen Wetenschappelijke publicaties/totaal en Wetenschappelijke publicaties 'peer reviewed'.

Hoofdstuk 6

Samenwerking

Provinciaal en regionaal

Regionaal zet de Open Universiteit in op maatschappelijk relevant onderzoek met impact in de regio. Er is de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan maatschappelijke relevantie en valorisatie (impact). Dit heeft geresulteerd in een scherpere focus op interdisciplinariteit en versterking van de samenwerking met regionale partijen, onder meer door verbinding met de regio (provincie Limburg, Zuyderland-ziekenhuis, gemeente Heerlen en Brightlands Smart Services Campus).

In het kader van het groeifondsproject van de LLO-Katalysator (Leven Lang Ontwikkelen) doet de Open Universiteit bijvoorbeeld mee aan de Regiohub XL. Dit is een samenwerking tussen alle mbo-, hbo- en wo-instellingen in Zuidoost-Nederland. Binnen deze samenwerking wordt onderling het LLO-aanbod afgestemd en gezocht naar kansen om in kleinere samenwerkingen aanvragen te doen binnen het programma van de LLO-Katalysator.

Faculteit Bètawetenschappen

De faculteit Bètawetenschappen leverde een bijdrage aan het project VERLICHT van de Alliantie Heerlen-Noord, samen met de faculteit Psychologie. De samenwerking met het Zuyderland-ziekenhuis is versterkt door de vestiging van de nieuwe buitengewone leerstoel Data-driven decision making in healthcare.

Faculteit Cultuurwetenschappen

De faculteit Cultuurwetenschappen participeert in de coalitie Heerlen-Noord in het project Preventie met Gezag.

Faculteit Managementwetenschappen

In 2023 zetten onderzoekers van de faculteit Managementwetenschappen hun samenwerking met maatschappelijke partners in de Brightlands Smart Services Campus (BSSC) voort.

Op het gebied van onderzoek is er samenwerking met de Universiteit Maastricht, Zuyd Hogeschool en verschillende niet-kennisinstellingen binnen het ELSA-lab Armoede en Schulden. Het ELSA-lab Anti-Greenwashing is een onderzoeksinitiatief dat wordt uitgevoerd met financiële steun van pensioenfonds APG. Het project heeft tot doel een gestuurde aanpak te ontwikkelen voor het detecteren en kwantificeren van greenwashing-tendensen in bedrijfsrapportages. Gedurende 2023 werden de toegepaste PhD-onderzoeksprojecten bij grote bedrijven voortgezet. Voorbeelden zijn het diagnosticeren van teamgebaseerde organisatieveranderingen bij APG en ethische cultuur bij de Belastingdienst. De faculteit wil in 2024 een internationale conferentie organiseren rond het onderzoeksprogramma Learning and Innovation in Resilient Systems (LIRS).

Faculteit Onderwijswetenschappen

Regionaal werkte de faculteit Onderwijswetenschappen ook in 2023 samen in het kader van de Educatieve Agenda Limburg. Doel hiervan is het blijvend verzorgen van goed onderwijs in Limburg.

Met de gemeente Heerlen werkt de faculteit samen in het kader van het programma Heerlen-Noord. Samen met de andere faculteiten wordt onderzocht hoe projecten kunnen worden geïnitieerd, bijvoorbeeld in het kader van het universiteitsbrede programma Innovating for Resilience. Onderwijswetenschappen is verbonden aan het project VERLICHT en projecten in de scholen. Samenwerking met het Discovery Museum zorgt voor verspreiding van kennis op een toegankelijke manier. En in de loop van 2023 zijn verkenningen begonnen voor een structurele (onderzoeks)samenwerking tussen de Open Universiteit en het regionale Zuyderland-ziekenhuis. Bij deze gesprekken is ook de faculteit Onderwijswetenschappen betrokken.

Faculteit Psychologie

De faculteit Psychologie heeft het afgelopen jaar opnieuw veel geïnvesteerd in het verstevigen van de binding met de regio en in de samenwerking met andere faculteiten. De disciplinaire en multidisciplinaire programma's hebben zich verder ontwikkeld door aanhaking bij het Nationaal Programma Heerlen-Noord, dat zich ten doel stelt om sociale ongelijkheid te verkleinen. De Open Universiteit is een belangrijke partner in het programma Heerlen-Noord. Een van de projecten hierin is 'Preventie met Gezag'. De gemeente Heerlen wil met dit programma voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terechtkomen.

Onderzoekers van de faculteiten Psychologie, Rechtswetenschappen en Cultuurwetenschappen gaan meekijken bij de interventies, continu de voortgang meten en adviseren over bijstellingen. Daarnaast wordt voor de langere termijn onderzocht of de doelstellingen van dit programma worden behaald en wat de bijdrage van de verschillende interventies daaraan kan zijn geweest. Deze kennis wordt ingezet om te onderzoeken wat de volgende stap kan of moet zijn om de gestelde doelen te bereiken. Daarnaast coördineert de Open Universiteit het Interreg-project MAI-HOME (Met Artificiële Intelligentie naar het tegengaan van energiearmoede en optimale CO₂-emissiereductie in woningen). De faculteit Psychologie levert hieraan een belangrijke bijdrage. Ook wordt gekeken naar het investeringsbeleid van woningcorporaties en het gedrag van bewoners. Dit gebeurt in samenwerking met Nederlandse en Vlaamse partijen. Verder is vanuit het disciplinaire programma onderzoek uitgevoerd naar wat kan helpen om de psychologische praktijk te

verbeteren, zoals (mantel)zorg voor dementie en aandacht voor het welbevinden van kinderen op school.

Faculteit Rechtswetenschappen

Voor de faculteit Rechtswetenschappen is samenwerking met andere faculteiten van de Open Universiteit, zusterfaculteiten en maatschappelijke partners van groot belang.

In mei organiseerde de faculteit, onder leiding van de in maart aangetreden hoogleraar Overheidsaansprakelijkheid en mijnschade, de decaan van de faculteit en een Heerlense wethouder, een bijeenkomst met overheden en maatschappelijke partners over een regeling voor mijnschade in de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek. Daaruit vloeide het initiatief voort van een regionaal instituut, waar inwoners met schade als gevolg van voormalige mijnbouw terecht kunnen. Bij dat Instituut Mens, Milieu en Mijnbouw Limburg (I3ML) kunnen inwoners informatie inwinnen, schade melden, advies krijgen en begeleid worden bij de afwikkeling van succesvolle schadeclaims. Het I3ML biedt onderdak aan een speciaal op te richten Limburgse afdeling van de Commissie Mijnbouwschade, die de minister van Economische Zaken op basis van een nieuw Limburgs protocol adviseert over de toekenning van schadeclaims. Daarnaast bevat het instituut een kenniscentrum van de Open Universiteit voor onderzoek naar mijnbouwschade. In mei en oktober 2023 bracht de staatssecretaris Mijnbouw een bezoek aan Heerlen om zijn steun voor de totstandkoming van het I3ML uit te spreken en te bekrachtigen.

Met de gemeente Heerlen wordt samengewerkt in het kader van het beleidsplan Preventie met Gezag, de rechtswinkel en het eerder genoemde I3ML.

Nationaal

De Open Universiteit ambieert een prominente positie als aanjager van Leven Lang Ontwikkelen (LLO) in Nederland, zowel vanuit eigen kracht als via samenwerkingsinitiatieven. De universiteit slaat een brug tussen maatschappelijke ontwikkelingen en wetenschappelijke expertise. De ontwikkelingen van het studiecentrum Den Haag, waar de Open Universiteit samen met de Universiteit Leiden, Technische Universiteit Delft, het Leids Universitair Medisch Centrum en de Universiteiten van Nederland (UNL) in een gebouw komt (zie onder hoofdstuk Infrastructuur), hebben ertoe geleid dat de Open Universiteit met deze partners in gesprek is om ook op inhoudelijke thema's samen te werken op terreinen als LLO-aanbod en valorisatie.

Faculteit Bètawetenschappen

De faculteit Bètawetenschappen participeerde in 2023 in het project Einstein Telescope Technologies, met name via een promotietraject samen met de Universiteit Utrecht. De Einstein Telescope is een toekomstig ondergronds observatorium voor zwaartekrachtgolven. De grensregio van Nederland, België en Duitsland is in beeld als mogelijke locatie. Het project Einstein Telescope Technologies draagt op verschillende manieren bij aan de realisatie van de Einstein Telescope. Binnen dit project werken 12 kennisinstellingen en bedrijven namelijk samen aan de benodigde baanbrekende technologieën, bodemonderzoek en een spin-off van technologie naar andere sectoren. Het project focust op Nederland en vult ander onderzoek en werk binnen onder andere ETpathfinder, E-TEST en ET2SMEs aan.

Daarnaast is met de Hogeschool Utrecht een basis gelegd om te gaan samenwerken in zowel onderwijs als onderzoek. Wat betreft onderwijs gaat de faculteit vakken aanbieden voor een premaster voor de master Human-centered AI. Studenten die hiervan gebruikmaken, volgen deze modules bij de Open Universiteit tijdens hun minorperiode (vrije profileringsruimte) binnen het bachelortraject. Ook gaan de Hogeschool Utrecht en de Open Universiteit intensiever samenwerken in onderzoek en wordt onderzocht of meerdere PhD's met hun promotietraject kunnen beginnen.

Faculteit Cultuurwetenschappen

In het kader van de sectorplannen SSH (Social Sciences and Humanities) is de faculteit Cultuurwetenschappen in 2023 samenwerking begonnen met andere geesteswetenschappelijke faculteiten op de thema's 'Erfgoed en identiteit' en 'Humane artificiële intelligentie'. Ook werkt de faculteit samen met de Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen en het Zaanse museum. Dit betreft de betekenisverandering van voorwerpen en de museale (re)presentatie van die voorwerpen en daarmee de kolonie. Samen met Vilans, de Nederlandse kennisinstelling voor zorg en ondersteuning, werkt Cultuurwetenschappen aan het begeleiden van twee promovendi. Ook is er samenwerking in het kader van het Marie Skłodowska Curie (MSCA) Doctoral Network Programme HOMeAGE. Verder werkt de faculteit samen met het Copernicus Institute for Sustainable Development (Universiteit Utrecht) bij de begeleiding van drie promovendi. Samenwerking is er ook met een breed netwerk van nationale instellingen en universiteiten op het gebied van artificial intelligence en dementie in het kader van een NWO-KIC-consortium. Tot slot werkt de faculteit samen met de Reinwardt Academie (Amsterdamse Hogeschool voor

de Kunsten) aan het verzorgen van de bachelor cursus 'Belangen van erfgoed'.

Faculteit Managementwetenschappen

Op nationaal niveau participeert de faculteit Managementwetenschappen actief in het decanenoverleg Economie en Bedrijfskunde. Daarnaast doet Managementwetenschappen – net als de andere faculteiten (in dit wetenschapsgebied) van universiteiten die zijn aangesloten bij Universiteiten van Nederland – mee met het open access maken van het op impact gerichte tijdschrift *Economisch Statistische Berichten*. Verder wordt met verschillende internationale universiteiten samengewerkt bij het organiseren van conferenties, en doen medewerkers veel gezamenlijk onderzoek met wetenschappers van andere universiteiten.

Faculteit Onderwijswetenschappen

De faculteit Onderwijswetenschappen participeert in de Zuidelijke Educatieve Alliantie en de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie. In deze allianties werken educatieve partners (universiteiten, hogescholen en scholen) samen om een bijdrage te leveren aan het oplossen van het lerarentekort. In 2023 is de samenwerking voortgezet die in 2022 was gestart met de Stichting Onderwijs Midden-Limburg (SOML) omtrent een leertraject Breinkunde in het onderwijs. Alle scholen van SOML kunnen aan deze leergang deelnemen en als vervolg daarop zijn enkele docenten gestart met een promotietraject. De hogescholen Iselinge, de Kempel, De Nieuwste Pabo, Avans en Hogeschool Zeeland vormen samen met de masteropleiding Onderwijswetenschappen academische pabo's. Op deze manier hebben pabostudenten een extra uitdaging en de mogelijkheid om na de pabo rechtstreeks in te stromen in de masteropleiding. In het onderzoek werkt de faculteit samen in consortia met vrijwel alle universiteiten en hogescholen. Speciaal wordt hier verwezen naar het werk in 2023 van twee bijzonder hoogleraren die verbonden zijn aan de faculteit Onderwijswetenschappen. Vanuit de bijzondere leerstoel Leeromgeving en -loopbanen is ingezet op onderzoek en valorisatie van onderzoeksresultaten wat betreft Leven Lang Ontwikkelen (LLO) vanuit een loopbaanperspectief, met een nadruk op het (v)mbo. In 2023 is dit verder vormgegeven in een samenwerkingsverband van het Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ECBO), de Rijksuniversiteit Groningen, Panteia en de faculteit Onderwijswetenschappen. Het uitgangspunt van het onderzoek is dat de ontwikkeling van een leercultuur en van eigen regie op dit moment worden gezien als belangrijke condities voor Leven Lang Ontwikkelen. Onderzoeksvragen hebben betrekking op

hoe eigen regie ingezet wordt voor de ontwikkeling, op welke wijze leercultuur de mate van eigen regie beïnvloedt en hoe eigen regie en leercultuur (positief/negatief) worden beïnvloed.

De bijzondere leerstoel 'De pedagogisch- didactische aspecten van het opleiden tot beroepsuitoefening' richt zich – in samenwerking met de Hogeschool Utrecht – op beroepsgerichte pedagogiek en didactiek. De hoofdthema's zijn: inhouden (ontwikkeling van beroepscompetenties), krachtige leeromgevingen en krachtige begeleiding, zowel binnen school als op de werkplek. Centraal daarin staat de ontwikkeling van activerende, authentieke en praktijkgestuurde beroepsgerichte opleidingen. Aan deze leerstoel zijn inmiddels verschillende gezamenlijke (gehonoreerde) promotieprojecten verbonden en een toekenning in 2023 vanuit de call 'Grote vragen in het hoger onderwijs' van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO).

Faculteit Psychologie

De faculteit Psychologie nam in 2023 deel aan verschillende nationale samenwerkingsverbanden op het gebied van onderzoek. Zo werd er onder andere samengewerkt met de Universiteit Maastricht, Universiteit Utrecht, Universiteit Groningen, Zuyderland Medisch Centrum, Berenschot, GGD Zuid-Limburg Alliantie Heerlen-Noord en Brightlands Smart Services Campus. Enkele voorbeelden van samenwerkingsverbanden zijn: de ESM-expertgroep met de Universiteit Maastricht en de Universiteit Groningen; het project VERLICHT binnen de Alliantie Heerlen-Noord; en onderzoek, in samenwerking met het Zuyderland Medisch Centrum, naar onder andere digitale vaardigheden van patiënten en zorgprofessionals, toegankelijkheid en gebruik van eHealth bij zelfmanagement voor COPD, en eenzaamheid.

Daarnaast is de financiering uit de landelijke sectorplangelden ingezet om de onderzoeksinfrastructuur te verbeteren en om interdisciplinair onderzoek te stimuleren op de drie eerdergenoemde kernthema's: 1) de menselijke kant in nieuwe technologieën, 2) maatschappelijke transitie en gedragsverandering, en 3) maatschappelijke ongelijkheid en diversiteit. Voor zulk onderzoek is nationale samenwerking belangrijk. Er zijn landelijke werkgroepen opgezet, waarin de trekkers op de thema's van de universiteiten participeren. De thema's sluiten goed aan op het facultaire onderzoeksprogramma en het interdisciplinaire onderzoeksprogramma van de Open Universiteit. Voor beide onderdelen zijn nieuwe medewerkers aangesteld. In het kader van het verbeteren van de onderzoeksinfrastructuur wordt een onderzoekslaboratorium opgezet. Hiervoor heeft het onderzoeksondersteuningsteam het BMS-lab van de Universiteit Twente bezocht.

Faculteit Rechtswetenschappen

In het verslagjaar werden de resultaten van het onderzoek 'Politiestraatwerk onder corona' gepubliceerd in de reeks Politiewetenschap van het programma Politie en Wetenschap. Het onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met NHL Stenden Hogeschool en de Politieacademie. Uit het rapport kwam onder andere naar voren dat in het crisisbeleid rond corona het vermogen van de politie om lokaal maatwerk te leveren, onvoldoende is benut.

Ook werd middels deze samenwerking een onderzoeksrapport gepubliceerd, in opdracht van het WODC, over de rol van encryptie bij opsporing. De onderzoekers concluderen in het rapport dat encryptie het opsporingswerk niet echt anders maakt.

In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid verscheen in 2022 een onderzoeksrapport over de strafbaarstelling van psychisch geweld, uitgevoerd in samenwerking met Avans Hogeschool. Een van de aanbevelingen uit dit rapport was om te investeren in deskundigheidsbevordering van professionals in de veiligheidszorg op het gebied van psychisch geweld. In 2023 werd in dit kader het digizine Psychisch Geweld opgeleverd, dat een overzicht biedt van belangrijke informatiebronnen en is bedoeld voor professionals. Het digizine werd gepresenteerd tijdens het symposium Psychisch Geweld op 14 september 2023 op het ministerie van Justitie en Veiligheid in Den Haag. In december 2023 werd de toolbox Instrumenten voor gebruik in de opvang voor slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties opgeleverd, voortkomend uit een samenwerking met Valente, VNG, het ministerie van VWS en Avans Hogeschool. Met dit instrument kunnen professionals in één oogopslag alle geschikte risicotaxatie-instrumenten in de vrouwenopvang vinden.

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam onderzoek gedaan naar het dilemma tussen enerzijds de gewenste menselijke maat en anderzijds de angst voor precedentwerking en willekeur. Het onderzoeksrapport is begin oktober 2023 door demissionair minister Hugo de Jonge aangeboden aan de Tweede Kamer.

Internationaal

De Open Universiteit richt zich met haar internationale activiteiten voornamelijk op Europa. Daarbij werkt de universiteit intensief samen met de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU), een koepelorganisatie van 18 Europese afstandsuniversiteiten. Samen met de EADTU wordt gewerkt aan

verschillende projecten, onder andere op het gebied van microcredentials, kunstmatige intelligentie en diversiteit en inclusie. Prof. dr. Theo Bastiaens, rector magnificus van de Open Universiteit, is sinds oktober 2022 president van de EADTU.

De Open Universiteit werkt als een van de kernleden in een alliantie aan het creëren van de pan-Europese Open Universiteit onder de naam OpenEU. Deze alliantie focust op studentgerichtheid, inclusiviteit, digitalisering en duurzaamheid. OpenEU wordt gevormd door zeven andere online, open en afstands-universiteiten in Europa, samen met twee on-campus universiteiten: Bifröst University (IJsland, on-campus), Daugavpils University (Letland), FernUniversität in Hagen (Duitsland), Hellenic Open University (Griekenland), Open University of Cyprus (Cyprus), Universidad Nacional de Educación a Distancia (Spanje), Universidade Aberta (Portugal), Universitat Oberta de Catalunya (Spanje) en St Cyril en St Methodius University van Veliko Tarnovo (Bulgarije, on-campus). De alliantie wordt ondersteund door 17 partners, waaronder enkele andere universiteiten, netwerken, maatschappelijke organisaties en industriële en private instellingen.

Naast bovengenoemde initiatieven zijn er tal van samenwerkingsactiviteiten in het onderzoek, onderwijs en op het gebied van valorisatie vanuit een of meer van de faculteiten van de Open Universiteit.

Faculteit Bètawetenschappen

De faculteit Bètawetenschappen heeft een langlopende samenwerking met partners uit de Verenigde Staten in het DARPA Falcon Project. Het DARPA Falcon Project (Force Application and Launch from Continental United States) is een tweedelig gezamenlijk project van het Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA) en de Amerikaanse luchtmacht (USAF) en maakt deel uit van Prompt Global Strike.

De faculteit heeft zich aangesloten bij het Z-Inspection-initiatief, een samenwerking tussen diverse universiteiten in Europa en daarbuiten op het thema Trustworthy AI. De missie van het Trustworthy AI Lab aan de Open Universiteit is het samenbrengen van een community van experts om AI-onderzoek, -onderwijs en -beleidsvorming te bevorderen. De faculteit wil de samenleving ondersteunen door het vaststellen en delen van best practices in ontwerp en implementatie van en toezicht op ethische, verantwoorde, bedachtzame, duurzame en betrouwbare AI-toepassingen. Dit geeft de faculteit toegang tot onderwijsmateriaal, gezamenlijke onderzoeksprojecten en een netwerk van onderzoekers op dit terrein. Samen met de faculteit Cultuurwetenschappen is een interne community opgezet, waaraan meer dan 30 onderzoekers vanuit alle faculteiten zijn verbonden.

Met DHL heeft de faculteit Bètawetenschappen een langdurige samenwerking op het gebied van een professional Data Science-programma, dat voor medewerkers uit alle onderdelen wereldwijd wordt aangeboden. Daarnaast wordt gezamenlijk onderzoek gedaan en zijn er vanuit DHL buitenpromovendi actief. Voor Viterra verzorgt de faculteit een vergelijkbaar opleidingstraject.

Faculteit Cultuurwetenschappen

De faculteit Cultuurwetenschappen werkt in het kader van het Socio-gerontechnology Network samen met een breed netwerk van internationale universiteiten en andere onderzoeksinstellingen op het gebied van cultuurwetenschappelijke vraagstukken die raken aan vergrijzing en digitalisering.

Daarnaast werkt de faculteit samen met een breed internationaal netwerk van faculteiten met Media & Communication Studies en op het gebied van ouderen, ouderdom en artificial intelligence in het kader van het Ageing in Data-project.

Faculteit Onderwijswetenschappen

De faculteit Onderwijswetenschappen heeft tal van informele of indirecte internationale samenwerkingsrelaties. Directe relaties zijn er met Lund University en de University of Turku, waar een hoogleraar en een emeritus hoogleraar een gastaanstelling hebben. Een andere hoogleraar had in 2023 een aanstelling bij het Cologne Game Lab (op 50/50-basis). Hierdoor is een sterke samenwerking gegroeid tussen de faculteit Onderwijswetenschappen – en in het bijzonder de vakgroep Leren en Innoveren met ICT – en het Cologne Game Lab, hetgeen bijvoorbeeld blijkt uit enkele promotieprojecten. Weer een andere hoogleraar werkt bij het Leibniz Institute for Research and Information in Education, waarmee het onderzoek naar learning analytics wordt vormgegeven. In het kader van het Europese project Cloudclass is er een samenwerking met de Universidad Santiago de Compostela. De expertise van deze universiteit wat betreft het gebruik van virtuele studietechnologieën in het onderwijs wordt gebruikt bij een promotieonderzoek naar de inrichting van een online klaslokaal.

De Open Universiteit speelt ook een actieve rol in het project Modular Continuing Higher Education by Microcredentials (MCE), dat in 2022 van start ging. Het project wil de kennis over microcredentials vergroten en zo bijdragen aan de flexibilisering van het hoger onderwijs. Daarbij gaat het om onderwijs met een veel kleinere omvang dan een bachelor- of masteropleiding.

Faculteit Psychologie

Bij de faculteit Psychologie waren er in 2023 diverse internationale samenwerkingen op het gebied van onderzoek. Zo wordt er binnen het project GATE-BULL, in samenwerking met de University of the West of Scotland, de University of Patras en de Constantine the Philosopher University, in vier landen onderzoek gedaan om discriminerend pesten aan te pakken. De vakgroep Arbeids- en organisatiepsychologie heeft een goede samenwerking met vakgenoten van de Katholieke Universiteit Leuven. Vanuit de vakgroep Klinische psychologie wordt nauw samengewerkt met de University of Basel op het gebied van Antrozoölogie, mede omdat de bijzonder hoogleraar Anthrozoölogie: Animal-assisted interventions in Clinical Psychology ook een aanstelling in Basel heeft. Daarnaast zijn twee medewerkers betrokken als bestuurslid bij de Association for Researchers in Psychology and Health, een organisatie voor gezondheidspsychologen in Nederland en België.

Faculteit Rechtswetenschappen

In het kader van EDELNet (European Distance Education in Law Network) werkt de faculteit Rechtswetenschappen actief samen met andere open en campusuniversiteiten binnen Europa. Daartoe worden meerdere keren per jaar bijeenkomsten georganiseerd, waarbij promovendi uit de verschillende landen tijdens plenaire (online) bijeenkomsten hun onderzoek presenteren en feedback krijgen van docenten. Dit jaar vond deze bijeenkomst plaats in Bologna. Ook kunnen seminars en cursussen worden gevolgd, die in het kader van EDELNet worden aangeboden onder de thema's 'Current Methods of Legal Research' en 'Empirical Legal Research'. Deze seminars worden doorgaans online gehouden, maar een deel van de bijeenkomsten vindt face-to-face plaats. De beide seminars kunnen zich in een toenemende belangstelling verheugen. Daarnaast wordt jaarlijks een summerschool bachelor en master georganiseerd, die in 2023 in Berlijn plaatsvond.

Toegepast onderzoek bij de Open Universiteit

De Open Universiteit neemt haar rol als wetenschappelijke instelling serieus en wil positief bijdragen aan de uitdagingen waar de samenleving voor staat. Dit doet ze niet alleen door afgestudeerden af te leveren en uitstekende kennis te produceren, maar ook door verantwoordelijkheid te nemen voor het realiseren van verbeteringen, samen te werken met anderen, antwoorden te zoeken voor de kwesties van onze tijd, en

haar mentaliteit te verschuiven van kennisverspreiding naar kennisuitwisseling. Met andere woorden, de Open Universiteit streeft – in nauw overleg en nauwe samenwerking met haar omgeving – naar positieve maatschappelijke impact. Het begrijpen en adequaat aanpakken van de maatschappelijke vraagstukken vereist allereerst fundamentele kennisontwikkeling. Deze vindt plaats binnen onze faculteiten in de verschillende wetenschapsdomeinen. Maar kennisontwikkeling vereist in toenemende mate ook dat we steeds meer van buiten naar binnen werken, vanuit de maatschappelijke uitdagingen zoals de samenleving ze zelf ervaart en formuleert. Dit betekent dat we als kennisinstelling erkennen beter te kunnen worden door het leren van de ervaringen en kennis van onze stakeholders.

De Open Universiteit opereert vanuit deze gedachte onder meer binnen het ecosysteem van de Brightlands Smart Services Campus en maakt hiermee de verbinding tussen de buitenwereld en de universiteit. We beschrijven dit als de makelaarsrol tussen de onderzoekers van de verschillende faculteiten en de Brightlands-campusen. De focus ligt daarbij op (regionale) samenwerking met bedrijven en instellingen die deel uitmaken van het Brightlands-ecosysteem; impact is daarbij primair gericht op de regio. Zo werd in het afgelopen jaar met de volgende bedrijven en instellingen samengewerkt: Accenture, APG, Belastingdienst, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), DHL, Embuild Limburg, gemeente Heerlen, Habenu van de Kreeke, Kredietbank Limburg, Regio Parkstad Limburg, PNA Groep, Rabobank, VVV Zuid-Limburg, Weller wonen, Wonen Zuid, Zuyd Hogeschool, Zuyderland (Medisch Centrum).

De Open Universiteit blijft eveneens nauw betrokken bij de verdere groei en ontwikkeling van de Brightlands Campus in Heerlen. Met name de ontwikkeling binnen de Brightlands Campus op het terrein van artificial intelligence – de campus in Heerlen is een van de zeven AI-hubs in Nederland – biedt tal van mooie kansen op samenwerking met diverse partners op het terrein van toegepast onderzoek.

Ook is de samenwerking met de faculteiten binnen de Open Universiteit in het afgelopen jaar verder geïntensiveerd. Zo zijn afgelopen jaar, naast de traditioneel nauw verbonden faculteiten Bètawetenschappen en Managementwetenschappen, ook de faculteiten Onderwijswetenschappen en Psychologie intensiever betrokken bij nieuwe onderzoeksprojecten.

Onderwijswetenschappen is nauw betrokken bij het nieuwe EdTech-lab-initiatief, terwijl wetenschappers van Psychologie actief zijn bij het ELSA-lab Armoede en Schulden, een onderzoeksprogramma dat vorig jaar is gestart. Ook vanuit de faculteiten Rechtswetenschappen en Cultuurwetenschappen

heeft inmiddels aansluiting plaatsgevonden met toegepast onderzoek.

In het verslagjaar is wederom aan een aantal meerjarige (en ook nieuwe) projecten gewerkt met meerdere partners binnen en buiten de regio. Zo is het ELSA-lab Armoede en Schulden zijn tweede jaar ingegaan op de Brightlands Smart Services Campus. ELSA staat voor Ethical, Legal and Societal Aspects in relatie tot artificial intelligence (AI). De ELSA-labs zijn een initiatief van de Nederlandse AI-Coalitie. Het ELSA-lab Armoede en Schulden richt zich op het voorkomen van geldproblemen, de bestrijding van schulden en armoede én het verbeteren van de financiële gezondheid van burgers door het verantwoord inzetten van data science en AI. Dit lab is een samenwerking tussen de Open Universiteit, diverse partners uit het bedrijfsleven, overheidsinstellingen en collega-kennisinstellingen.

Daarnaast heeft de Open Universiteit het initiatief genomen om een tweede ELSA-lab te starten op de Brightlands Smart Services Campus: het ELSA-lab Anti-Greenwashing. Dit lab richt zich op het genereren van nieuwe inzichten en methoden, gebruikmakend van AI bij het opsporen van greenwashing. Omdat milieu en duurzaamheidsaspecten steeds belangrijker worden bij investeringsbeoordelingen, is er dringend behoefte aan meer betrouwbare informatie over de werkelijke duurzaamheidsprestaties van ondernemingen. Het eerste project binnen dit ELSA-lab richt zich op informatie over CO₂-emissies.

Binnen het domein van de gebouwde omgeving is in 2023 een nieuw multidisciplinair initiatief gestart: MAI-HOME (Met artificiële intelligentie naar het tegengaan van energiearmoede en optimale CO₂-emissiereductie in woningen). Dit project bouwt voort op het project GO-Kit (Gebouwde Omgeving-kit) en richt zich op de bijdrage die sensoren en algoritmes kunnen leveren aan het verminderen van CO₂-uitstoot en energiearmoede in woningen. Doel is om bewoners te helpen hun energieverbruik te verminderen door slimme technologie in woningen te implementeren. Afgelopen jaar is tevens verder gewerkt aan de volgende projecten die in voorgaande jaren zijn gestart: het Einstein Telescope Technologies project, het Europese project Beyond CULTural TOURism: human-centred innovations for sustainable and circular cultural tourism (Be.CULTOUR) en het Blockchain4Prosumers-project. Met partner DHL Express zijn meerdere nieuwe onderzoeksprojecten uitgevoerd binnen het domein van machine learning in logistics.

De samenwerking met Zuyderland heeft onder andere geresulteerd in de instelling van de bijzondere leerstoel Data-driven decision making in healthcare.

Prof. dr. ing. Mathie Leers is op 1 november 2023 benoemd als bijzonder hoogleraar op deze leerstoel. Een ander voorbeeld van de samenwerking met Zuyderland is de toekenning van het project CARE-FIT voor de ZonMw-call Leefstijl in de zorg, waarbij de faculteit Psychologie en Zuyderland nauw samen zullen optrekken. Het project richt zich op het verbeteren van de leefstijl van kankerpatiënten tijdens en na hun primaire behandeling, met e-health als belangrijke component.

Hoofdstuk 7

Sociale paragraaf

Organisatie

Aantal medewerkers

De Open Universiteit had ultimo 2023 869 medewerkers (711 fulltime-equivalenten, fte) in dienst. Dit was exclusief onbezoldigde en bijzondere hoogleraren. De categorie wetenschappelijk personeel (WP) telde 384 fte, de categorie ondersteunend en beheerspersoneel (OBP) 327 fte. Vergelijken met 2022 is de categorie WP met 16 fte gestegen, de categorie OBP is afgenomen met 7 fte. Afgerond is de verhouding: 54 procent WP versus 46 procent OBP.

	2023	2022
WP (aantal)	471	451
WP (fte)	384	368
OBP (aantal)	399	404
OBP (fte)	327	334
totaal aantal	870*	852
totaal fte	711	702
%WP	54%	52%
%OBP	46%	48%

* Eén medewerker heeft een OBP/WP-aanstelling, vandaar dat het totaal op 870 uitkomt in plaats van 869.

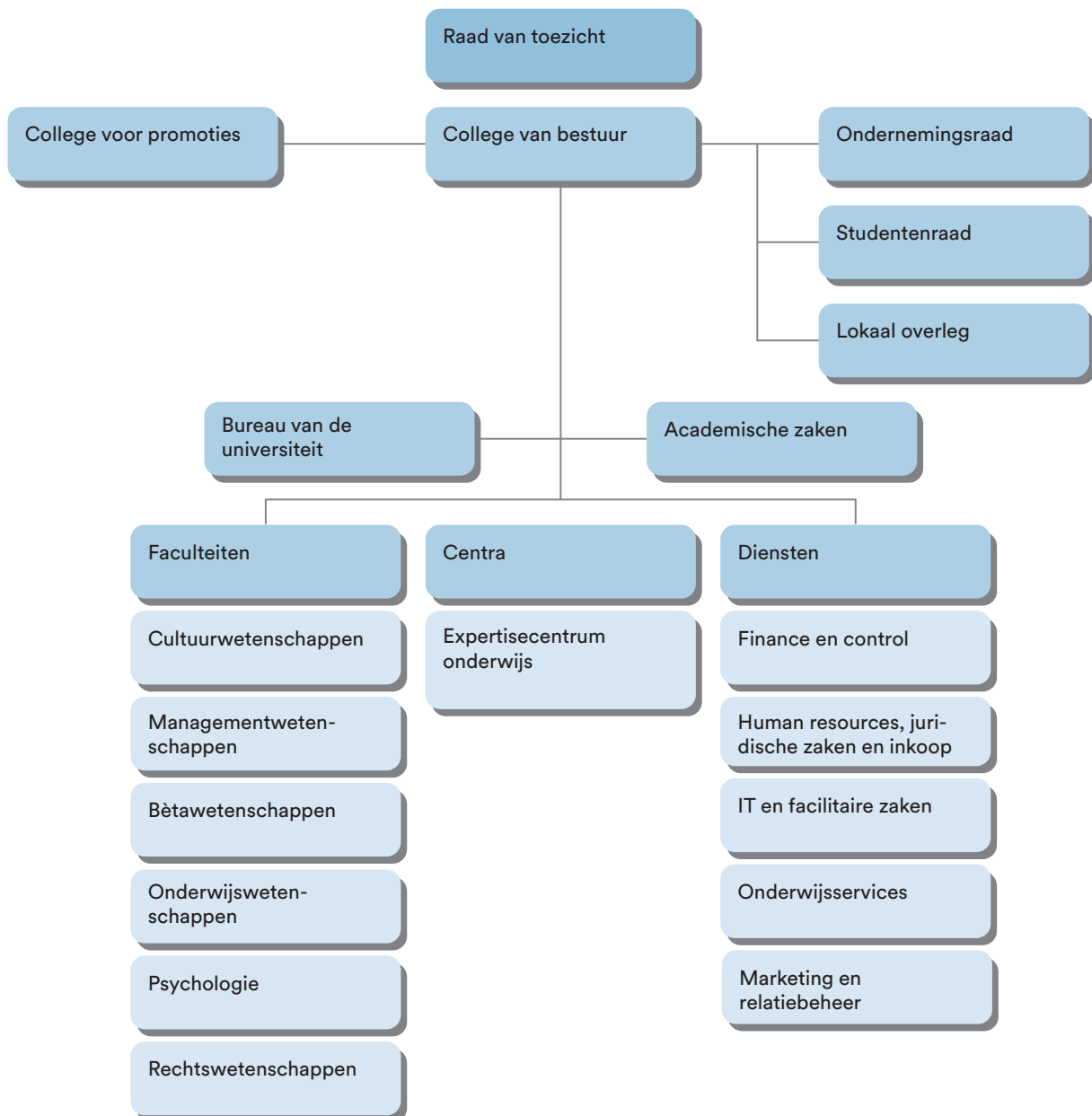
Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage (exclusief zwangerschap) bedroeg in het verslagjaar 4,28. Dit percentage is met 0,57 afgenomen ten opzichte van 2022. Ook de gemiddelde meldingsfrequentie nam af: van 0,94 naar 0,87.

In overleg met de arbodienst wordt in 2024 verder gemonitord wat de oorzaken zijn van het ziekteverzuimpercentage en de meldingsfrequentie. Met het oog op preventie is in 2023 onder meer de workshop ‘Stress, vitaliteit en leiderschap voor leidinggevenden’ ontwikkeld en worden verschillende GoodHabitz-trainingsonderdelen ter ondersteuning aangeboden.

	2023	2022
ziekteverzuimpercentage exclusief zwangerschap	4,28	4,85
verzuimfrequentie	0,87	0,94

Organisatiemodel

HRM

Werving en selectie

In 2023 heeft weer een groot aantal werving- en selectieprocedures plaatsgevonden. In totaal werden 139 vacatures geplaatst en is de organisatie gegroeid met 15 medewerkers.

Instroom medewerkers 2023

	aantal	fte
WP	74	57
OBP	48	36
totaal	122	93

Uitstroom medewerkers 2022

	aantal	fte
WP	57	38
OBP	56	39
totaal	113	78

Erkennen en Waarderen

Het landelijke initiatief Erkennen en Waarderen is aan de Open Universiteit verankerd in een visiedocument, opgesteld door een instellingsbrede commissie. In dit document wordt de ambitie uitgesproken om de komende jaren meer ruimte, aandacht en erkenning te geven aan thema's als impact en leiderschap.

Personele krapte en uitval door ziekte hebben er in 2023 toe geleid dat de oorspronkelijke planning niet kon worden uitgevoerd. De commissie heeft daarom haar focus verlegd naar het bijwonen van bijeenkomsten, om zo op de hoogte te blijven van landelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen bij andere instellingen.

Daarnaast lag de focus op het aanpakken van interne kwesties. De eerste prioriteit was het ontwikkelen van benoemings- en bevorderingsbeleid voor de functies van universitair docent, universitair hoofddocent en hoogleraar, waarin het basisprincipe van Erkennen en Waarderen expliciet is opgenomen. Hiermee is een transparant kader gecreëerd dat door alle faculteiten wordt gedragen en gehandhaafd.

Ook is het visiedocument in het Engels vertaald en beschikbaar gemaakt op de Erkennen en Waarderen-website van de Open Universiteit. Bij de verdere implementatie staat voorop dat onderwijs en onderzoek de kerntaken blijven van de Open Universiteit. Om verder invulling te geven aan de thema's impact en leiderschap zijn in 2023 drie werkgroepen ingericht voor drie pijlers:

- Teams als basis
- Divers en dynamisch
- Open science

Wat betreft het laatste punt (open science) zijn de eerste stappen al gezet, waarbij de universiteit de volgende principes nastreeft:

- zo open als mogelijk;
- zo gesloten als nodig;
- werkdruk van docenten en studenten in het oog houden;
- acteren binnen de financiële en wettelijke kaders.

In 2024 zal verdere invulling worden gegeven aan het Erkennen en Waarderen-programma aan de Open Universiteit.

Nieuw personeels- en salarissysteem

In januari 2023 is het nieuwe AFAS-systeem in gebruik genomen. Dit betekent onder meer dat de salarissen vanaf 2023 via dit systeem worden uitbetaald. Verder krijgen medewerkers via het dashboard van mijnOU toegang tot het AFAS-portaal.

De universiteit heeft gekozen voor een gefaseerde implementatie. Op dit moment biedt het portaal nog een beperkt aantal opties, namelijk: persoonlijke gegevens, verlof- en verzuimportaal, keuzemodel arbeidsvoorwaarden en declaraties in het kader van woon-werkverkeer en thuiswerken. Verder is de migratie van de personeelsdossiers vanuit het oude systeem (ADP) afgerond. Inmiddels is ook het systeem Purple HRM in gebruik genomen, ter vervanging van de QCLICK-applicatie voor het monitoren van personele ken- en stuurgetallen.

Loopbaanontwikkeling

Ook in 2023 is loopbaanontwikkeling voor alle medewerkers een belangrijk thema geweest.

Individuele begeleiding

Medewerkers weten de interne loopbaanadviseur inmiddels goed te vinden. Vraaggestuurd worden de loopbaanadviestrajecten samen vormgegeven. De trajecten omvatten een breed scala aan behoeften en zijn onderverdeeld in specifieke categorieën om gerichte ondersteuning te bieden:

- professionele en persoonlijke ontwikkelings- en scholingsmogelijkheden;
- persoonlijk leiderschap: persoonlijke kracht, competenties, kwaliteiten en sterke kanten;
- stressmanagement: effectief omgaan met stressvolle periodes;
- timemanagement: prioriteiten stellen, concentratie en omgaan met afleidingen;
- interne en externe mobiliteit en keuzebegeleiding;
- praktische vaardigheden, zoals profilering op LinkedIn, netwerken en personal branding.

Ook werd nieuw ondersteunend personeel uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek met de loopbaanadviseur, als onderdeel van de onboarding.

Workshops en groepsbijeenkomsten

Bovenstaande thema's kwamen tevens terug in verschillende workshops en groepsbijeenkomsten. Maatwerk was hierbij het uitgangspunt. Daarnaast werden medewerkers via verschillende wegen geattendeerd op de faciliteiten die externe partners aanbieden op het gebied van loopbaan en ontwikkeling. Voorbeelden zijn: GoodHabit, Baandomein, Sterk in Samenwerking en AcademicTransfer/Connected.

Zelf aan de slag: yOUdevelop en GoodHabitz

Een belangrijk aspect van het aanbod van de Open Universiteit is de toegang tot het loopbaanportaal yOUdevelop en het online trainingsportaal GoodHabitz. Op yOUdevelop vinden medewerkers informatie over de verschillende loopbaan- en scholingsfaciliteiten die de universiteit biedt en kunnen ze zelf aan de slag aan de hand van de beschikbare opdrachten.

Het online trainingsportaal van GoodHabitz is voortdurend in ontwikkeling, door het toevoegen van nieuwe trainingen, masterclasses en (team)opdrachten. In 2023 hebben 137 medewerkers de GoodHabitz-bibliotheek bezocht, zijn er 238 trainingen gestart en 1043 lesbezoeken gebracht. Populaire trainingen waren Veerkracht, Excel compleet, Regisseur je loopbaan, Artificial Intelligence en Slimmer dan stress.

Leiderschapsontwikkeling

Het blended learning Management Development-traject voor 39 vakgroepvoorzitters en teamleiders is in 2023 afgerond. Aan de basis ervan ligt het leiderschapsprofiel Open Universiteit. Dat appelleert vooral aan de managerial en veranderkundige facetten van leidinggeven en heeft tegelijkertijd aandacht voor het individu en de individuele talenten van medewerkers. Het programma voorzag ook in het versterken van resultaatgericht leiderschap, waarbij aandacht is besteed aan bedrijfskundige kwaliteiten. In 2024 wordt, in samenspraak met het universitair managementteam en leidinggevendenden, invulling gegeven aan een vervolgentraject Management Development. Voor 2024 en verder wordt ook samengewerkt in het kader van Universiteiten van Nederland (UNL). Doel is om de mogelijkheden te verkennen tot gezamenlijke inkoop van trainingen en opleidingen en het ontwikkelen van een gezamenlijke leergang academisch leiderschap.

Vrouwelijke hoogleraren

Met 22 vrouwelijke hoogleraren, ofwel 40,9 procent, heeft de Open Universiteit het hoogste percentage vrouwelijke hoogleraren van alle 14 Nederlandse universiteiten die zijn verenigd in de Universiteiten van Nederland (UNL). Het landelijk gemiddelde ligt op 27,6 procent, 0,9 procentpunt meer dan in 2022. Dat blijkt uit de Monitor Vrouwelijke Hoogleraren 2023, die het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH) in december 2023 presenteerde.

	2023	2022
Landelijk gemiddelde	27,6%	26,7%
Open Universiteit	40,9%	40,4%

Vitaliteitsweek

In de vitaliteitsweek worden alle medewerkers aangemoedigd om stil te staan bij hun eigen vitaliteit en zelf aan de slag te gaan. In november 2023 organiseerde de universiteit verschillende activiteiten, op zowel individueel als groepsniveau. Die activiteiten varieerden van aandacht voor het belang van gezonde voeding en beweging en de betekenis van vitaliteit in het werk tot aandacht voor de bijdrage van vitaliteit aan het voorkomen van ziekteverzuim en een burn-out. Ook is de nadruk gevestigd op de online bibliotheek van GoodHabitz, met naast theoretische informatie veel tips en opdrachten die kunnen ondersteunen bij het werken aan vitaliteit.

Werkdruk

In het medewerkerstevredenheidsonderzoek van 2021 zegt 51,2 procent van de respondenten dat ze hun werkdruk (veel) te hoog vinden. Al sinds 2018 legt de Open Universiteit maatregelen om de werkdruk te verminderen vast in een periodiek te updaten werkdrukplan per dienst en faculteit. Ook is werkdruk een vast gespreksonderwerp in het resultaat- en ontwikkelingsgesprek en de verslaglegging daarvan, en zijn trainingen beschikbaar om individueel beter om te gaan met werkdruk. Op instellingsniveau is de laatste jaren vooral ingezet op ontlasting van administratieve processen door vergaande automatisering. In 2024 is een nieuw medewerkerstevredenheidsonderzoek voorzien.

Sociale veiligheid

In het medewerkerstevredenheidsonderzoek 2021 is onder meer geïnventariseerd hoe medewerkers de sociale veiligheid ervaren. Mede op advies van de ombudsfunctionaris en de Ondernemingsraad heeft het College van bestuur eind 2022 besloten om een onafhankelijk verdiepend onderzoek te laten uitvoeren naar de beleving van de sociale veiligheid binnen de instelling. Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek op basis van gesprekken in de organisatie, met als doel de sociale veiligheid binnen de Open Universiteit te versterken.

In mei 2023 hebben de externe onderzoekers het rapport 'Onderzoek sociale veiligheid Open Universiteit' gepresenteerd. Het rapport bevat een drietal bevindingen en een aantal aanbevelingen en is bedoeld om als discussiestuk binnen de instelling gebruikt te worden.

De onderzoekers constateren dat er binnen de Open Universiteit geen sprake is van een structureel patroon van sociale onveiligheid, al is een voortdurende alertheid geboden op onveilige situaties die zich ook hier kunnen voordoen. Daarnaast signaleren de onderzoekers een psychologisch onveilig klimaat rond het College van bestuur en kregen enkele afdelingen de aanbeveling extra alert te zijn op een veilig werkklimaat. Tot slot concluderen de onderzoekers dat het 'Huis van sociale veiligheid' in de basis op orde is, maar dat interventies op het gebied van sociale veiligheid veelal gericht zijn op de curatieve kant en niet zozeer op preventie. Op basis van deze conclusies hebben de onderzoekers een aantal aanbevelingen geformuleerd. In juli heeft het College van bestuur een eerste reactie op het rapport gegeven en enkele vervolgstappen aangekondigd. Bij het bepalen van de beste vervolgstappen hebben de ombudsfunctionaris en de coördinerend vertrouwenspersoon op verzoek van het College een ondersteunende rol gespeeld. Een eerste belangrijke vervolgstap is het binnen de hele universiteit op gang brengen van gesprekken over het thema sociale veiligheid. In dat kader heeft het College de decanen en directeuren verzocht om het rapport binnen hun eenheid te bespreken, met als doel aandacht te vragen voor het thema en naar mogelijkheden te kijken om de sociale en psychologische veiligheid te versterken. Een aantal van deze gesprekken is gevoerd onder leiding van een externe voorzitter, al dan niet in het bijzijn van decaan, directeur en/of ombudsfunctionaris en vertrouwenspersoon als toehoorders. De uitkomst van deze gesprekken is in het najaar eerst besproken in een bijeenkomst van College van bestuur en managementteam. Tijdens deze bijeenkomst is van gedachten gewisseld over de verdere aanpak. Ook de Raad van toezicht heeft zich nader geïnformeerd over de situatie inzake sociale veiligheid. Hiertoe heeft de Raad gesprekken gevoerd met onder meer het College, de decanen en directeuren, de ombudsfunctionaris, de coördinator vertrouwenspersonen en de medezeggenschapsorganen. Op basis van opgehaalde ervaringen, visies en wensen en de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport zal begin 2024 een plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan wordt voorbereid door de directeur Human resources en de ombudsfunctionaris en moet leiden tot concrete afspraken en werkwijzen om de sociale en psychologische veiligheid te versterken. Het plan van aanpak is gericht op twee pijlers, namelijk het basisstelsel en de cultuur op de werkvloer. Het basisstelsel, het 'Huis van sociale veiligheid', is grotendeels op orde. Aspecten die nog ontbreken worden opgepakt, zoals het opstellen van een gedragscode over hoe we met elkaar wensen om te gaan en het helder formuleren en verdiepen van onze kernwaarden. Wat betreft de cultuur is de huidige aanpak van ongewenst

gedrag vooral gericht op klachtafhandeling. Maar de sociale en psychologische veiligheid verbeteren pas echt door open en eerlijk te bespreken wat eigenlijk (on)wenselijk is en door in te zetten op het voorkomen van ongewenste situaties. Dit aspect zal worden opgepakt door bijvoorbeeld (online) trainingen voor leidinggevend en medewerkers, workshops en intervisies. Het plan van aanpak wordt een plan van eenieder, dat in de loop van de komende twee tot drie jaar verder wordt aangevuld en aangescherpt, afhankelijk van de ervaringen en voortgang. Naast het op gang brengen van gesprekken over het thema sociale veiligheid heeft het College van bestuur nog een aantal andere vervolgstappen geformuleerd. In het onderzoeksrapport staat dat er een aantal persoonlijke kwesties spelen die niet goed zijn afgerond. De betrokken leidinggevend en gaan samen met de afdeling Human resources na over welke kwesties het gaat. Voorts was er kritiek op besluitvormingsprocessen en interne communicatie. Het College en het managementteam gaan samen aan de slag om deze te verbeteren.

Diversity Office

De Open Universiteit geeft sinds de oprichting invulling aan haar missie om het hoger onderwijs toegankelijker te maken. Ontwikkelingen op het vlak van diversiteit en inclusie (D&I) maakten het noodzakelijk om deze missie te actualiseren. In 2021 is daartoe een eerste voorstel met doelstellingen voor diversiteit en inclusie onderschreven door het College van bestuur en het managementteam. Deze missie sluit aan bij het Nationaal actieplan voor diversiteit en inclusie in het hoger onderwijs en onderzoek (2020).

In 2022 is een werkplan D&I vastgesteld door het College van bestuur. Voor de uitvoering van dat plan is een Diversity Office (DO) ingericht. Het Diversity Office heeft in 2023 een flink aantal activiteiten en trainingen georganiseerd, die vaak goed bezocht en hogelijk gewaardeerd werden. De focus lag daarbij vooral op algemene bewustwording en het creëren van draagvlak. Een aantal activiteiten, zoals de Active bystander-training tijdens de Diversity Week, was volgens deelnemers zo leerzaam dat het aanbeveling verdient die nogmaals aan te bieden.

In november 2023 zijn de uitvoering van het werkplan en het functioneren van het Diversity Office positief geëvalueerd en is het besluit genomen om het DO voor in elk geval een periode van drie jaar (2024-2026) te continueren. Tevens is opdracht verstrekt aan het Diversity Office om te komen met een meerjarenplan voor deze periode, rekening houdend met de

aanbevelingen uit de evaluatie. Een dergelijk plan stelt het DO in staat activiteiten lang van tevoren te plannen en met elkaar in lijn te brengen, zodat op een gestructureerde manier gewerkt kan worden aan het dichterbij brengen van een aantal vooraf geformuleerde doelstellingen. Tegelijkertijd biedt het plan de gelegenheid om vooraf commitment te vragen van decanen en directeuren en daarmee een eerste belangrijke stap te zetten richting het creëren van een stevig draagvlak voor de activiteiten van het Diversity Office.

Vergeleken met andere universiteiten zal het Diversity Office ook in de komende jaren een beperkte omvang hebben. De aanstelling voor D&I van de DO-medewerkers is klein in verhouding tot hun overige werkzaamheden. Het voordeel van deze werkwijze is dat het Diversity Office niet losgezongen is van de primaire processen; de DO-medewerkers zijn werkzaam in verschillende organisatieonderdelen en voelen goed aan waaraan behoefte is en waarvoor draagvlak bestaat. Het nadeel is dat de slagkracht van het DO enigszins beperkt is en dat de uitvoering van het D&I-werkplan af en toe op gespannen voet staat met andere prioriteiten van de DO-medewerkers. Voor de effectiviteit van de uitvoering van een bijgesteld werkplan 2023-2024 (en verder) is het dan ook van belang om jaarlijks te werken aan een beperkt aantal actiepunten. Verder is belangrijk vooraf te toetsen in hoeverre de uitvoering van het werkplan een beroep doet op overige afdelingen binnen de universiteit en of deze onderdelen voldoende tijd en capaciteit hebben om in het kader van D&I werkzaamheden te verrichten. Ook voorafgaand expliciet commitment van overige onderdelen van de Open Universiteit is essentieel als een actieve rol vereist is. Op die manier kunnen te hoge verwachtingen worden voorkomen en kan de energie van het Diversity Office effectief worden besteed.

Naast deze interne ontwikkelingen neemt de Open Universiteit sinds eind 2020 actief deel aan de Task Force Diversity and Inclusion van de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU) en sinds april 2021 aan het Landelijk Netwerk van Diversity Officers (LanDO, informeel netwerk) van de Nederlandse universiteiten.

Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen

Vertrouwenspersonen bieden steun en helpen bij het zoeken naar manieren om ongewenst gedrag te laten stoppen of de-escaleren. De keuze om al dan niet vervolgstappen te zetten ligt bij de melder.

Vertrouwenspersonen garanderen vertrouwelijkheid, en zullen nooit handelen zonder toestemming van de melder. Naast opvangen, begeleiden en adviseren, kent de vertrouwenspersoon nog twee hoofdtaken: gevraagd en ongevraagd adviseren, en het voorlichten en informeren van de organisatie. Deze twee hoofdtaken hebben dit jaar een nog prominentere rol gekregen door de ontwikkelingen rond het rapport 'Onderzoek sociale veiligheid Open Universiteit', dat in mei 2023 is opgeleverd naar aanleiding van een onafhankelijk onderzoek naar sociale veiligheid bij de Open Universiteit. Meer hierover staat in de paragraaf Sociale veiligheid in dit hoofdstuk.

Onderstaande tabel 1 toont het totaal aantal casussen van medewerkers en studenten. We spreken van een casus als iemand de vertrouwenspersoon gecontacteerd heeft. Het komt geregeld voor dat een melder meerdere gesprekken over het jaar heeft met de vertrouwenspersoon. Dit wordt als één casus geteld.

Tabel 1: Aantal casussen van studenten en medewerkers

	2023	2022	2021	2020	2019
medewerkers	17	36	10	23	18
studenten	15	8	11	5	3
totaal	32	44	21	28	21

2023 liet een grote stijging zien van casussen onder studenten. Als we kijken naar de man-vrouwverhouding, constateren we dat 28 procent van de personen die de vertrouwenspersonen contacteren man is. De medewerkers die contact opnemen met de vertrouwenspersonen vallen onder zowel het OBP (12 procent) als het WP (88 procent). Dit is een verschil met 2022, toen de verhouding OBP-WP ongeveer 50-50 was.

Vormen van ongewenst gedrag

In tabel 2 zijn de casussen van 2023 onderverdeeld in de verschillende vormen van ongewenst gedrag die onder psychosociale arbeidsbelasting vallen. Als er binnen één casus meerdere vormen van ongewenst gedrag hebben plaatsgevonden, wordt de meest prominente vorm gebruikt.

	discriminatie	intimidatie seksueel	intimidatie algemeen	pesten	agressie/geweld	overig ongewenst gedrag	conflict t.a.v. studie
medewerkers	1	0	11	1	1	3	-
studenten	1	0	1	0	1	7	5
totaal	2	0	12	1	2	10	5

In de tabel is een extra categorie ‘overig ongewenst gedrag’ opgenomen. Hieronder valt gedrag dat niet direct onder de andere categorieën te plaatsen is, maar wel als ongewenst wordt ervaren. Te denken valt aan onheuse bejegening en onprofessioneel, niet integer of respectloos gedrag. Ook vallen hier casussen onder waarbij iemand een signaal wil afgeven over sociaal onveilige situaties die hij of zij observeert als omstander.

In de categorie ‘conflict t.a.v. studie’ zijn casussen opgenomen waarbij studenten melding maken van conflicten waarbij de communicatie met de universiteit als zo onprettig wordt ervaren dat de studenten zich sociaal niet veilig voelen.

Dit jaar zijn er geen meldingen geweest die niet onder ongewenst gedrag vallen, en dus niet bij de vertrouwenspersoon horen.

Advies versus melding

Het doel waarmee iemand de vertrouwenspersoon contacteert, kan verschillen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee hoofdredenen: advies inwinnen en melden. In 14 gevallen werd advies ingewonnen, in 18 gevallen ging het om een melding.

Er is sprake van een grote stijging van casussen onder studenten. Een terugkerend thema daarbij is de manier van communicatie (of het gebrek daaraan) naar studenten.

Het gaat meestal om individuele casussen. Zo nu en dan kregen de vertrouwenspersonen meerdere meldingen en/of adviesvragen van bepaalde groepen medewerkers. Dit heeft soms geleid tot het signaleren hiervan aan de ombudsfunctionaris.

In 2023 is er geen beroep gedaan op de vertrouwenspersonen om ondersteuning te geven bij het indienen van een klacht bij de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen.

Ombudsfunctionaris

De ombudsfunctionaris is onafhankelijk en onpartijdig, en in zijn werkzaamheden niet ondergeschikt aan enig ander orgaan binnen de Open Universiteit. De ombudsfunctionaris signaleert en adviseert over mogelijke structurele problemen en knelpunten wat betreft sociale veiligheid en ongewenst gedrag.

Medewerkers en studenten kunnen bij de ombudsfunctionaris meldingen doen. Een melding is volgens het Reglement ombudsfunctionaris: ‘Het verzoek van (een) medewerker(s) of (een) student(en) aan de ombudsfunctionaris om een vraag, klacht, dilemma of conflict in behandeling te nemen aangaande beleid dat ongewenst of onbillijk uitwerkt, dan wel aangaande ongewenst gedrag of onjuiste of onbillijke behandeling door een functionaris, student of orgaan van de Open Universiteit. Onder een gedraging wordt in dit verband zowel een handelen als een nalaten verstaan.’ In 2023 hebben 10 medewerkers en 15 studenten een melding gedaan bij de ombudsfunctionaris.

Bij de medewerkers ging het om:

- een verzoek om nader onderzoek te doen in een financieel conflict;
- doorverwijzing uit het onderzoek sociale veiligheid;
- ongewenst gedrag, advies om bemiddeling gevraagd;
- vragen in verband met het RenO-gesprek;
- administratieve last voor medewerkers bij het invullen van onder andere thuiswerken en woon-werkverkeer;
- een arbeidsconflict;
- niet deelnemen aan een bijeenkomst over sociale veiligheid omdat dat onveilig voelt.

De ombudsfunctionaris heeft bij de meldingen verschillende acties ondernomen, zoals advies geven, onderzoek doen of doorverwijzen.

Naast deze meldingen is in 2023 – mede op advies van de ombudsfunctionaris – een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de sociale veiligheid binnen de Open Universiteit. De ombudsfunctionaris is betrokken bij de bijeenkomsten die naar aanleiding van het onderzoeksrapport zijn gehouden. Tijdens de bijeenkomsten zijn de conclusies en aanbevelingen uit het rapport besproken en zijn voorstellen gedaan om de sociale en psychologische veiligheid binnen het eigen organisatieonderdeel en in relatie tot het College van bestuur en managementteam te versterken. Zie verder de beschrijving in de paragraaf sociale veiligheid in dit hoofdstuk.

Bij de studenten ging het om:

- het soms stroef en onvriendelijk verlopen van de communicatie tussen student en universiteit;
- de afhandeling van klachten en bezwaren;
- het verkrijgen van een geldig absent in het kader van de absentieregeling;
- problemen met de thuisentamining, zoals helderheid in de procedure of communicatie indien een onregelmatigheid wordt geconstateerd;
- het niet nakomen van afspraken.

In het merendeel van de meldingen was er geen bemoeienis van de ombudsfunctionaris mogelijk aangezien er elders binnen de Open Universiteit al een procedure liep (van een klacht, bezwaar of beroep). Waar dat wel mogelijk was, heeft de ombudsfunctionaris contact gehad met de universiteit en studenten kunnen doorverwijzen.

Hoofdstuk 8

Financiën

De Open Universiteit sloot 2023 af met een negatief resultaat van € 6,2 miljoen. Begroot was een tekort van € 2,9 miljoen.

Financiële gegevens

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023

Bedragen maal € 1.000

	rekening 2023	begroting 2023	rekening 2022
baten			
rijksbijdrage OCW	65.289	66.582	66.095
cursus-, les- en examengelden	18.321	22.150	14.008
baten werk in opdracht van derden	4.270	6.175	4.982
overige baten	1.189	831	1.314
totaal baten	89.069	95.738	86.399
lasten			
personele lasten	73.874	73.417	65.418
afschrijvingen	1.236	1.260	1.546
huisvestingslasten	2.934	2.878	2.398
overige lasten	18.267	20.821	21.766
totaal lasten	96.311	98.376	91.128
saldo baten en lasten	(7.242)	(2.638)	(4.729)
financiële baten en lasten	1.306	0	126
resultaat	(5.936)	(2.638)	(4.603)
resultaat deelneming	(300)	(300)	(310)
nettoresultaat	(6.236)	(2.938)	(4.913)

Het negatieve resultaat over boekjaar 2023 is met name terug te voeren op het niet besteden van een omvangrijk deel van de middelen toegekend voor starters- en stimuleringsbeurzen, het achterblijven van de afzet WHW met 15 procent op de begroting en lagere baten voor contractonderwijs. De achterblijvende baten worden slechts gedeeltelijk gecompenseerd door gunstigere financiële baten en lagere lasten. Een omvangrijk deel van het budget toegekend voor de Digitale OU is niet besteed door vertraging in de uitvoering van het project en het uitstellen van werkzaamheden. De verwachting is dat deze kosten op een later moment alsnog gemaakt zullen worden. In de loop van 2023 is, gezien de ontwikkeling van de opbrengsten, besloten om slechts beperkt invulling te geven aan

de budgetten opgenomen voor strategische initiatieven en het verwezenlijken van het instellingsplan, en is op onderdelen de keuze gemaakt om vacatures niet dan wel verhoogd in te vullen.

Uit de ontwikkeling van de kengetallen blijkt dat de financiële positie van de Open Universiteit na verwerking van het exploitatietekort 2023 verder onder druk komt te staan. Dit komt tot uitdrukking in de achteruitgang van de solvabiliteit, de liquiditeit en de omvang van het eigen vermogen. Overigens blijven deze kengetallen ultimo 2023 binnen de externe signaleringswaarden die door de Inspectie van het Onderwijs worden gehanteerd voor de beoordeling van de financiële continuïteit.

Van het negatieve resultaat over 2023 is € 0,5 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserves onder het eigen vermogen. Ultimo 2023 bedraagt de omvang van de bestemmingsreserves € 0,7 miljoen. Dit bedrag bestaat voor € 0,6 miljoen uit het in 2024 afronden van activiteiten in het kader van de Kwaliteitsafspraken en strategische initiatieven. Dit geldt eveneens voor de middelen die zijn toegekend voor de uitvoering van het sectorplan Rechtsgeleerdheid. Hiervoor werd een bestemmingsreserve gevormd van € 0,1 miljoen.

Bedragen maal € 1.000

omschrijving	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
Resultaat jaarrekening 2023	(6.236)	(2.938)	(4.913)
bijzondere/incidentele mutaties			
reservering (OU-)studenten i.v.m. onterechte graadverlening	323	0	(3.792)
	323	0	(3.792)
Genormaliseerd resultaat	(6.559)	(2.938)	(1.121)

Uit bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat het genormaliseerde resultaat € 6,6 miljoen negatief bedraagt. Dit is € 3,6 miljoen negatiever dan begroot.

De baten (inclusief de financiële baten en lasten) zijn achtergebleven op de begroting met € 5,4 miljoen, de lasten waren € 2,1 miljoen lager dan begroot. Uiteindelijk kwam het resultaat over 2023 hierdoor € 3,3 miljoen ongunstiger uit dan begroot.

De belangrijkste redenen voor de afwijkingen van de baten in 2023 ten opzichte van de begroting staan in onderstaande tabel.

omschrijving	toelichting
rijksbijdrage OCW	Achterblijven besteding starters- en stimuleringsbeurzen. Herverdeling overschot compensatie halvering collegegeld 2022
cursusgelden	Het achterblijven van de afzet WHW op de begroting met 15 procent.
baten werk derden	Lagere baten contractonderwijs en onderzoek.
financiële baten en lasten	Positieve rente op deposito's en spaarrekeningen.

De belangrijkste redenen voor de afwijking van de lasten in 2023 ten opzichte van de begroting staan in nevenstaande tabel.

Normalisatie resultaat 2023

In onderstaande tabel wordt de samenstelling van het resultaat gespecificeerd, gesplitst in het operationele resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering en het resultaat uit incidentele resultaat-effecten die zich in het boekjaar hebben voorgedaan.

omschrijving	toelichting
personele lasten	Door het achterblijven van de afzet is besloten een aantal maatregelen te treffen om de negatieve impact op het resultaat 2023 te dempen, waaronder het terugbrengen van externe inhuur en het niet dan wel vertraagd invullen van vacatures. Hogere dan verwachte dotatie aan de personele voorzieningen, met name langdurig zieken en RVU. Hogere overige personele lasten, onder andere door omvangrijke dotatie aan de reservering voor openstaande verlofdagen.
overige lasten	Onderschrijding van het budget op het IT-programma de Digitale OU, met name veroorzaakt door een verschuiving in de tijd van geplande werkzaamheden. Lagere materiaalgebonden lasten als gevolg van een lagere EC-afzet dan waarmee rekening was gehouden in de begroting. Het verlagen van de centrale budgetten plus zoveel als mogelijk invulling hieraan geven via de bestaande formatie (zonder vervanging). Vrijval deel voorziening gevormd ter dekking van de kosten gerelateerd aan het onrechtmatig verstrekken van de graden Master of Business Administration (MBA) en Master Loopbaan Management (MLM).

Een uitgebreide toelichting op de afwijkingen tussen de realisatie en de begroting is opgenomen in de jaarrekening.

Financiële positie en ontwikkeling kengetallen

Het negatieve resultaat 2023 heeft een ongunstig effect op de financiële positie van de Open Universiteit en de kengetallen (ratio's) die voor de beoordeling van de financiële continuïteit worden gehanteerd. In de continuïteitsparagraaf staan de financiële kengetallen opgenomen voor de periode 2022 tot en met 2028.

Financiële instrumenten, marktrisico's en risicobeheersing

De Open Universiteit was ook in 2023 voornamelijk actief in Nederland en liep geen significante valutarisico's. Er werd in het verslagjaar niet belegd in effecten. De Open Universiteit had in het verslagjaar geen vastrentende vorderingen of financiële derivaten. Er werd in 2023 geen gebruikgemaakt van bancaire kredietfaciliteiten. De instelling loopt wel een renterisico over rentedragende vorderingen (liquide middelen). Om dit risico te beperken, maakt de Open Universiteit gebruik van schatkistbankieren via het ministerie van Financiën. In 2023 is de rente op uitstaande tegoeden gestegen. Dit heeft geleid tot rentebaten die niet waren begroot.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten, verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden en dergelijke, benadert de boekwaarde daarvan.

Risico's en kansen

De instelling heeft bij het uitvoeren van haar strategie en in de bedrijfsvoering te maken met allerlei onzekerheden. Sommige onzekerheden bieden kansen, andere onzekerheden vormen een risico voor de organisatie om haar doelstellingen te realiseren. Hoe beter de universiteit in staat is deze onzekerheden in beeld te brengen en te beheersen, hoe beter zij kansen kan benutten, risico's bewust kan nemen en daarmee haar strategie en doelstellingen kan realiseren.

De strategische risico's die het realiseren van de doelstellingen belemmeren, zijn in 2022 in kaart gebracht. Na aanscherping van de strategie in 2024 zullen de risico's opnieuw worden geïnventariseerd en zal strategisch risicomanagement een nieuwe impuls krijgen.

In onderstaande tabel zijn de risico's opgenomen die in 2022 zijn onderkend en door het toenmalige College van bestuur zijn vastgesteld. Tevens is hierbij een aantal maatregelen opgesomd (niet-limitatief) die genomen zijn of genomen zouden kunnen worden om de risico's te mitigeren (indien en voor zover mogelijk) dan wel terug te brengen naar een voor de instelling aanvaardbaar niveau.

RISICO'S OPEN UNIVERSITEIT CENTRAAL	MAATREGELEN
Positie en rol van de Open Universiteit in het onderwijsveld	
De val van kabinet-Rutte IV betekent onzekerheid. Verder is er onduidelijkheid over de samenstelling van het nieuwe kabinet en de visie op hoger onderwijs. De Open Universiteit is als kleinste van de 14 universiteiten kwetsbaarder voor veranderingen in de overheidsfinanciering.	<ul style="list-style-type: none"> – Ondanks dat de invloed van de Open Universiteit als kleinste universiteit in het Nederlandse bestel beperkt is (ons aandeel in het macrobudget is <1%), blijft ze via haar eigen kanalen in Den Haag dan wel via de UNL de bijzondere positie van de universiteit benadrukken. – De verwachte ontwikkelingen in de rijksbijdrage worden gemonitord en vormen onderdeel van de begroting en meerjarenraming. – Flexibel personeelsbestand, zij het dat de flexibiliteit door de cao-afspraken sterk wordt beperkt. – Het vergroten van de tweede en derde geldstroom om de afhankelijkheid van de eerste geldstroom te beperken.

Executiekraacht van de Open Universiteit	
De executiekraacht van de Open Universiteit is beperkt. Hiermee wordt bedoeld het vermogen om plannen tot uitvoering te brengen. Het adresseren van de thema's die in het wo spelen en opvolging hieraan geven, komt vaak neer op een kleine groep (vaak dezelfde) medewerkers. Hierdoor is de universiteit kwetsbaar.	<ul style="list-style-type: none"> – Dosereren en prioriteren van activiteiten, oftewel focus aanbrengen. – Samenwerking zoeken met andere partijen. – Het studiecentrum in Den Haag gebruiken om de contacten met de leden van de Eerste en Tweede Kamer te onderhouden en de bijzondere positie van de Open Universiteit in het onderwijslandschap te benadrukken.
Duurzaamheid	
Duurzaamheid wordt steeds belangrijker in onze maatschappij. Gezien de klimaatcrisis, stikstofcrisis, biodiversiteitscrisis en meer is het noodzakelijk om de Open Universiteit te verduurzamen. De universiteit heeft als kennisinstituut een voorbeeldfunctie en eveneens een verantwoordelijkheid om haar studenten op te leiden om de huidige en toekomstige uitdagingen aan te kunnen.	<ul style="list-style-type: none"> – Er is een klankbordgroep duurzaamheid ingesteld en een coördinator duurzaamheid aangetrokken. – In 2024 zal een werkgroep starten met als thema duurzaamheidsverslaglegging. – Jaarlijks worden de SDG Action Days georganiseerd. – In 2023 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe master Duurzaamheid, Management en Transities.
Diversiteit en inclusie	
Onze werkomgeving zorgt ook voor mogelijke risico's in het kader van sociale veiligheid en integriteit.	<ul style="list-style-type: none"> – Waarborgen van het bewustzijn van en het draagvlak voor diversiteit en inclusie binnen de universiteit. – Realiseren van een inclusieve, open en veilige studie- en leeromgeving voor een diversiteit aan studenten. – Realiseren van een inclusief, open en veilig werkklimaat voor een diversiteit aan medewerkers. – Grensverleggend (toegepast) onderzoek doen naar diversiteit en inclusie.
Welzijn	
Door onderwijsintensivering, hoge kwaliteitsambities en groeiende studentenaantallen is de werkdruk toegenomen, wat zijn weerslag heeft op het welzijn van studenten en personeel.	<ul style="list-style-type: none"> – De Open Universiteit heeft een commissie Erkennen en Waarderen ingesteld. – Onderzoek doen naar de sociale veiligheid binnen de organisatie. – Het vergroten van de 'sense of belonging' en het bieden van hulpmiddelen die kunnen bijdragen aan een goed mentaal welzijn van studenten. – Het inzetten op preventie naast de huidige focus op en inspanning voor het oplossen van al ervaren problemen en klachten.
RISICO'S FACULTEITEN	MAATREGELEN
Beheersbare instroom van studenten	
De gebeurtenis dat de voorgenomen ontwikkeling in BaMa- en niet-BaMa-onderwijs niet wordt gerealiseerd en de instroom van studenten en/of de afzet in EC-punten achterblijft bij de ramingen, met als gevolg lagere opbrengsten en mogelijke overcapaciteit van de personele formatie. Doordat in de Cao-NU bepalingen zijn opgenomen waardoor medewerkers eerder in aanmerking komen voor een vast dienstverband neemt de flexibele schil af, en daarmee ook de mogelijkheid om op korte termijn bij te sturen.	<ul style="list-style-type: none"> – Effectiviteit marketing vergroten. – Strategie richten op LLO-onderwijs, kleinere eenheden (zoals focusopleidingen) centraal zetten, vraaggericht: wat vinden studenten belangrijk (inhoud, vorm/ presentatie enzovoort). – Studieadviseurs gericht inzetten om studenten die belangstelling tonen zover te krijgen dat ze zich daadwerkelijk inschrijven. – Alumnibeleid opstellen en inzetten.
Krapte op de arbeidsmarkt	
Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt en de concurrentie met andere universiteiten, bestaat het risico dat de Open Universiteit onvoldoende in staat is om talent aan te trekken en te behouden. De werkdruk in het hoger onderwijs en de standplaats Heerlen zijn mogelijk risicoverhogende factoren	<ul style="list-style-type: none"> – De Open Universiteit meer en beter positioneren als aantrekkelijke werkgever. – Voordelen van een kleine universiteit in Zuid-Limburg voor potentiële en bestaande medewerkers benadrukken. – Aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden.

Beperkte omvang subsidieopbrengsten uit tweede en derde geldstroom Open Universiteit	
Door de beperkte schaalomvang van de Open Universiteit en de toegenomen concurrentie in het verkrijgen van subsidiefinanciering voor tweede- en derde-geldstroomactiviteiten (er is veel meer vraag dan aanbod), bestaat het risico dat de in het instellingsplan geformuleerde doelstellingen ten aanzien van onderzoek niet worden behaald. Niet alleen de uitvoering van het onderzoek, maar ook de kwaliteit komt hierdoor in het gedrang.	<ul style="list-style-type: none"> – Inschrijven op subsidieprojecten die aansluiten op het instellingsplan van de Open Universiteit. – Samenwerken met andere universiteiten en de regio. – Interdisciplinair onderzoek gericht op maatschappelijk relevante thema's. – Dubbelbenoemingen wetenschappers. – Versterken van onderzoeksformatie en -capaciteit.
RISICO'S DIENSTEN	MAATREGELEN
Digitale veiligheid	
Het risico dat de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in gevaar komt, door een externe of interne cyberaanval. De impact op onderwijs, onderzoek en ondersteuning zal groot zijn aangezien de Open Universiteit in het primaire proces een grote afhankelijkheid van informatietechnologie heeft.	<ul style="list-style-type: none"> – IT-risicomanagement als onderdeel van strategisch risicomanagement. – Uitvoeren van het IT-security-jaarplan, waaronder het deelnemen aan SURF-audits. – Het vergroten van het bewustzijn van informatieveiligheid bij medewerkers en studenten. – Het afsluiten van een cybersecurityverzekering.
Kennisveiligheid	
Het risico dat derden ongewenst toegang krijgen tot data van de Open Universiteit. De impact is groot omdat de universiteit een grote hoeveelheid persoonsgebonden informatie in gebruik heeft. De potentiële gevolgen zijn groot.	<ul style="list-style-type: none"> – Het vergroten van het bewustzijn van kennisveiligheid bij medewerkers en studenten. – Beperken technische opslag van data (bewaartermijnen, actief verwijderen, enzovoort). – Beperken opslagmogelijkheden.
IT-transitie	
Het risico dat de IT-transitie langer duurt dan gepland en niet binnen het hiervoor beschikbaar gestelde budget kan worden gerealiseerd. Dit risico vormt een bedreiging voor de voortgang van de primaire en ondersteunende processen.	<ul style="list-style-type: none"> – Het verder professionaliseren van de reeds ingestelde projectraad. – Projectorganisatie ingericht met stuur- en werkgroepen. – Aanstellen van verantwoordelijken per programmaonderdeel. – Strakke interne beheersing door onder andere business control. – Periodiek tussentijdse voortgangsrapportage.

Instrumenten College van bestuur

Het College van bestuur is verantwoordelijk voor de bewaking van het resultaat en het stellen van kaders waarin medewerkers en managers opereren. Hiertoe beschikt het College over verschillende instrumenten. Het gaat onder meer om het instellingsplan waarin de strategie van de Open Universiteit wordt vastgelegd, vertaling van strategische doelen in (meer)jarenplannen van faculteiten en diensten, en een begrotingscyclus, waarbij jaarlijks, voortbordurend op het instellingsplan en de middelen die naar verwachting door het Rijk worden toegekend, het centrale kader wordt bepaald. Op basis hiervan en de (meer)jarenplannen stellen faculteiten, centra en diensten een (meerjaren) begroting op. Het geheel leidt tot een (meerjaren) begroting van de Open Universiteit. Verder betreffen de instrumenten van het College van bestuur onder meer een bottom-up gevoed stelsel van periodieke rapportages over financiële en niet-financiële informatie,

inclusief een eindejaarprognose en periodiek bilateraal overleg tussen het College van bestuur en faculteiten, centra en diensten; het Bestuurs- en beheersreglement waarin taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd; de Regeling nevenwerkzaamheden die regels bevat voor openbaarmaking van nevenwerkzaamheden van medewerkers ter voorkoming van potentiële belangenverstremming; en de Integriteitscode.

Ontwikkeling afzet EC-punten

Sinds de start van collegejaar 2022-2023 is een afvlakking van de groei in afzet EC-punten waarneembaar. Deze afvlakking zet ook in collegejaar 2023-2024 verder door. De afzet over 2023 is op het niveau uitgekomen van de jaren vóór corona. Het is voor de Open Universiteit van belang om haar unieke positie in het hoger onderwijs blijvend onder de aandacht te brengen van het ministerie van OCW en andere

relevante stakeholders. Naast het doel om de rijksbe-kostiging op het juiste niveau te brengen en te houden, spant de Open Universiteit zich maximaal in om de cursusafzet te vergroten. Hiervoor is het noodzakelijk dat de Open Universiteit op zoek blijft naar mogelijkheden om het onderwijsaanbod aantrekkelijk te houden door het aanbieden van relevante en actuele opleidingen en programma's en door het onderzoeken van mogelijkheden om de bestaande doelgroepen uit te breiden. Wendbaarheid en de mogelijkheid om tijdig in te spelen op veranderende marktomstandigheden spelen hierbij een belangrijke rol.

Kwaliteit van onderwijs en onderzoek

Kwaliteit van onderwijs en onderzoek is van grote betekenis voor de Open Universiteit. Van belang daarbij zijn visitaties van opleidingen en onderzoek, die erop gericht zijn vast te stellen of de instelling voldoet aan de vereiste wetenschappelijke kwalificaties en maatstaven.

Werkkapitaal en financieringsbehoefte

Het werkkapitaal bedroeg ultimo 2023 € 11,9 miljoen (ultimo 2022 € 17,5 miljoen). In 2023 vonden geen externe financieringsactiviteiten plaats en werden ook geen middelen belegd in niet-direct opeisbare midde-len. De Open Universiteit maakt geen gebruik van externe financiering. Afhankelijk van de strategische keuzes vindt beoordeling plaats van de wijze waarop financiering van de hiermee gemoeide uitgaven kan plaatsvinden. Het aantrekken van externe financiering behoort hierbij tot de mogelijkheden.

Treasury

Beleid, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Treasurystatuut, dat gebaseerd is op de Regeling beleggen, lenen en derivaten van het ministerie van OCW. De primaire doelstelling van de Open Universiteit is het werkzaam zijn op het gebied van het onderwijs, hetgeen is vastgelegd in de wet WHW. Als gevolg hiervan is het financieren en beleggen onderge-schikt en dienend aan de primaire doelstelling. De algemene doelstelling voor de treasuryfunctie bij de Open Universiteit is dat deze de financiële continuïteit van de organisatie ondersteunt. Dit wordt in de volgende doelstellingen en voorwaarden gesplitst:

- liquiditeit op korte en lange termijn
- lage financieringskosten
- flexibele en risicomijdende beleggingen
- kosteneffectief betalingsverkeer
- inzet rentemanagement

De Open Universiteit had in 2023 geen beleggingen en bijzondere risicoafdekking was niet nodig.

Aanwezigheid en werking interne risicobeheersings- en controlesystemen

De Open Universiteit heeft een risicobeheersings- en controlesysteem dat afgestemd is op de belangrijkste geïdentificeerde risico's (zie het overzicht met de belangrijkste strategische risico's in dit hoofdstuk). Daarbij houdt de instelling rekening met de bevindingen en aanbevelingen die in de managementletter van de externe accountant zijn opgenomen. Deze manage-mentletter bespreekt het College van bestuur met de externe accountant en de Raad van toezicht. Indien gewenst nodigt de Raad van toezicht de accountant uit voor een nadere toelichting en dialoog. De externe accountant is minimaal één keer per jaar aanwezig bij de Raad van toezicht, namelijk in de vergadering waarin het jaarverslag wordt goedgekeurd. De Open Universiteit beschikt over een interne auditor. De interne auditor voert jaarlijks verschillende audits uit op basis van een intern auditplan. De rapportages naar aanleiding van deze audits worden met het College van bestuur besproken en ter beschikking gesteld aan de externe accountant.

Instellingsplan 2023-2027

In het najaar van 2022 heeft de Open Universiteit haar nieuwe instellingsplan gepresenteerd voor de periode 2023-2027. Speerpunten daarin liggen op het gebied van onderwijs, onderzoek, communityvorming, huisvesting, maatschappelijke vraagstukken, perso-neelsbeleid, en (het verhogen van) de executiekracht van de universiteit (onder het label 'excellente organi-satie'). In 2023, het eerste jaar van de beleidscyclus, is een aanvang gemaakt met de nadere uitwerking van de speerpunten.

Begroting 2023

De begroting 2024 sluit met een tekort van 3 miljoen, dat gedekt wordt uit de algemene reserve. Dit tekort heeft gevolgen voor de financiële positie van de Open Universiteit, maar die positie is – ook na verwerking van het tekort – nog steeds toereikend, met dien verstande, dat de kengetallen en signaleringswaarden voldoen aan de normen die de Inspectie van het Onderwijs hanteert. De begroting 2024 stelt de faculteiten en diensten in staat om hun jaarplannen uit te voeren. En er is ruimte om te blijven investeren in lopende vitale trajecten, zoals de IT-transitie. De universiteit maakt wel even pas op de plaats met nieuwe grote investeringen.

Oog voor de toekomst

De Open Universiteit heeft veel ambities, maar om op langere termijn financieel gezond te blijven, moet ze op tijd de juiste keuzes maken, in het besef dat niet alles tegelijk kan. In 2024 wil het College hierover in gesprek met de organisatie gaan. Met het instellingsplan 2023-2027 als uitgangspunt moet de universiteit bepalen waar ze het accent op gaat leggen in de uitvoering van haar instellingstrategie. Het verdienvermogen van de universiteit zal dan een belangrijk aandachtspunt zijn.

Inkomsten en uitgaven in balans brengen

In 2023 zijn de inkomsten uit het WHW-onderwijs, contractonderwijs en onderzoek lager uitgevallen dan begroot. De verwachting is dat deze opbrengsten in 2024 weer aantrekken, maar dat de omvang ervan nog onvoldoende is om de begrote kosten te dekken. In 2023 zijn reeds maatregelen getroffen om het evenwicht tussen opbrengsten en kosten te herstellen. Dit zal in 2024 worden voortgezet.

IT-transitie

In de begroting 2024 is, net als in voorgaande jaren, een aanzienlijk bedrag opgenomen voor de IT-transitie. De uitvoering hiervan is in volle gang en zal voor de implementatie van de Digitale faculteit en AFAS-HR naar verwachting in de eerste helft van 2024 kunnen worden afgerond. De Digitale campus heeft vertraging opgelopen door het later uitvoeren van geplande werkzaamheden. Voor de Digitale campus wordt gestuurd op livegang (eerste fase) aan het einde van 2024.

Kwaliteitsafspraken 2023 en 2024

Voor de jaren 2023-2024 is in overleg met de Gezamenlijke Vergadering besloten om door te gaan met de thema's Communityvorming en binding en Activering, conform het Programmaplan Kwaliteitsafspraken 2022. Daarom is aan de faculteiten en het Expertisecentrum onderwijs gevraagd om ook voor 2024 een plan van aanpak in te dienen. Samenwerking en kennisdeling staan hierbij centraal. Ook lopen er weer enkele universiteitsbrede projecten, zoals optimalisering van het gebruik van ANS (toetsing), vervolgonderzoek naar de hybride virtuele klas en de doorontwikkeling van online beroepssimulaties (games en gamification). Verder is ingezet op betere apparatuur voor docenten ten behoeve van het online contact met studenten. Ook de mogelijkheid van uitleen of gebruik van apparatuur op studiecentra door studenten is onderdeel van het plan. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk Kwaliteitsafspraken.

Onderwijs

De Open Universiteit heeft een hoogwaardig onderwijsaanbod voor wie niet kan (of wil) studeren aan een andere Nederlandse of Vlaamse universiteit. Voor het bacheloronderwijs zijn er geen vooropleidingseisen en het onderwijs is ingericht op studeren in deeltijd. Het onderwijsmodel van de Open Universiteit staat voor activerend academisch afstandsonderwijs, met veel flexibiliteit voor studenten. De wetenschappelijke opleidingen krijgen veel waardering van studenten en experts.

Onderzoek

De Open Universiteit heeft de wettelijke taak via onderwijskundig onderzoek bij te dragen aan de innovatie van het Nederlands hoger onderwijs. Ze heeft zich dan ook ontwikkeld tot dé expert op het gebied van leren en doceren in een door technologie verrijkte omgeving. Daarnaast wordt in verschillende andere wetenschapsgebieden onderzoek verricht. Binnen de Nationale wetenschapsagenda focust de Open Universiteit op drie thema's: digital learning, criminal law en learning, resilience and innovation.

Huisvesting

Campus Heerlen

In november 2023 heeft het College van bestuur besloten om op korte termijn geen beslissing te nemen over de huisvesting van de campus in Heerlen. Er zijn nog te veel onduidelijkheden, waardoor het onmogelijk is om te beslissen over de grote investeringen die hiervoor vereist zijn. Het College wil tot een breed gedragen besluitvorming over de huisvesting in Heerlen komen. Daarom is een adviesteam huisvesting met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie ingesteld. Dit adviesteam gaat de komende tijd de diverse scenario's voor de huisvesting verder onderzoeken en hierover in de eerste helft van 2024 een advies uitbrengen.

Studiecetra

In het instellingsplan 2023-2027 wordt het belang van studiecetra voor de Open Universiteit geschetst. Ze zijn een essentieel onderdeel van de faciliteiten. In het instellingsplan staat dat de universiteit daarom de komende jaren gaat inzetten op het versterken en moderniseren van het netwerk van studiecetra in Nederland. De Vlaamse studiecetra zijn gevestigd op de campussen van de Vlaamse universiteiten en worden bekostigd door de Vlaamse overheid.

In 2025 neemt de Open Universiteit samen met de Universiteit Leiden, de TU Delft en Universiteiten van Nederland het Spuigebouw in het centrum van Den Haag in gebruik. De Open Universiteit wil van het studiecentrum in Den Haag een aansprekende en toonaangevende locatie maken, met state-of-the-art-voorzieningen voor haar hybride onderwijs en voor publiekspresentaties. Op deze toplocatie in het hart van Den Haag kan de universiteit haar zichtbaarheid bij overheid en landelijke politiek vergroten én de samenwerking met andere universiteiten faciliteren.

Declaraties leden College van bestuur

In overeenstemming met de declaratieregeling College van bestuur-leden Nederlandse universiteiten is onderstaand overzicht opgesteld.

Overzicht declaraties bestuurders verslagjaar 2023 (bedragen in euro's)

	dr. Nicole Ummelen (voorzitter vanaf 1/9/2023)	prof. dr. Frank van der Duijn Schouten (voorzitter ad interim tot en met 31/8/2023)	prof. dr. Theo Bastiaens (rector magnificus)
representatiekosten*	800	1.068	2.588
reis- en verblijfkosten binnenland**	1.611	6.968	2.538
reis- en verblijfkosten buitenland	71	2.438	6.080
overige onkosten	0	0	11.940
totaal	2.482	10.474	23.146

* Hieronder is opgenomen de vaste onkostenvergoeding, uitbetaald via het salaris.

** Inclusief vergoeding woon-werkverkeer.

Juridische structuur

De Open Universiteit is een publiekrechtelijke rechtspersoon, statutair gevestigd te Heerlen. In onderstaande tabel staat welke belangen de Open Universiteit in 2023 had in andere maatschappijen.

Aandeel in geplaatst kapitaal

Naam rechtspersoon en statutaire zetel	Deelname
OU Holding B.V., Heerlen	100%

Neimed - Limburgs kenniscentrum demografische transitie

Naast Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht participeert de Open Universiteit in dit onafhankelijke sociaaleconomische kenniscentrum. Door de krachten van vrijwel het gehele hoger onderwijs- en onderzoeksveld in Limburg te bundelen, beziet Neimed de kansen voor en uitdagingen van Limburg vanuit een multidisciplinair perspectief. Er werden in 2023, conform overheidsbeleid, geen publieke middelen van de Open Universiteit ingezet.

Stichting Open Universiteitsfonds

De stichting Open Universiteitsfonds verwerft (deel) fondsen voor stimulering, bevordering en waarborging van onderwijs en onderzoek. Er werden in 2023, conform overheidsbeleid, geen publieke middelen van de Open Universiteit ingezet. Gedurende het boekjaar vonden geen activiteiten plaats in deze stichting.

Brightlands Smart Services Campus

Eind 2021 tekenden de Open Universiteit en de Brightlands Smart Services Campus (BSSC) een aandeelhoudersovereenkomst. Hiermee is de Open Universiteit, via haar 100%-deelneming in OU Holding B.V., per 1 januari 2022 de vierde aandeelhouder van de campus, naast de Universiteit Maastricht, Provincie Limburg en APG. Als aandeelhouder draagt de Open Universiteit financieel én strategisch bij aan de verdere ontwikkeling van de Brightlands Smart Services Campus in Heerlen.

Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf geeft de Open Universiteit inzicht in het voorgenomen beleid in de jaren volgend op het verslagjaar en de verwachte effecten van dit beleid op de financiële positie. In 2024 vindt aanscherping van de

strategische speerpunten plaats. Op het moment dat deze aanscherping is afgerond, zal de meerjarenraming worden geactualiseerd.

De RvT heeft zijn zorg uitgesproken over deze meerjarenraming, die tot gevolg heeft dat de drempelwaarde van de Inspectie van Onderwijs voor het kengetal solvabiliteit langdurig wordt onderschreden. Tussen College van Bestuur en Raad van Toezicht zijn afspraken gemaakt over het proces dat moet leiden tot een bijgestelde meerjarenraming gedurende 2024.

Staat van baten en lasten: meerjarige ontwikkeling

Uitgangspunt voor de samenstelling van de meerjarenraming is, dat deze een zo reëel mogelijk beeld laat zien van de budgettaire gevolgen van strategische ambities en doelstellingen, zoals opgenomen in het instellingsplan. De begroting t+1 en de meerjarenraming t+2 tot en met t+5 zijn ontleend aan de reguliere planning-en-controlcyclus. Tijdens de totstandkoming van de begroting en de meerjarenraming werden meerdere scenario's doorgerekend. Doorrekenen van scenario's biedt inzicht in de volatiliteit van de uitkomsten, ingeval er wijzigingen worden doorgevoerd in uitgangspunten, parameters en veronderstellingen. De cijfers in deze continuïteitsparagraaf zijn ontleend aan het meest realistische scenario.

Doelstelling voor de middellange termijn is het vergroten van de verdien capaciteit van de Open Universiteit. Dit is nodig om een gezonde financiële situatie te borgen en het realiseren van de doelstellingen uit het instellingsplan 2023-2027 mogelijk te maken. De focus gaat onder andere uit naar het herstellen van het evenwicht tussen de opbrengsten en de kosten. De aandacht is gericht op het ombuigen van de negatieve trend ten aanzien van de WHW-afzetontwikkeling, het vergroten van de opbrengsten contractonderwijs en -onderzoek, evenals het afronden van de IT-transitie.

Het meerjarig resultaat laat een opwaartse lijn zien van € 3,0 miljoen negatief in 2024 naar licht positief in 2028.

Ontwikkeling afzet BaMa

De omvang van de college-, les- en examengelden hangt samen met de gerealiseerde onderwijsafzet, uitgedrukt in aantallen EC. De begrote afzet van het WHW-onderwijs (Ba/Ma/premaster) in 2024 komt naar verwachting ruim 6% hoger uit dan de gerealiseerde EC-afzet in 2023. Om deze groei te realiseren, wordt een marketingplan opgesteld dat voorziet in gerichte marketingacties die specifiek zijn toegespitst op de

doelgroepen van de zes faculteiten. In deze meerjarenraming is uitgegaan van een groei van de EC-afzet WHW van 3 procent op jaarbasis vanaf 2025. Vanuit een markt waaruit blijkt dat de vraag naar Leven Lang Ontwikkelen steeds belangrijker wordt en daarnaast ook kansen voor onderwijs worden gecreëerd door nieuwe maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingen in de samenleving (denk daarbij aan duurzaamheid), zijn er goede mogelijkheden om deze ombuiging te realiseren.

In de onderstaande tabel is het verloop van het aantal EC-punten gedurende de periode 2023-2028 opgenomen.

	2023 realisatie	2024 begroting	2025 raming	2026 raming	2027 raming	2028 raming
bacheloropleidingen	142.297	151.209	155.745	160.417	165.230	170.187
masteropleidingen	58.886	63.312	65.211	67.168	69.183	71.258
schakelprogramma's	44.183	46.347	47.738	49.169	50.644	52.164
totaal EC-punten	245.366	260.868	268.694	276.754	285.057	293.609

Aantal studenten WHW-onderwijs

bachelor	2.372	2.520	2.596	2.674	2.754	2.836
master	981	1.055	1.087	1.119	1.153	1.188
schakel*	736	772	796	819	844	869
Totaal aantal studenten WHW-onderwijs	4.089	4.347	4.479	4.612	4.751	4.893

Het aantal studenten aan de Open Universiteit is berekend door het aantal EC-punten te delen door 60.

*Het schakelonderwijs wordt niet bekostigd.

Ontwikkeling contractonderwijs

De kwestie rondom de onjuiste graadverlening in het contractonderwijs heeft ertoe geleid dat de opbrengsten uit contractonderwijs in 2023 aanzienlijk achterblijven bij de begroting. Teneinde het verdienvermogen van de Open Universiteit structureel te vergroten, zal het OU Business team samen met de faculteiten een plan ontwikkelen en tot uitvoering brengen om de opbrengsten uit de derde geldstroom de komende jaren te laten toenemen. In deze meerjarenbegroting wordt een groei van de opbrengsten contractonderwijs met 10% per jaar als realistisch en haalbaar gezien.

Personele kengetallen in fte's

De formatie in fte's nam toe van 702 ultimo 2022 naar 711 ultimo 2023. In de begroting 2024 wordt rekening gehouden met een verdere uitbreiding van de formatie. Meerjarig wordt gestreefd naar een passende formatie. Dat wil zeggen dat medewerkers die uit dienst treden niet meer automatisch worden vervangen. Leidend is het strategische HR-plan, waardoor bij uitdiensttreding wordt beoordeeld of vervangen noodzakelijk is.

Personele kengetallen in fte's

	2023 realisatie	2024 begroting	2025 raming	2026 raming	2027 raming	2028 raming
management/ directie	15	16	16	16	16	16
wetenschappelijk personeel	378	389	395	401	407	407
ondersteunend personeel	318	338	338	341	344	344
totaal in fte's	711	741	750	759	768	768

Digitale universiteit

In opdracht van het College van bestuur is een begroting opgesteld voor de verwachte uitgaven die meerjarig gemoeid zijn met de realisatie van de IT-transitie, gesplitst naar de deelprogramma's Digitale Campus, Digitale Faculteit en Digitaal Bedrijf. Op basis van de uit te voeren activiteiten is een inschatting gemaakt van de uitgaven gedurende de planperiode. Hierin is een splitsing gemaakt in noodzakelijke en gewenste activiteiten om inzicht te krijgen in de werkzaamheden (scope) die plaats moeten vinden om te komen tot een goed functionerende eerste versie van een product enerzijds en de kansdossiers anderzijds. Daarnaast zijn risico's in kaart gebracht en de daarbij horende uitgaven (indien en voor zover bekend). Het beheer en de monitoring van dit budget is in handen van de Projectraad, besluitvorming geschiedt door het College van bestuur. Knelpunten in de voortgang van de werkzaamheden en/of in de beschikbare interne en externe personele capaciteit zijn van invloed op de hoogte van deze uitgaven.

In onderstaande tabel is een specificatie op hoofdlijnen opgenomen van de uitgaven in de periode 2023-2027 per deelprogramma.

Bedragen x € 1.000.000	2023 realisatie	2024 begroting	2025 raming	2026 raming	2027 raming	2028 raming
Digitale campus	0,5	1,7	0,6	0,2	-	-
Digitale faculteit	1,0	0,3	-	-	-	-
Digitaal bedrijf	0,2	0,2	0,3	0,3	0,1	0,1
Onvoorzien en risico-opslag	0,2	0,3	0,1	0,1	-	-
totaal	1,9	2,5	1,0	0,6	0,1	0,1

Huisvesting

Onlangs is de besluitvorming over de huisvesting van de campus in Heerlen uitgesteld. In de voorliggende meerjarenraming is derhalve uitgegaan van de bestaande situatie rondom de huisvesting in Heerlen. Met het noodzakelijk onderhoud op de campus is wel rekening gehouden.

Ten aanzien van de studiecetra is in voorliggende meerjarenraming eveneens uitgegaan van de bestaande situatie. Met dien verstande dat de investeringen en exploitatielasten met betrekking tot de nieuwe vestiging in Den Haag in deze meerjarenraming zijn verdisconteerd.

Overige aandachtspunten

Naast bovenstaande centrale thema's is onderstaand een aantal aandachtspunten opgenomen die relevant zijn voor de interpretatie van de in de meerjarenraming opgenomen opbrengsten en kosten.

- In de meerjarenraming is uitgegaan van volledige compensatie van de stijging van de lonen en prijzen. Jaarlijks is rekening gehouden met een indexatie en compensatie van 4%: 2% loonstijging en 2% indexatie van de inkooprijzen.
- Ten aanzien van de rijksbijdrage is de verwachting dat bij een gelijkblijvend macrobudget het studentgebonden aandeel (het variabele deel) van de Open Universiteit zal afnemen. De daling van het bekostigde aantal EC-punten heeft zijn weerslag op de rijksbijdrage 2025-2027 op basis van de t-2-systematiek berekent over een driejaarsgemiddelde.

- In de begroting 2024 is een budget voor starters- en stimuleringsbeurzen verwerkt van € 5,0 miljoen, waarvan € 2,6 miljoen startersbeurzen en € 2,4 miljoen stimuleringsbeurzen. Naar verwachting wordt hiervan een bedrag ad € 2,1 miljoen in 2024 besteed. Voor de jaren 2025-2028 wordt uitgegaan van een volledige besteding van het jaarlijkse budget van € 5,0 miljoen.
- Voor de personele lasten is rekening gehouden met een toename van de formatie in lijn met de groei van de opbrengsten (in de verhouding 1:0,7).
- Ten slotte is in de begroting 2024 een budget van € 0,8 miljoen opgenomen ter besteding aan strategische beleidskeuzes. Vanaf 2025 is dit bedrag opgehoogd naar € 1,0 miljoen per jaar.

Hoewel bovenstaande uitgangspunten een realistisch-ambitieuze en voldoende behoedzaam financieel beeld schetsen, zijn er vanzelfsprekend zaken die voor afwijkingen in het meerjarig beeld kunnen zorgen. Meer informatie staat in de Risicoparagraaf.

Staat van baten en lasten: meerjarige ontwikkeling

Bedragen maal € 1.000

	jaar- rekening 2023	begroting 2024	raming 2025	raming 2026	raming 2027	raming 2028
rijksbijdrage OCW	65.289	69.717	72.951	76.586	79.626	82.818
cursus-, les-, en examengelden	18.321	20.990	23.283	24.458	25.692	26.989
baten werk in opdracht van derden	4.270	5.726	6.299	6.928	7.621	8.383
overige baten	1.189	812	812	812	812	812
totaal baten	89.069	97.245	103.344	108.784	113.751	119.001
personele lasten	73.874	76.760	83.252	86.160	90.096	94.977
afschrijvingen	1.236	1.000	1.100	1.200	1.200	1.200
huisvestingslasten	2.934	2.898	3.849	4.255	4.326	4.398
overige lasten	18.267	20.036	19.043	18.469	18.330	18.627
totaal lasten	96.311	100.695	107.245	110.084	113.951	119.201
saldo baten en lasten	(7.242)	(3.450)	(3.900)	(1.300)	(200)	(200)
financiële baten en lasten	1.006	450	400	700	700	700
resultaat	(6.236)	(3.000)	(3.500)	(600)	500	500

Balans: meerjarige ontwikkeling

Bedragen maal € 1.000

	jaarrekening 2023	begroting 2024	raming 2025	raming 2026	raming 2027	raming 2028
immateriële vaste activa	4	-	-	-	-	-
materiële vaste activa	7.251	9.996	9.571	8.877	8.184	7.490
totaal vaste activa	7.255	9.996	9.571	8.877	8.184	7.490
voorraden	1.045	1.045	1.045	1.045	1.045	1.045
vorderingen	7.181	7.181	7.181	7.181	7.181	7.181
liquide middelen	35.083	28.627	25.262	25.266	26.399	27.562
totaal vlottende activa	43.310	36.853	33.489	33.493	34.626	35.790
totaal activa	50.565	46.850	43.060	42.370	42.810	43.280
algemene reserve	14.353	12.039	9.039	8.439	8.939	9.439
bestemmingsreserves	1.186	500	0	0	0	0
groepsvermogen	15.539	12.539	9.039	8.439	8.939	9.439
voorzieningen	3.585	2.870	2.580	2.490	2.430	2.400
langlopende schulden	-	-	-	-	-	-
crediteuren	4.345	4.345	4.345	4.345	4.345	4.345
belastingen en premies sociale premies	4.431	4.431	4.431	4.431	4.431	4.431
vooritontvangen cursus- en les gelden	6.755	6.755	6.755	6.755	6.755	6.755
vooritgefactureerde en ontvangen termijnen onderhanden werk	2.565	2.565	2.565	2.565	2.565	2.565
OCW/EZ	5.599	5.599	5.599	5.599	5.599	5.599
overige schulden en overlopende passiva	7.747	7.747	7.747	7.747	7.747	7.747
totaal kortlopende schulden	31.441	31.441	31.441	31.441	31.441	31.441
totaal passiva	50.565	46.850	43.060	42.370	42.810	43.280

De onderwijsinspectie (OCW) hanteert een aantal signaleringswaarden voor het identificeren van organisaties met een mogelijk financieel risico. De signaleringswaarden die gehanteerd worden voor de beoordeling zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Signaleringswaarden onderwijsinspectie

liquiditeit (current ratio)	> 0,50
solvabiliteit II	> 30%
absolute omvang liquide middelen (in € M)	> 2 M€
normatief eigen vermogen	> 1,00

De overige signaleringswaarden (rentabiliteit, huisvestingsratio en weerstandsvermogen) blijven deel uitmaken van de analyses die de inspectie uitvoert. Daarbij geeft de onderwijsinspectie aan dat deze waarden een minder voorspellende waarde hebben en het de sector om die reden vrij staat om over deze waarden te rapporteren in het bestuursverslag. In onderstaande tabel is het verloop van de belangrijkste financiële kengetallen en ratio's opgenomen voor de jaren 2022 tot en met 2028, afgezet tegen de externe signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs

Kengetallen

kengetallen	signaleringswaarden Inspectie OCW	2022 realisatie	2023 realisatie	2024 begroting	2025 raming	2026 raming	2027 raming	2028 raming
solvabiliteit 2	<30%	48%	38%	33%	27%	26%	27%	27%
vermogensratio	>100%	80%	57%	45%	32%	29%	31%	32%
omvang eigen vermogen		€ 21,8	€ 15,5	€ 12,5	€ 9,0	€ 8,4	€ 8,9	€ 9,4
liquiditeit	<50%	162%	138%	117%	107%	107%	110%	114%
omvang liquide middelen	<M€ 2,0	€ 37,3	€ 35,1	€ 28,6	€ 25,3	€ 25,3	€ 26,4	€ 27,6

* Betreft bedrag in M€

Uit de ontwikkeling van de kengetallen blijkt dat de financiële positie van de Open Universiteit na verwerking van de exploitatietekorten in de jaren 2023 tot en met 2026 verder onder druk komt te staan. De solvabiliteit II noteert vanaf eind 2025 waarden die onder de signaleringswaarde uitkomen. Hier staat tegenover dat de liquiditeitsratio de signaleringswaarde ruimschoots overschrijdt. De Open Universiteit is voornemens om proactief met de Inspectie van het Onderwijs het gesprek aan te gaan om de ontwikkeling van de financiële positie en de daarvan afgeleide kengetallen nader toe te lichten.

Financieringsstructuur

De financieringsstructuur van de Open Universiteit voorziet in het zoveel mogelijk uit eigen middelen financieren van investeringen. Om die reden is er geen

sprake van externe financiering. Gegeven de omvangrijke investeringen die mogelijk op middellange termijn nodig zijn, bijvoorbeeld in huisvesting, digitalisering of innovatie, kan niet worden uitgesloten dat de Open Universiteit in de nabije toekomst over zal gaan tot externe financiering van (een deel van) deze investeringen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit II, gedefinieerd als het groepsvermogen inclusief voorzieningen gedeeld door het balanstotaal, neemt door het negatieve resultaat in 2023 af en bedroeg ultimo 2023 38% (2022: 48%). De verwachting is dat de solvabiliteit de komende jaren verder zal afnemen tot 27% ultimo 2028 en daarmee onder de interne signaleringswaarde van minimaal 30% komt.

Groepsvermogen

Ultimo 2023 bedroeg het groepsvermogen € 15,5 miljoen. Verwacht wordt dat het groepsvermogen de komende jaren zal afnemen tot € 9,4 miljoen.

Liquiditeit

De Open Universiteit volgt de liquiditeit nauwgezet door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Er vindt ook regelmatig overleg plaats met de huisbankier. De Open Universiteit maakt gebruik van schatkistbankieren. De liquiditeitspositie van de Open Universiteit is ultimo 2023 adequaat. Het banksaldo bedroeg ultimo 2023 € 35,1 miljoen (ultimo 2022: € 37,3 miljoen). De current ratio bedroeg ultimo 2023 138% (ultimo 2022: 162%).

In de jaren 2024-2028 daalt de liquiditeit naar 114%. De ondergrens van 50% die de Inspectie van het Onderwijs hanteert, wordt niet onderschreden. Dit geldt eveneens voor de ondergrens die de Inspectie van het Onderwijs hanteert voor de absolute omvang van de liquide middelen van € 2 miljoen. Ook deze grens wordt niet onderschreden.

Voorzieningen

De post voorzieningen bestaat uit personele voorzieningen en een voorziening voor claims en geschillen.

Het verloop van de personele voorzieningen is moeilijk te prognosticeren. Daarbij komt dat dotatie of vrijval van één medewerker aan de WW/BW-voorziening of de voorziening eigen risico WAO/WIA tot een aanzienlijke fluctuatie kan leiden. De ontwikkeling van de personele voorzieningen wordt gedurende het jaar nauwlettend gevolgd. Een nadere toelichting op het verloop van de onderscheiden onderdelen van deze voorzieningen staat in de jaarrekening.

De voorziening voor claims en geschillen is in 2022 gevormd voor de financiële afwikkeling van de schade die door (oud-)studenten is geleden naar aanleiding van de onterechte graadverlening van drie programma's in het contractonderwijs. De voorziening is eind 2023 nagenoeg geheel afgewikkeld.

Hoofdstuk 9

Infrastructuur

Huisvesting

In 2023 werd besluitvorming voorbereid over de huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen. Daarbij werden twee opties verkend: de huidige campus aanhouden en ingrijpend vernieuwen, rekening houdend met de toekomstige eisen op het gebied van duurzaamheid, zowel qua gebouwspecificaties als het gebruik van energie, of een verhuizing naar een centrumlocatie in Heerlen.

In november besloot het College van bestuur om een besluit over de huisvesting uit te stellen. Het College achtte dit noodzakelijk omdat een huisvestingsbesluit enerzijds grote investeringen met zich meebrengt en langjarige financiële consequenties heeft, terwijl de universiteit anderzijds voldoende investeringsruimte wil behouden voor de uitvoering van haar instellingsstrategie op het gebied van innovatie in onderwijs, onderzoek en digitalisering.

Vanuit dat perspectief vond het College het gewenst om meer tijd te nemen omwille van een zorgvuldige besluitvorming.

Een adviesteam huisvesting is eind 2023 gestart om de specificaties voor de toekomstige huisvesting van de Open Universiteit in Heerlen, uitgaand van een flexibel werkplekconcept, verder te onderzoeken. In de keuze en afwegingen hierbij moet rekening worden gehouden met onder meer de instellingsstrategie, alle functies die in de hoofdvestiging in Heerlen wenselijk zijn, bereikbaarheid, werkklimaat, punten aangereikt door

medewerkers en medezeggenschap, financiële doorrekeningen, duurzaamheidsdoelstellingen en praktische haalbaarheid.

Doel is dat het adviesteam in het eerste kwartaal van 2024 een advies uitbrengt aan het College van bestuur.

De ontwikkelingen van het ‘flagship’ van de Open Universiteit in Den Haag zijn in volle gang. De samenwerkingspartners van het eerste uur – Universiteit Leiden, TU Delft, Universiteiten van Nederland en de Open Universiteit – hebben in 2023 ook het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) mogen verwelkomen als partner en dus medehuuder van het pand aan het Spui. Het gebouw in hartje Den Haag is daarmee volledig gevuld. Na afronding van eerdere bouw- en ontwikkelfases – voorlopig ontwerp en definitief ontwerp – werd in december de laatste hand gelegd aan het technisch ontwerp, hetgeen de start van de aanbestedingen betekent.

De Open Universiteit vestigt zich in dit prominente pand in Den Haag om daar straks bijeenkomsten te organiseren met wetenschapscollega’s, maar ook met de politiek, het bedrijfsleven en andere maatschappelijke partijen. Doel is de bekendheid van de Open Universiteit te vergroten en de positionering te versterken. De vestiging zal ook dienst doen als studiecentrum.

Informatiebeveiliging, cybersecurity en bescherming persoonsgegevens

Samen met de wo-sector en ondersteund door SURF, de ICT-coöperatie van onderwijs en onderzoek, werkt de Open Universiteit continu aan een grotere weerbaarheid. Dat gebeurt onder meer via de landelijke benchmark voor het hoger onderwijs op het gebied van informatiebeveiliging en de bescherming van persoonsgegevens. De universiteit startte 2023 met een momenteel acceptabele score (2,8 op een schaal van 1 tot 5) op de landelijke benchmark. Daarmee voldoet de universiteit nagenoeg aan de landelijke streefwaarde van 3,0. Met afstandsonderwijs als primaire onderwijsvorm ambieert de Open Universiteit echter een hoger niveau dan de landelijke streefwaarde. Een deugdelijk kwaliteitsniveau draagt in hoge mate bij aan de kwaliteit van informatiebeveiliging en de bescherming van gegevens van alle personen over wie de Open Universiteit data verzamelt. Daarom ondernam de universiteit in 2023 verschillende activiteiten. Het College van bestuur stelde op 26 september 2023 het gemoderniseerde beleid voor informatieveiligheid en de verwerking van persoonsgegevens vast, na instemming van de medezeggenschap. Ook besteedde de universiteit aandacht aan informatieveiligheid en de bescherming van persoonsgegevens als integraal onderdeel van het vernieuwingsprogramma de Digitale OU. Dit uitte zich onder meer in het borgen van 'privacy by design' bij (nieuwe) processen en het uitvoeren van privacy assessments en Data Protection Impact Assessments als onderdeel van het (her)inrichten van bedrijfsprocessen. Tot slot nam de Open Universiteit in 2023, net als in voorgaande jaren, deel aan de landelijk georganiseerde cybercrisisoefening. Naast awareness bij het gebruik van voorzieningen en signalering van cyberdreigingen vanuit de bewakingsystemen, komt feitelijke veiligheid voort uit preventieve technische maatregelen. Er is daarom blijvende aandacht voor de handhaving van de basisbeveiliging. Bij de aanbesteding van nieuwe voorzieningen worden beveiligingseisen consequent meegenomen en beoordeeld als onderdeel van de besluitvorming. Het beschikbaar houden van mail-filtering en state-of-the-art-beveiliging van gebruikersapparatuur, het inrichten van just-in-time administratorrechten en het tijdig voorzien van systemen van nieuwe beveiligingsaanpassingen dragen in hoge mate bij aan de cyberveiligheid. Tot slot vindt de Open Universiteit het van wezenlijk belang dat docenten, onderzoekers en ondersteunend personeel privacybewust en cyberveilig handelen. In dit kader werd in 2023 een awarenessprogramma in de vorm van een online cybersecurity-awarenessgame uitgevoerd. Verder werd het register van verwerkingsactiviteiten geactualiseerd, werd het register van incidenten verder uitgebreid en werden de

privacy-risico's van nieuwe verwerkingen beter in kaart gebracht.

Duurzaamheid

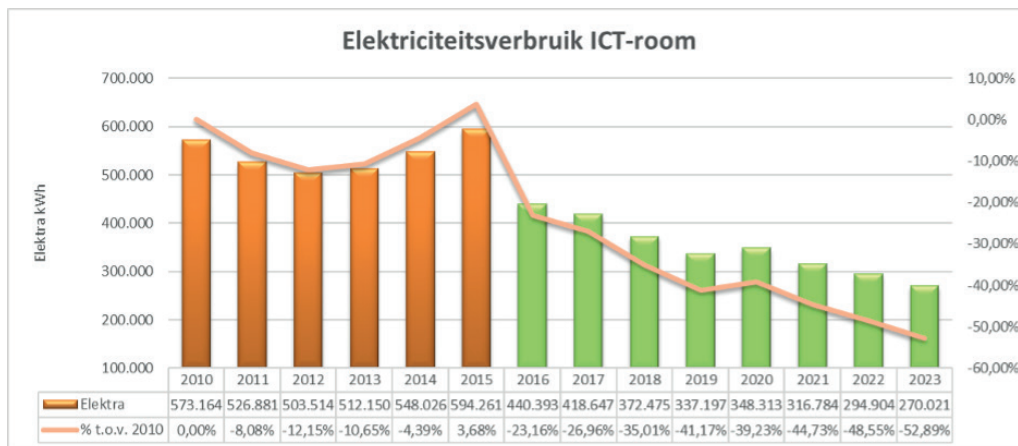
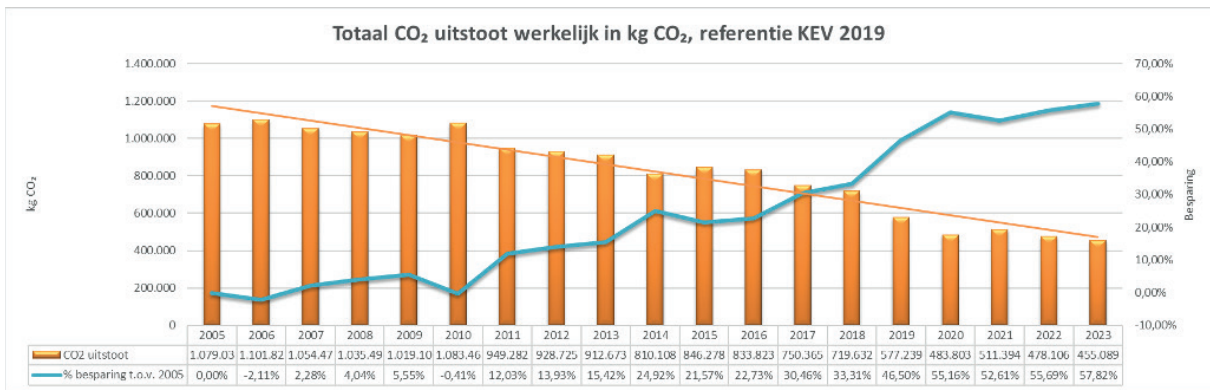
Het verslagjaar 2023 mag – net als 2022 – gezien worden als een normaal jaar, waarin COVID-19 geen invloed heeft gehad. In 2022 werd al duidelijk dat er geen opvolging komt voor de Meerjarenafspraak Energie-efficiëntie, het MJA3-convenant. De Open Universiteit dient nu het energiebeleid af te stemmen met de doelstellingen van het VN-Klimaatakkoord van Parijs: 55 procent minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990.

Onderstaande grafiek geeft de CO₂-uitstoot van de Open Universiteit weer ten opzichte van 2005. Voor het berekenen van CO₂-emissies wordt gebruikgemaakt van de factoren uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2019.

Uit de grafiek blijkt dat de Open Universiteit de doelstelling van het VN-Klimaatakkoord gaat halen. In 2023 is de CO₂-uitstoot met 57,82 procent gedaald ten opzichte van 2005. Hierbij spelen de afgenomen bezettingsgraad van de gebouwen en de verduurzaming van de ICT-room in 2016 een aanzienlijke rol. De grafiek hieronder laat het elektriciteitsverbruik van de ICT-room zien. De groene balken zijn het resultaat van de verduurzaming.

Extra winst kan behaald worden door gebouwen van het aardgas af te halen. Afhankelijk van de huisvestingsplannen kan eventueel besloten worden om de gebouwen te voorzien van duurzame warmte en koeling. Ook daken voorzien van hernieuwbare energie, in de vorm van zonnestroom, helpt hierbij. De Open Universiteit heeft in 2023 aan zonnestroom 25.907 kWh opgewekt, dit is 3,25 procent van het totale verbruik.

Als hulpmiddel om te kunnen voldoen aan het Klimaatakkoord heeft de overheid de energiebesparingsplicht in het leven geroepen. Het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving verplichten bedrijven en instellingen om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder uit te voeren. Voor de Open Universiteit is het onderdeel Informatieplicht energiebesparing op basis van het energieverbruik uit de Energiebesparingsplicht van toepassing. De gebouwen van de Open Universiteit zijn in 2023 getoetst aan de zogenaamde Erkende maatregelenlijst 2023 en de bevindingen zijn gerapporteerd in het e-loket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Elke vier jaar dient de universiteit te rapporteren in hoeverre de maatregelen zijn uitgevoerd. De inspanningsverplichting is om de nog niet uitgevoerde maatregelen uit te voeren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het installeren van ledverlichting.

Ook op verslaggevingsgebied is duurzaamheid een actueel thema. In november 2022 nam de Europese Unie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aan. In deze nieuwe richtlijn staat dat vanaf 2024 steeds meer bedrijven verplicht worden te rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. De CSRD-richtlijn staat centraal in de Green Deal van de Europese Unie en moet zorgen voor meer transparantie over en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie. Op dit moment is duurzaamheidsverslaggeving voor organisaties in de publieke sector nog geen wettelijke verplichting. Het ministerie van OCW onderzoekt of en hoe deze ontwikkelingen op het onderwijsveld van toepassing zullen zijn.

Hoofdstuk 10

Helderheid en governance

Notitie Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs

De richtlijnen werden in 2023, net als in voorgaande jaren, stringent toegepast bij zowel de publieke verantwoording als het interne toezicht van de Open Universiteit.

Thema 1 Uitbesteding

De Open Universiteit besteedde in 2023 geen delen van geregistreerde opleidingen uit aan private organisaties die niet door de overheid bekostigd worden.

Thema 2 Investeren van publieke middelen in private activiteiten

De Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten van 22 maart 2021, nr. 26953552 die is gepubliceerd in de Staatscourant van 14 april 2021 treedt in de plaats van thema 2 ('investeren van publieke middelen in private activiteiten') van de notities Helderheid uit 2003 en 2004 en de latere publicaties van OCW over dit onderwerp, waaronder de Handreiking voor de inrichting van onderwijskundige publiek-private arrangementen uit februari 2011. Met betrekking tot de naleving van de beleidsregel 'Investeren met publieke middelen in private activiteiten' wordt verwezen naar de passage onder Beleidsregel publiek-privaat tot Regeling beleggen, lenen en derivaten van dit hoofdstuk.

Thema 3 Het verlenen van vrijstellingen

Het verlenen van vrijstellingen is een taak die bij wet belegd is bij de examencommissie. De Open Universiteit kent één Commissie voor de examens voor alle faculteiten. Deze commissie is bevoegd vrijstelling te verlenen op grond van artikel 7.12b van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in combinatie met artikel 7.13 van diezelfde wet en de Onderwijs- en examenregelingen van de Open Universiteit. De Commissie voor de examens doet dat op twee gronden. Ten eerste: elders gevolgd hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs (voor de bachelor) dan wel wetenschappelijk onderwijs (voor de master) dat naar het oordeel van de commissie naar inhoud, omvang en niveau in voldoende mate overeenstemt met het vrij te stellen deel van de opleiding van de Open Universiteit, en dat de student daardoor reeds in gelijke of hoge mate een bewijs van bekwaamheid heeft geleverd. Ten tweede: buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden die naar het oordeel van de commissie qua inhoud, omvang en niveau voldoende overeenstemmen met het vrij te stellen deel van de opleiding. De Commissie voor de examens kan binnen de opleidingen vrijstelling verlenen voor het volgen van een of meer cursussen dan wel voor een deel van de opleiding, met dien verstande dat de student altijd minimaal 25 procent van het aantal studiepunten bij de Open Universiteit moet behalen. Een bachelor- of mastergetuigschrift kan alleen verleend worden als de student aan deze verplichting voldaan heeft.

Thema 4 Bekostiging van buitenlandse studenten

De Open Universiteit kende in 2023 studentgebonden bekostiging wat betreft inschrijvingen. Daarbij worden de wettelijke regels voor bekostiging toegepast. Hierop vindt accountantscontrole plaats. Voor bekostiging van graden zijn de algemeen geldende wettelijke voorschriften van toepassing.

Thema 5 Collegegeld niet betaald door student zelf

De Open Universiteit heeft hiervoor geen voorzieningen, behalve een wettelijk opgelegde regeling, waardoor minder draagkrachtige studenten een tegemoetkoming in de studiekosten kunnen krijgen.

Thema 8 Bekostiging van maatwerktrajecten

De Open Universiteit organiseerde in 2023 geen maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties voor zover het regulier bekostigde studenten betreft.

De thema's 6, 7 en 9 zijn niet van toepassing op de Open Universiteit.

Beleidsregel publiek-privaat

De beleidsregel 'Investeren met publieke middelen in private activiteiten' van 22 maart 2021 is aanleiding geweest voor de Open Universiteit om de private activiteiten die met publieke middelen worden gefinancierd 1) in kaart te brengen, en 2) voor relevante private activiteiten een evaluatie uit te voeren op basis van de zeven voorwaarden die in de beleidsregel staan opgenomen.

De Open Universiteit verricht geen private activiteiten die met privaat vermogen worden gefinancierd. De universiteit heeft geen privaat vermogen. Dit houdt in dat de private activiteiten die de Open Universiteit verricht, uit publieke middelen worden gefinancierd, en dat hierop de beleidsregel en de daarin opgenomen voorwaarden voor investeren van publieke middelen in private activiteiten van toepassing zijn.

Agiostorting in Brightlands Campus

Juridische en organisatorische inbedding
Een deel van de private activiteiten van de Open Universiteit is ondergebracht in OU Holding BV te Heerlen. Op 22 september 2022 zijn de Open Universiteit en OU Holding BV mondeling overeengekomen dat de universiteit een niet-bedongen agiostor-

ting op de aandelen zou doen ten bedrage van € 0,3 miljoen, zonder enige verplichting voor OU Holding BV om daarvoor aandelen in haar kapitaal uit te geven. Deze agiostorting heeft vervolgens voor het eerst plaatsgevonden op 18 oktober 2022. OU Holding BV gebruikt de storting om de jaarlijkse bijdrage ad € 0,3 miljoen gedurende de periode 2022 tot en met 2025 te kunnen voldoen aan CM&D BV, meer specifiek de Brightlands campus in Heerlen.

Meerwaarde voor de bekostigde taak

De Open Universiteit heeft zich ten doel gesteld om een open en inclusief valorisatieplatform te worden, waarin alle faculteiten vertegenwoordigd zijn, en een omgeving te creëren waarin onderzoekers van alle faculteiten hun plek kunnen vinden en kunnen profiteren van de vele (onderzoeks)mogelijkheden die het ecosysteem van de Brightlands Smart Services Campus (BSSC) biedt. De complexe aard van wetenschappelijke en zakelijke problemen die door onze onderzoekers worden aangepakt, vraagt namelijk om een sterke interdisciplinaire samenwerking. Door de digitale transformatie en in een poging om innovatief te worden of te blijven, worden organisaties geconfronteerd met complexe uitdagingen met technologische, economische, juridische, sociale en culturele facetten. Het multidimensionale karakter van deze organisatorische uitdagingen vereist een multidisciplinaire aanpak en een groeiende vraag naar een breed scala aan domeinexpertise die momenteel aanwezig is in de faculteiten van de Open Universiteit. Het vergroten van de reikwijdte van de samenwerking tussen deze faculteiten en de BSSC-organisaties zal het innovatieve potentieel van deze samenwerkingen vergroten en uiteindelijk de regionale voetafdruk van de Open Universiteit en haar bijdrage aan het BSSC-ecosysteem vergroten.

De Open Universiteit ontwikkelt in het BSSC-ecosysteem tevens nieuwe kennisdomeinen die antwoord geven op actuele maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen. Met de master Gezondheidswetenschappen wordt bijvoorbeeld ingezet op eHealth en technologisering van de zorg; de master AI geeft een nieuwe impuls aan de opleiding van het noodzakelijke talent in de AI; de masteropleiding Gegevensbescherming en privacyrecht richt zich op de juridische implicaties van de toenemende ingewikkeldheid van vraagstukken rond privacy, terwijl in de onderwijswetenschappen een studievariant in de Educational Technology is ontwikkeld. Het toegepast onderzoek dat op de Brightlands Campus wordt uitgevoerd, ligt in het verlengde van deze nieuwe opleidingen. In die zin vullen onderwijs en onderzoek elkaar aan.

Risicobeleid en -beheer

Met betrekking tot het aandeelhouderschap in de Brightlands Campus en de daaruit voortvloeiende overeengekomen agiostortingen ziet de Open Universiteit als belangrijkste risico dat deze investering niet of niet volledig kan worden terugverdiend. De Open Universiteit is het aandeelhouderschap aangegaan met de verwachting dat de return on investment zodanig zal zijn dat de oorspronkelijke inleg (kapitaaldeelname € 10K, agiostorting € 300K gedurende vier jaren) wél kan worden terugverdiend, door de deelname aan onderzoeksprojecten op het gebied van onder andere AI, brede welvaart en data science. Bovendien, als de Open Universiteit niet zou deelnemen aan de Brightlands Campus, dan zouden er ook uitgaven moeten plaatsvinden om een dergelijke positie te verwerven c.q. onderdeel te worden van een vergelijkbaar ecosysteem.

Ook in het geval dat het aandeelhouderschap van de Open Universiteit niet leidt tot de mogelijke voordelen zoals bovenstaand weergegeven, vindt de Open Universiteit het toch waardevol om deze investering te doen. Naast de voordelen voor de Campus en regio zelf zijn er ook andere voordelen te onderkennen voor de Open Universiteit die niet of minder goed in euro's zijn uit te drukken. Denk hierbij aan een toegenomen naamsbekendheid, een verbeterde regionale reputatie als betrouwbare projectpartner en de directere toegang tot de andere drie Brightlands campussen in Limburg.

De overige private activiteiten die de Open Universiteit verricht, vinden plaats binnen de exploitatie van de universiteit en worden als volgt in omvang weergegeven:

Bedragen maal € 1.000	Contractonderzoek	Contractonderwijs	Detachering	Restaurant
opbrengsten	792	688	315	145
geïnvesteerde publieke middelen	758	1.067	315	120
resultaat	34	-379	-	25

Naast bovenstaande categorieën heeft de Open Universiteit ook nog overige baten ad € 379K bestaande uit diverse transacties die individueel allemaal kleiner zijn dan € 50K. Gezien de geringe omvang van deze individuele transactiestromen worden deze hier niet verder toegelicht.

Contractonderzoek

De beleidsregel is niet van toepassing op de besteding van subsidiemiddelen. De reden hiervoor is dat subsidierelaties worden beheerst door een eigen wettelijk kader en een verantwoordingssystematiek die losstaat van de wettelijke bekostigingsvoorschriften.

De beleidsregel regelt alleen wanneer publieke middelen geïnvesteerd mogen worden in private activiteiten. Contractonderzoek is een private activiteit. Contractonderzoek bestaat uit werkzaamheden voor eigen rekening ten behoeve van derden, waarbij die werkzaamheden op een andere wijze worden gefinancierd dan met de rijksbijdrage.

Als een onderzoek deels wordt gesubsidieerd en deels vanuit het bedrijfsleven wordt gefinancierd, is de beleidsregel ook niet van toepassing. De beleidsregel heeft alleen betrekking op de besteding van de bekostiging en/of het gebruik van de met bekostiging tot stand gebrachte voorzieningen.

Juridische en organisatorische inbedding

Voor ieder onderzoeksproject wordt een eigen kostendrager aangemaakt ter verantwoording van opbrengsten en kosten. Aan de kostendrager is herkenbaar wanneer het een btw-plichtig onderzoek betreft, dat dus valt onder de definitie van contractonderzoek.

Het contractonderzoek wordt uitgevoerd binnen de juridische entiteit van de Open Universiteit zelf. Contracten worden ondertekend door bevoegde vertegenwoordigers van zowel de Open Universiteit als de externe partij(en) waarmee het contract wordt gesloten.

Meerwaarde voor de bekostigde taak

Contractonderzoek biedt verschillende voordelen die de bekostigde wettelijke taken van de Open Universiteit kunnen aanvullen en versterken:

- Financiële middelen: contractonderzoek genereert extra financiële middelen voor de universiteit. Deze middelen kunnen worden gebruikt om onderzoeks- en onderwijsfaciliteiten te verbeteren.
- Praktische relevantie: contractonderzoek is vaak gericht op praktische problemen en behoeften van externe partijen. Door dergelijke projecten uit te voeren, kan de Open Universiteit haar onderzoek toepassen op echte uitdagingen, en oplossingen bieden die direct impact hebben op de samenleving.

- Interdisciplinaire samenwerking: contractonderzoek kan de samenwerking tussen verschillende disciplines binnen de Open Universiteit bevorderen. Veel projecten vereisen een multidisciplinaire aanpak, waardoor onderzoekers van verschillende vakgebieden kunnen samenwerken en van elkaar kunnen leren.

- Kennisoverdracht: contractonderzoek biedt mogelijkheden voor kennisoverdracht tussen de Open Universiteit en externe partijen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het delen van onderzoeksresultaten, het organiseren van workshops of het bieden van advies aan opdrachtgevers.

- Netwerken: contractonderzoek stelt onderzoekers bloot aan een breed scala van externe partijen. Dit kan leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden, financieringsmogelijkheden en carrièrekansen.

- Maatschappelijke impact: door contractonderzoek uit te voeren, kan de Open Universiteit direct bijdragen aan maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Dit kan bijvoorbeeld door het ontwikkelen van nieuwe technologieën en het verbeteren van beleidsmaatregelen.

Risicobeleid en -beheer

Het risicobeleid en -beheer van contractonderzoek moet ervoor zorgen dat de Open Universiteit haar onderzoeksdoelen bereikt en tegelijkertijd mogelijke risico's minimaliseert. Het eerste en belangrijkste aspect van risicobeheer is het identificeren van mogelijke risico's die gepaard kunnen gaan met contractonderzoek. Deze risico's kunnen variëren van financiële risico's, zoals budgetoverschrijdingen, en operationele risico's, zoals vertragingen in het onderzoeksproces, tot ethische risico's, zoals belangenconflicten. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste aspecten van het risicobeleid en -beheer van contractonderzoek:

- Contractuele voorwaarden: het opstellen van contractuele voorwaarden om risico's te beheren bij contractonderzoek. Deze voorwaarden moeten onder meer de scope van het onderzoek, de verantwoordelijkheden van beide partijen, de financiële afspraken, de intellectuele eigendomsrechten, de publicatiemogelijkheden en de aansprakelijkheid regelen.

- Financieel risicobeheer: contractonderzoek kan financiële risico's met zich meebrengen, zoals onbetaalde facturen, kostenoverschrijdingen of verlies van financiering. Beheersing van deze risico's vindt plaats door betalingsvoorwaarden vast te stellen en budgetten nauwlettend te monitoren.
- Juridisch risicobeheer: contractonderzoek kan juridische risico's met zich meebrengen, zoals geschillen over contractuele voorwaarden, inbreuk op intellectuele eigendomsrechten of nalevingskwes-ties. Juridische risico's worden beheerst door nauw samen te werken met de juridische afdeling bij het opstellen van contracten.
- Operationeel risicobeheer: operationele risico's kunnen ontstaan door factoren zoals tekortkomingen in het onderzoeksproces, technische complicaties of onvoldoende capaciteit van onderzoekers. Projectmanagement en het stellen van realistische doelen speelt hier een rol.
- Ethisch risicobeheer: contractonderzoek kan ten slotte ook ethische risico's met zich meebrengen, zoals belangenconflicten, gebrek aan transparantie of schending van onderzoeksintegriteit. De Open Universiteit heeft ethische richtlijnen en een mecha-nisme voor het melden en behandelen van ethische kwesties.

Contractonderwijs

Juridische en organisatorische inbedding

Het contractonderwijs van de Open Universiteit is ondergebracht in een aparte kostenplaats (OU Business team), waar alle opbrengsten en kosten worden verantwoord die te maken hebben met contractonderwijs. Dit gebeurt per project op aparte kostendragers binnen deze kostenplaats. De kostenplaats OU Business team (OU BT) is onderdeel van de afdeling Marketing en relatiebeheer en levert samen met de faculteiten vraaggericht wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Het OU Business team heeft een actieve rol in het benaderen van grote werkgevers, brancheverenigingen en andere instellingen en organisaties met strategische ontwikkelvraagstukken voor medewerkers en/of leden. Doordat het OU Business team voor zowel de interne als de externe klanten zich richt op het matchen van aanbod en vraag, ontstaat er een heldere route voor studenten om een leven lang leren vorm te geven bij de Open Universiteit, waarbij de docenten, hoogleraren en onderzoekers in hun inhoudelijke, academische kracht blijven.

De Open Universiteit is juridisch verantwoordelijk voor al het onderwijs dat wordt geleverd, ook als het wordt

aangeboden aan externe partijen. Dit omvat de kwaliteit van het onderwijs en naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onderwijsnormen en -praktijken. Voor contractonderwijs worden specifieke contracten opgesteld tussen de Open Universiteit en de externe partij(en). Deze contracten regelen onder meer de aard en omvang van de onderwijsdiensten, financiële afspraken, intellectuele eigendomsrechten, vertrouwelijkheid, aansprakelijkheid en eventuele andere relevante voorwaarden.

Meerwaarde voor de bekostigde taak

Het OU Business team en de faculteiten geven samen invulling aan het stap voor stap vergroten van de 'leven lang leren-appetite' door in de zakelijke markt partnerships aan te gaan die de verantwoordelijkheid voelen om professionals en executives, en dus studenten duurzaam inzetbaar te houden en structureel willen investeren in het arbeidsvermogen.

Onderzoek en onderwijs gaan hand in hand waar dit mogelijk is. De unieke 'licence to operate' van de Open Universiteit – het toegankelijk maken van hoger onderwijs aan een breed publiek – wordt concreet vormgegeven en uitgedragen in de programma's. Ook de rijke ervaring met blended digitaal onderwijs en persoonlijke onderwijsroutes op maat sluiten precies aan op de behoefte in de zakelijke markt.

Het contractonderwijs biedt verschillende voordelen die de bekostigde wettelijke taken van de Open Universiteit aanvullen:

- Extra inkomstenbron: net als bij contractonderzoek kan contractonderwijs extra financiële middelen genereren voor de Open Universiteit. Deze middelen kunnen worden geïnvesteerd in het verbeteren van onderwijsfaciliteiten, het updaten van lesmaterialen en het ondersteunen van onderwijsinnovaties.
- Flexibiliteit en maatwerk: contractonderwijs stelt de universiteit in staat om flexibele en op maat gemaakte programma's aan te bieden aan externe partijen. Dit kan variëren van kortlopende cursussen tot volledige opleidingen die zijn afgestemd op specifieke behoeften van bijvoorbeeld bedrijven, overheidsinstanties of professionals in bepaalde sectoren.
- Beroepsgerichte training: contractonderwijs kan gericht zijn op het bieden van beroepsgerichte training en vaardigheden die direct toepasbaar zijn op de arbeidsmarkt. Dit kan helpen om de kloof tussen onderwijs en werk te verkleinen.

- Netwerkmogelijkheden: door contractonderwijs aan te bieden, kan de universiteit haar netwerk uitbreiden en relaties opbouwen met externe organisaties en professionals. Dit kan leiden tot samenwerkingsmogelijkheden en andere voordelen voor zowel studenten als docenten.
- Kennisdeling: contractonderwijs biedt een platform voor kennisdeling tussen de Open Universiteit en externe partijen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het delen van academische kennis en expertise en het uitwisselen van best practices.
- Ontwikkeling medewerkers: door medewerkers ervaring op te laten doen met contractonderwijs kan dit leiden tot het verbreden van hun expertise en het verrijken van hun professionele profiel. Deze ervaring kan vervolgens worden ingebracht om het onderwijscurriculum te verrijken en de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.
- Verrijking van het reguliere curriculum: contractonderwijs kan een aanvulling vormen op het reguliere curriculum van de universiteit door het aanbieden van gespecialiseerde cursussen of programma's die niet standaard worden aangeboden aan reguliere studenten. Dit kan bijdragen aan de diversiteit en relevantie van het onderwijsaanbod.
- Juridische risico's: contractonderwijs kan juridische risico's met zich meebrengen, zoals geschillen over contractuele voorwaarden, inbreuk op intellectuele eigendomsrechten of nalevingskwesaties. Deze risico's worden beheerst door nauw samen te werken met de juridische afdeling bij het opstellen van contracten.
- Operationele risico's: operationele risico's kunnen ontstaan door factoren zoals tekortkomingen in het onderwijsproces, technologische storingen of onvoldoende capaciteit van docenten. Beheersing hiervan vindt plaats door middel van projectmanagement en monitoring van de onderwijsactiviteiten.
- Reputatierisico's: contractonderwijs kan ook reputatierisico's met zich meebrengen, zoals negatieve publiciteit, klachten van deelnemers of verlies van vertrouwen van belanghebbenden. Het is belangrijk om proactief te communiceren met belanghebbenden, een positieve merkreputatie te handhaven en snel en effectief te reageren op eventuele incidenten die de reputatie van de Open Universiteit kunnen schaden.

Risicobeleid en -beheer

Enkele belangrijke aspecten van het risicobeleid en -beheer van contractonderwijs zijn:

- Contractuele voorwaarden: het opstellen van contractuele voorwaarden om risico's te beheersen. Deze voorwaarden moeten onder meer de verantwoordelijkheden van beide partijen, de financiële afspraken, de intellectuele eigendomsrechten, de vertrouwelijkheid en de aansprakelijkheid regelen.
- Financiële risico's: contractonderwijs kan financiële risico's met zich meebrengen, zoals onbetaalde facturen, budgetoverschrijdingen of verlies van inkomsten. We beheren deze risico's door toezicht te houden op de financiële planning en regelmatige rapportage en evaluatie uit te voeren. Er wordt gerekend met een break-even aantal cursisten voor de beslissing over het al dan niet doorgaan van het aanbod, en bedrijven of deelnemers betalen een all-inclusive tarief dat alle kosten dekt, inclusief een redelijke winstmarge. In de algemene verkoopvoorwaarden zijn algemene rechten en plichten opgenomen met betrekking tot het contract, zoals offertes, betalingen, annuleringen, aansprakelijkheid, beëindiging, enzovoort.

De achterblijvende omzet ten opzichte van begroting en businesscase is in grote lijnen te wijten aan een forse organisatorische inzet, die ten koste is gegaan van het realiseren van de omzettafel. Vanaf 2023 zijn de organisatieonderdelen Marketing en communicatie en het OU Business team samengevoegd tot één nieuwe, rechtstreeks onder het College vallende, marketing-, verkoop- en serviceorganisatie, namelijk Marketing en relatiebeheer. Verder is per 1 januari 2023 het Expertisecentrum studiebegeleiding gestart als nieuwe afdeling bij de dienst Marketing en relatiebeheer. Met deze verandering wil het College van bestuur centraal beleid op het gebied van studieadviesing en -begeleiding voor de Open Universiteit ontwikkelen, expertise en professionele ontwikkeling van studieadviseurs bevorderen, binnen de decentrale onderdelen opgedane ervaring uitwisselen en risico's in de continuïteit van de dienstverlening aan studenten verkleinen.

Detachering

Juridische en organisatorische inbedding
De Open Universiteit blijft de formele werkgever van de gedetacheerde medewerker en behoudt daarmee de juridische verantwoordelijkheid voor de medewerker. Dit omvat het naleven van arbeidswetten, sociale zekerheidswetten en andere relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de arbeidsrelatie.

Er wordt een detacheringsovereenkomst opgesteld tussen de Open Universiteit, de gedetacheerde

medewerker en de ontvangende organisatie. Deze overeenkomst regelt de voorwaarden van de detachering, waaronder de duur, de taken en verantwoordelijkheden van de medewerker, de vergoeding en eventuele andere relevante afspraken.

Meerwaarde voor de bekostigde taak

Detachering kan verschillende voordelen bieden die de wettelijke bekostigde taken van de Open Universiteit kunnen versterken:

- Kennisdeling en samenwerking: door medewerkers te detacheren naar externe organisaties of projecten, kan de Open Universiteit kennisdeling en samenwerking bevorderen tussen academici, onderzoekers en professionals buiten de universitaire muren. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten, innovatieve oplossingen en verbeterde praktijkgerichte kennis die de wettelijke taak van de Open Universiteit om onderzoek te doen en onderwijs te verzorgen versterkt.
- Versterking van netwerken: detachering biedt medewerkers de mogelijkheid om nieuwe professionele netwerken op te bouwen en bestaande netwerken uit te breiden. Deze verbeterde netwerken kunnen waardevolle kansen bieden voor samenwerking, financiering, kennisuitwisseling en carrièreontwikkeling, wat de wettelijke bekostigde taken van de Open Universiteit ten goede kan komen.
- Praktijkgerichte ervaring: door medewerkers te detacheren naar externe organisaties of projecten, kunnen ze praktijkgerichte ervaring opdoen die hen kan helpen bij het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, het verbreden van hun expertise en het verrijken van hun professionele profiel. Deze praktijkgerichte ervaring kan vervolgens worden teruggebracht naar de Open Universiteit en worden gebruikt om het onderwijscurriculum te verrijken en de kwaliteit van het onderzoek te verbeteren.
- Relevantie en impact vergroten: door medewerkers te detacheren naar externe organisaties of projecten die gericht zijn op praktische toepassingen of maatschappelijke uitdagingen, kan de Open Universiteit haar relevantie en impact vergroten. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door onderzoek te doen naar actuele vraagstukken.

Risicobeleid en -beheer

Voor de beantwoording van de vraag of er voor detacheringen een integrale kostprijs in rekening moet worden gebracht, sluiten we aan bij de uitleg van de staatssecretaris van Financiën over de toepassing van de Wet op de omzetbelasting 1968 op het ter beschikking stellen van personeel. In dit besluit legt de

staatssecretaris uit dat detachering in beginsel is onderworpen aan de btw-heffing, maar dat er – onder meer voor de onderwijssector – een aantal gevallen is waarin detachering is vrijgesteld van btw dan wel dat op aanvraag wordt goedgekeurd dat btw-heffing achterwege mag blijven. Uit de toelichting van de staatssecretaris blijkt dat er in die gevallen geen sprake is van een economische activiteit die de concurrentieverhoudingen verstoort.

Alle detacheringen van de Open Universiteit zijn in overeenstemming met de voorwaarden die de staatssecretaris in het besluit heeft genoemd. Derhalve hoeft er géén integrale kostprijs in rekening te worden gebracht. Aan de voorwaarde van de beleidsregel dat de investering niet mag leiden tot concurrentievervalsing wordt dan immers voldaan en het hanteren van een integrale kostprijs dient dan geen doel meer. Er wordt daarom volstaan met het in rekening brengen van een kostprijs die maximaal de brutoloonkosten bedraagt.

Restaurant

Juridische en organisatorische inbedding

Het personeelsrestaurant is een onderdeel van de Open Universiteit zelf, wat betekent dat het juridisch gezien een integraal onderdeel is van de universiteit. In dit geval valt het personeelsrestaurant onder dezelfde juridische structuur als de rest van de Open Universiteit en wordt het beheerd volgens de regels en voorschriften die van toepassing zijn op de universiteit als geheel. Organisatorisch valt het personeelsrestaurant onder de afdeling Facilitair.

Meerwaarde voor de bekostigde taak

Een personeelsrestaurant biedt diverse voordelen die de bekostigde wettelijke taken van de Open Universiteit versterken:

- Flexibiliteit en gemak bieden: door een personeelsrestaurant op de campus aan te bieden, geeft de universiteit haar medewerkers meer flexibiliteit en gemak in hun dagelijkse routine. Medewerkers kunnen snel en gemakkelijk een maaltijd nuttigen zonder de campus te verlaten, wat bijdraagt aan hun tevredenheid en loyaliteit aan de Open Universiteit.
- Aantrekkelijkheid als werkgever vergroten: een goed uitgerust personeelsrestaurant kan een belangrijke troef zijn in het aantrekken en behouden van talentvolle medewerkers. Het biedt een extra voordeel voor potentiële werknemers en kan de reputatie van de Open Universiteit als aantrekkelijke werkgever versterken.

- Sociale cohesie en gemeenschapsvorming: het personeelsrestaurant kan dienen als een ontmoetingsplaats waar medewerkers van verschillende afdelingen en disciplines samenkomen. Dit bevordert sociale cohesie en gemeenschapsvorming binnen de universiteit, wat belangrijk is voor het creëren van een positieve en ondersteunende werkomgeving en een discipline-overstijgende samenwerking.
- Duurzaamheid en milieubewustzijn bevorderen: een personeelsrestaurant kan een platform bieden voor het promoten van duurzame eetgewoonten en milieubewustzijn. Door bijvoorbeeld lokale en seizoensgebonden ingrediënten te gebruiken, voedselverspilling te minimaliseren en recyclingprogramma's te implementeren, kan het personeelsrestaurant bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de Open Universiteit.

Risicobeleid en -beheer

Het risicobeleid en -beheer van een personeelsrestaurant zorgt ervoor dat het restaurant efficiënt en veilig functioneert, en dat de gezondheid en tevredenheid van het personeel kan worden gewaarborgd. Hier zijn enkele belangrijke aspecten van het risicobeleid en risicobeheer van een personeelsrestaurant:

- Voedselveiligheid: een van de belangrijkste aspecten van risicobeheer in een personeelsrestaurant is voedselveiligheid. Dit omvat het naleven van strenge hygiënenormen, zoals het regelmatig reinigen en desinfecteren van keukenapparatuur en werkoppervlakken, het veilig opslaan van voedsel en het controleren van de temperatuur van gekoelde en verwarmde gerechten.
- Allergenenbeheer: het personeelsrestaurant moet ervoor zorgen dat medewerkers met voedselallergieën of -intoleranties veilig kunnen eten. Dit omvat het verstrekken van gedetailleerde informatie over de ingrediënten van gerechten, het vermijden van kruisbesmetting en het aanbieden van alternatieven voor mensen met specifieke dieetwensen.
- Veiligheid en arbeidsomstandigheden: het personeelsrestaurant moet voldoen aan alle relevante veiligheids- en arbeidsvoorschriften om de veiligheid en het welzijn van het personeel te waarborgen. Dit omvat het zorgen voor een veilige werkomgeving, het verstrekken van training over voedselveiligheid en het gebruik van keukenapparatuur.

- Budgetbeheer: het personeelsrestaurant moet ervoor zorgen dat het binnen het budget blijft en financiële risico's minimaliseert. Dit omvat het efficiënt inkopen van ingrediënten, het beheren van voorraden om voedselverspilling te minimaliseren, en het monitoren van de operationele kosten.
- Naleving van regelgeving: het personeelsrestaurant moet voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving, zoals voedselhygiënevoorschriften, arbeidsvoorschriften en milieuregels. Dit omvat het regelmatig controleren en bijwerken van procedures om ervoor te zorgen dat aan alle wettelijke vereisten wordt voldaan.

Regeling beleggen, lenen en derivaten

De Open Universiteit trok in 2023 geen externe middelen aan, of zette deze uit, die niet voldoen aan de Regeling beleggen, lenen en derivaten. De vrijgekomen middelen uit operationele kasstromen worden als direct opneembare tegoeden beheerd. Van de rekening courant-faciliteiten bij de bankiers werd in 2023 geen gebruikgemaakt.

De instelling loopt een renterisico over rentedragende vorderingen (liquide middelen). De Open Universiteit maakt gebruik van schatkistbankieren via het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat saldi op de rekening-courant en spaarsaldi dagelijks worden afgeroomd dan wel aangezuiverd naar of van een centrale rekening-courant bij genoemd ministerie. Hierdoor wordt het renterisico gemitigeerd.

In het Treasurystatuut van de Open Universiteit staan de richtlijnen en kaders voor uitvoering van haar treasury-activiteiten. De Open Universiteit bezit geen beleggingen.

Governance

De Open Universiteit onderschrijft de Code goed bestuur universiteiten die op 1 januari 2020 in werking trad. Uit de jaarlijkse monitor naleving Code Goed Bestuur blijkt dat de Open Universiteit de code naleeft; er zijn geen afwijkingen. De ontwikkelingen op het gebied van governance staan in het hoofdstuk Financiën.

Het College van bestuur vindt horizontale verantwoording aan haar interne en externe stakeholders van groot belang. Die verantwoording krijgt inhoud door overleg met het intern toezicht (bijvoorbeeld de interne auditor), studenten (in formele zin via de Studentenraad, maar

ook in Opleidingscommissies), horizontale overlegorganen, zoals de Universitaire commissie onderwijs, de Ondernemingsraad en periodiek bilateraal overleg tussen College van bestuur, decanen van de faculteiten en directeuren van de overige organisatieonderdelen. Ook vindt regelmatig overleg plaats met onderwijsinstellingen in de regio, de gemeente Heerlen en andere (semi)publieke instellingen.

Besluiten experimenten

De Open Universiteit neemt geen deel aan het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, het Besluit experiment vraagfinanciering hoger onderwijs en het Besluit experiment promotieonderwijs.

Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Het personeelsbeleid van de Open Universiteit is erop gericht zoveel mogelijk te voorkomen dat medewerkers aanspraak moeten maken op een ontslaguitkering. Voor medewerkers die in verband met reorganisaties of als gevolg van overige afspraken zijn ontslagen, investeert de Open Universiteit in begeleiding bij het vinden van een nieuwe werkring. Daarbij maakt de universiteit onder meer gebruik van outplacementbureaus en van de faciliteiten die netwerkorganisaties bieden.

Afhandeling klachten van studenten

In onderstaande tabel staat hoeveel verzoeken, klachten, bezwaren, geschillen en beroepen binnenkwamen en werden afgehandeld.

	2023	2022
ingediend	519	622
afgehandeld	456	575

Hoofdstuk 11

De Open Universiteit in cijfers

Onderwijs/studenten	2023	2022
Ingeschreven studenten (op 31 december)	15.241	16.940
Instroom nieuwe studenten bachelor- en masteropleidingen	3.452	4.032
Instroom nieuwe studenten schakelprogramma's	1.605	1.596
Diploma's (getuigschriften in wettelijke zin)	255 diploma's bacheloropleidingen 802 diploma's masteropleidingen	227 diploma's bacheloropleidingen 747 diploma's masteropleidingen
Afgelegde tentamens	42.309	43.786
Keren dat studenten voor een tentamen slaagden	22.661	24.211
Onderwijsdeelname	245.367 EC	296.329 EC
Gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student	9,2 EC	9,1 EC

Onderzoek	2023	2022
Promoties	11	27
Wetenschappelijke publicaties/totaal	832	703
Open access-publicaties	52%	54%
Vakpublicaties	114	88
Congrespresentaties	512	441

Personeel	2023	2022
Wetenschappelijk personeel	384 fte's	368 fte's
Ondersteunend beheerspersoneel	327 fte's	334 fte's
Totaal	711 fte's	702 fte's

Financiële kerncijfers	2023	2022
Totale baten	€ 89,1 miljoen	€ 86,4 miljoen
Groepsvermogen	€ 15,5 miljoen	€ 21,8 miljoen
Exploitatieresultaat	€ -6,2 miljoen	€ -4,9 miljoen
Solvabiliteit II	38%	48%
Liquiditeit	138%	162%

Bijlage

Nevenfuncties Raad van toezicht en College van bestuur, peildatum 31-12-2023

Raad van toezicht

Prof. dr. M.C. van der Wende

- President of the European Higher Education Society (EAIR)
- Affiliate faculty and research associate at the Center for Studies in Higher Education (CSHE) at the University of California (UC) Berkeley
- Member of the Academia Europaea (the Academy of Europe)
- Member of the Advisory Board of the Centre for Global Higher Education at the University of Oxford
- Member of the ROPS Editorial Advisory Board at the Center for Studies in Higher Education (CSHE), UC Berkeley
- Member of the International Advisory Board for the ‘Higher Education Research’ series, published by Bloomsbury
- Member of the Editorial Board of Tertiary Education and Management
- Member of the Editorial Board of Th&ma, Tijdschrift voor hoger onderwijs
- President of the Supervisory Board of the Open University of the Netherlands
- Member of the Editorial Advisory Board of Higher Education, the International Journal of Higher Education Research

Dr. G.A. Schouw

- Voorzitter Raad van advies van de Raad voor Rechtsbijstand
- Lid bestuur Economic Development Board Drechtsteden
- Lid Raad van toezicht Open Universiteit

Drs. L.L.G.M. van Wees MBA MBT

- Voorzitter Stichting Museum van Marken
- Bestuurder World Federation of People Management Associations (WFPMA)
- Delegate European Association for People Management (EAPM)
- Bestuurslid VNO/NCW MRA
- Lid Stuurgroep House of Skills
- Oprichter en voorzitter Human Capital Netwerk

- Lid Raadscommissie Sociaal Domein en Wonen Gemeente Delft
- Lid ledenraad Amnesty International
- Bestuurslid Internationale Betrekkingen Tafel en bestuurslid Human Capital Tafel, Koninklijke Industriële Groote Club
- Corporate Reviewer EFMD/EQUIS, Brussel
- Lid Raad van toezicht Open Universiteit

Drs. M.E.T. Pigeaud-Wijdeveld

- Lid Raad van commissarissen PWN Waterleidingbedrijf
- Lid Raad van toezicht Havenbedrijf Amsterdam
- Lid ledenraad Vereniging Achmea
- Docent en kennispartner bij Erasmus Governance Institute, Nyenrode Business Universiteit, TIAS Business School, Ebbinge, Wagner & Company, Governance Academy
- Lid Raad van toezicht Open Universiteit

Prof. dr. J.G. Hallf

- Lid Raad van toezicht Open Universiteit

College van bestuur

Dr. M.M.N. Ummelen

- Lid bestuur Studielink namens Universiteiten van Nederland (UNL)
- Bestuurlijk trekker Integrale Veiligheid en Cyberweerbaarheid UNL
- Lid sectoroverstijgende stuurgroep Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs UNL/VH/SURF
- Lid ledenraad SURF
- Lid Stuurgroep Strategie, Public Affairs & Governance UNL
- Lid General Assembly UNL

Prof. dr. T.J. Bastiaens

- Staff member of the Interuniversity Center for Educational Research (ICO Onderzoeksschool)
- Lid Raad van advies KPE, Maastricht, opleiding, training, coaching, bouwbranche
- Member Board of Directors of the Association for the Advancement of Computing in Education, AACE (not for profit organization), USA
- Executive committee member of the Innovate Learning Summit

- Executive committee member of EdMedia/Innovate Learning conference, and Chair of the Executive committee
- Editor in Chief, Open Education Studies, De Gruyter Publisher
- President EADTU
- Lid Stuurgroep Educatieve Agenda Limburg
- Lid Raad van toezicht FernUniversität in Hagen
- Voorzitter Adviescommissie Branding Limburg van de Provincie Limburg
- Lid Rectorencollege van de Nederlandse Universiteiten
- Lid General Assembly Universiteiten van Nederland
- Lid Stuurgroep Onderwijs en Onderzoek Universiteiten van Nederland
- Lid programmacommissie hoger onderwijs Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek

Jaarrekening 2023

Jaarrekening 2023
Open Universiteit
Nummer bevoegd gezag 30720
Brinnummer 22NC

Vastgesteld door het College van bestuur op 7 mei 2024
Goedgekeurd door de Raad van toezicht op 12 juni 2024

Inhoudsopgave

Geconsolideerde jaarrekening	116
Geconsolideerde balans per 31 december 2023	116
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023	117
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2023	122
Toelichting op de geconsolideerde balans	123
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	138

Enkelvoudige jaarrekening	150
Enkelvoudige balans per 31 december 2023	162
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023	164
Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten	166
Gebeurtenissen na balansdatum	171

Overige gegevens	172
Voorstel tot resultaatbestemming	172
Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	172

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	4	15
1.2 Materiële vaste activa	7.251	8.172
1.3 Financiële vaste activa	0	0
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	1.045	1.311
1.5 Vorderingen	7.181	6.943
1.6 Liquide middelen	35.083	37.343
	50.564	53.784
PASSIVA		
2.1 Groepsvermogen	15.539	21.775
2.2 Voorzieningen	3.585	3.940
2.3 Kortlopende schulden	31.440	28.069
	50.564	53.784

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2023

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
BATEN			
3.1 Rijksbijdrage OCW	65.289	66.582	66.095
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	0	0	0
3.3 Cursus-, les- en examengelden	18.321	22.150	14.008
3.4 Baten werk in opdracht van derden	4.270	6.175	4.982
3.5 Overige baten	1.189	831	1.314
Totaal baten	89.069	95.738	86.399
LASTEN			
4.1 Personele lasten	73.874	73.417	65.418
4.2 Afschrijvingen	1.236	1.260	1.546
4.3 Huisvestingslasten	2.934	2.878	2.398
4.4 Overige lasten	18.267	20.821	21.766
Totaal lasten	96.311	98.376	91.128
Saldo baten en lasten	(7.242)	(2.638)	(4.729)
5 Financiële baten en lasten	1.306	0	126
Resultaat	(5.936)	(2.638)	(4.603)
6 Resultaat deelneming	(300)	(300)	(310)
Nettoresultaat	(6.236)	(2.938)	(4.913)

Toelichting verschillen tussen begroting en realisatie 2023

De Open Universiteit sloot 2023 af met een negatief saldo van baten en lasten van € 6,2 miljoen. Begroot was een tekort van € 2,9 miljoen. Uiteindelijk kwam het resultaat over 2023 hierdoor € 3,3 miljoen ongunstiger uit dan begroot. De belangrijkste redenen voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting worden onderstaand toegelicht.

Baten

De baten blijven achter op de begroting met € 6,7 miljoen. Dit bedrag is uit de volgende componenten opgebouwd:

	In miljoenen €
Lagere rijksbijdragen	-1,3
Lagere cursus-, les- en examengelden	-3,8
Lagere baten werk in opdracht van derden	-1,9
Hogere overige baten	0,3
Totaal	-6,7

Toelichting:

- De lagere rijksbijdrage komt grotendeels voort uit het achterblijven van de besteding van de middelen voor starters- en stimuleringsbeurzen. De OU heeft in 2023 een bedrag van € 5,0 miljoen ontvangen, waarbij in de begroting is uitgegaan van volledige besteding van de middelen. Gedurende 2023 werd meer bekend over de voorwaarden verbonden aan uitgaven (adviesrapport Weckhuysen). Dit heeft ertoe geleid dat de OU beleid inzake moest opstellen en de besteding vertraging heeft opgelopen. De niet bestede middelen zijn gereserveerd en zullen in latere jaren alsnog worden besteed. Daarnaast heeft in 2023 een herverdeling plaatsgevonden van het overschot compensatie halvering collegegeld over kalenderjaar 2022. Dit betreft een incidentele meevaller.
- De cursus-, les- en examengelden blijven € 3,8 miljoen achter op de begroting. De gereali-seerde afzet WHW 2023 is 15 procent lager dan waarmee rekening is gehouden in de begroting.
- De lagere baten werk in opdracht van derden worden voor een groot deel verklaard door het achterblijven van de opbrengsten contractonderwijs op de begroting alsmede het contractonderzoek.
- De overige baten bestaan uit een veelheid aan kleine posten die vanwege het incidentele en onvoorspelbare karakter niet zijn begroot.

Lasten

De onderschrijding van de begrote lasten ad € 2,1 miljoen is in onderstaande tabel nader gespecificeerd:

	In miljoenen €
Hogere personele lasten	-0,5
Hogere huisvestingslasten	-0,1
Lagere overige lasten	2,7
Totaal	2,1

Toelichting:

De lagere lasten zijn op hoofdlijnen toe te schrijven aan een aantal factoren, namelijk:

- De overschrijding van de personele lasten wordt enerzijds veroorzaakt doordat als gevolg van het achterblijven van de afzet gedurende 2023 is besloten een aantal vacatures niet dan wel vertraagd in te vullen. Daarnaast speelt ook de krapte op de arbeidsmarkt een rol. Dit leidt met name bij IT tot tijdelijke dure inhuur. Verder is een hogere dan verwachte dotatie aan de personele voorzieningen zichtbaar, het betreft met name een dotatie aan de voorzieningen voor langdurig zieken en RVU. Ten slotte zijn de hogere overige personele lasten het gevolg van een hoge dotatie aan de verplichting voor verlofdagen en hoge kosten verbonden aan hybride werken.
- Het achterblijven van de overige lasten wordt grotendeels veroorzaakt door de onderschrijding van het budget op het IT-programma de Digitale OU met name veroorzaakt door een verschuiving in de tijd van geplande werkzaamheden. Verder is vanwege het achterblijven van de afzet besloten een deel van de centrale budgetten niet te besteden en daar waar wel voor besteding is gekozen de invulling zoveel mogelijk uit te voeren binnen de bestaande formatie (zonder vervanging). Ook de materieel gebonden lasten zijn achter gebleven op de begroting direct gerelateerd aan de afzetontwikkeling. Ten slotte is in 2023 een klein deel van de voorziening die in 2022 is getroffen voor de MBA-kwestie vrijgevallen.

Hogere financiële baten en lasten

In 2023 is een niet-begrote rentebate gerealiseerd van € 1,3 miljoen op uitstaande liquide middelen.

Toelichting verschillen tussen realisatie 2023 en realisatie 2022

Het resultaat over 2023 bedraagt € 6,2 miljoen negatief en is daarmee € 1,3 miljoen lager dan in 2022. Het lagere resultaat in 2023 betreft het saldo van hogere baten ad € 3,9 miljoen en hogere lasten ad € 5,2 miljoen. Onderstaand worden de belangrijkste verschillen op hoofdlijnen toegelicht.

Baten

De baten zijn € 3,9 miljoen hoger dan in het voorgaande jaar. Dit bedrag kan als volgt worden gespecificeerd:

	In miljoenen €
Lagere rijksbijdragen	-0,8
Hogere cursus-, les- en examengelden	4,3
Lagere baten werk in opdracht van derden	-0,7
Hogere financiële baten	1,1
Totaal	3,9

Toelichting:

- De lagere rijksbijdrage in 2023 houdt verband met het wegvallen van de door de overheid beschikbaar gestelde NPO middelen voor herstel en ontwikkeling van onderwijs tijdens en na corona. Hier tegenover staat de toekenning van middelen voor starters- en stimuleringsbeurzen, de toewijzing van middelen voor uitvoering van de sectorplannen, hogere student gebonden financiering als gevolg van het op basis van de t-2 systematiek in de rijksbijdrage 2023 tot uitdrukking komen van een groei van de afzet EC punten gedurende de periode dat de NPO maatregel van toepassing was. Verder heeft in 2023 een herverdeling plaatsgevonden van het overschot compensatie halvering collegegeld over kalenderjaar 2022. Dit betreft een incidentele meevaller. Ten slotte heeft ook in 2023 een loon- prijscompensatie plaats gevonden.
- De cursus-, les- en examengelden zijn boven het niveau van vorig jaar uitgekomen. Enerzijds is de gerealiseerde afzet EC punten circa 17 procent lager dan in 2022. Hier staat tegenover dat als gevolg van het beëindigen van de NPO maatregel halvering van de tarieven voor collegegeld met ingang van collegejaar 2022/2023 weer de reguliere tarieven van toepassing zijn. Ten slotte heeft het achterblijven van de afzet EC punten geleid tot een vrijval van het op de balans als verplichting opgenomen bedrag waar vorig jaar vanwege de groei nog sprake was van een dotatie.
- De lagere baten werk in opdracht van derden worden voor een groot deel verklaard door het achterblijven van de opbrengsten contractonderwijs op de begroting alsmede het contractonderzoek.
- De toename van de financiële baten komt doordat er weer sprake is van een positieve rente op de uitstaande tegoeden.

Lasten

De lasten zijn € 5,2 miljoen boven het niveau van 2022 uitgekomen. Dit bedrag bestaat uit de onderstaande componenten:

	In miljoenen €
Hogere personele lasten	-8,5
Lagere afschrijvingen	0,3
Hogere huisvestingslasten	-0,5
Lagere overige lasten (incl. resultaat deelneming)	3,5
Totaal	-5,2

Toelichting:

- De stijging van de personele lasten houdt met name verband met de cao loonstijging van 9 procent met ingang van 1 augustus en de eenmalige uitkering. Verder is een lichte toename van de formatie zichtbaar van 702 fte per 31 december 2022 naar 710 fte per 31 december 2023. Verder blijft inhuur een forse kostenpost bij de OU enerzijds door de inzet van derden voor activiteiten in het kader van proctoring en surveillance en voor het project de Digitale OU. Daarnaast speelt ook de krapte op de arbeidsmarkt een rol. Dit leidt met name bij IT tot tijdelijke dure inhuur. Ten slotte is een forse dotatie aan met name de voorzieningen gerelateerd aan duurzame inzetbaarheid zichtbaar. De overige personele kosten blijven hoog doordat zowel in 2022 als in 2023 sprake is van een hoge dotatie aan de verplichting voor verlofdagen en hoge kosten verbonden aan hybride werken.
- De afschrijvingslasten zijn lager dan in 2022 in verband met het uitstellen van groot onderhoud in afwachting van besluitvorming over de huisvesting van de campus in Heerlen.
- De hogere huisvestingslasten in 2023 worden met name veroorzaakt door de energiekosten in verband met het aflopen van het vaste energiecontract van de OU en de gestegen prijzen.
- De lagere overige lasten ten opzichte van 2022 houden ermee verband dat in de jaarrekening 2022 een voorziening is gevormd ter dekking van de kosten gerelateerd aan het onrechtmatig verstrekken van de graden Master of Business Administration (MBA) en Master Loopbaan Management (LBM). Verder is door het achterblijven van de afzet gedurende 2023 besloten een aantal maatregelen te treffen om de negatieve impact op het resultaat 2023 te dempen, waaronder het terugbrengen van externe inhuur. Hier staat tegenover dat de computerkosten enorm zijn gestegen ten opzichte van 2022. Enerzijds houdt dit verband met de project Digitale OU, waarbij het IT landschap van de OU wordt vernieuwd en meer richting SAAS oplossingen wordt gewerkt. Dit is zichtbaar in de kosten. Daarnaast wordt een deel van de lopende licenties langzaam afgebouwd maar heeft daarentegen wel een forse prijsstijging plaatsgevonden ten aanzien van de bestaande licenties. Ten slotte zijn in 2023 weer in toenemende mate binnen- en buitenlandse congressen bezocht.

Hogere financiële baten en lasten

In 2023 is een rentebate gerealiseerd van € 1,3 miljoen op uitstaande liquide middelen.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2023			
Bedragen x € 1.000			
		2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo baten en lasten		(7.242)	(4.729)
Aanpassingen voor:			
4.2 Afschrijvingen	1.236		1.546
2.2 Mutatie voorzieningen	(355)		857
		881	2.403
Mutaties in werkkapitaal:			
1.4 Voorraden	266		(332)
1.5 Vorderingen	157		(423)
2.4 Kortlopende schulden	3.371		7.127
		3.794	6.372
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(2.567)	4.046
5 Ontvangen interest	911		13
5 Betaalde interest	0		0
		911	13
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		(1.656)	4.059
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
1.1 Investerings immateriële vaste activa	0		0
1.1 Desinvesteringen in immateriële vaste activa	0		0
1.2 Investerings materiële vaste activa	(304)		(582)
1.2 Desinvesteringen in materiële vaste activa	0		0
1.3 Investerings in deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	(300)		(310)
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		(604)	(892)
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		0	0
Mutatie geldmiddelen		(2.260)	3.167
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:			
1.6 Beginstand liquide middelen		37.343	34.176
Mutatie boekjaar		(2.260)	3.167
1.6 Eindstand liquide middelen		35.083	37.343

Het verschil tussen de interestbaten en de ontvangen interest is in het kasstroomoverzicht verwerkt als correctie op de mutatie van de vorderingen voor een bedrag van € 0,4 miljoen.

Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op de Open Universiteit, gevestigd te Valkenburgerweg 177 te Heerlen (KvK-nummer 14128608).

Activiteiten

Aan de Open Universiteit is op basis van de wet (artikel 1 lid 2. Boek 2 BW en artikel 1.8 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek) rechtspersoonlijkheid toegekend.

De wettelijke taak van de universiteit is beschreven in artikel 1.3 lid 4 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW):

“De Open Universiteit is gericht op het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs, het in overeenstemming met het profiel van de Open Universiteit verrichten van wetenschappelijk onderzoek en onderzoek gericht op de beroepspraktijk, alsmede het leveren van een bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs. Zij verzorgt in elk geval initiële opleidingen. Zij verzorgt deze in de vorm van afstandsonderwijs”.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Groepsverhoudingen

De instelling behoort tot een groep met Open Universiteit als hoofd. De jaarrekening van de instelling is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Open Universiteit gevestigd Valkenburgerweg 177 te Heerlen.

De geconsolideerde balans en staat van baten en lasten omvat naast de cijfers van de Open Universiteit ook de gegevens van de 100% deelneming OU Holding B.V. te Heerlen.

De belangen van de instelling in andere maatschappijen zijn als volgt verdeeld:

Naam, vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
Campus Heerlen Management & Development BV, Heerlen	25%

Toegepaste standaarden en verslaggevingsperiode

De jaarrekening van de Open Universiteit is opgesteld in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de jaarverslaggeving ingericht dient te worden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de in de regeling aangegeven afwijkende bepalingen. In het bijzonder wordt verwezen naar richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ).

RJ 660 is specifiek bedoeld voor onderwijsinstellingen. In RJ 660 zijn presentatievoorschriften opgenomen voor onder meer de indeling van de balans, de staat van baten en lasten en het bestuursverslag.

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de instelling. Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders wordt aangegeven, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de instelling zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het College van bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen: Voorzieningen en vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden.

Voor de bepaling van de voorzieningen zijn de veronderstellingen ten aanzien van de verwachte toekomstige uitgaven en de disconteringsvoet relevant, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de voorzieningen zoals toegelicht op pagina 132 tot en met 134. Ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden is voornamelijk de verwachte gemiddelde inschrijvingsduur relevant voor de bepaling van de verplichting, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden zoals toegelicht op pagina 135.

Consolidatie

Consolidatiekring

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de instelling en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de instelling een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden betrokken financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en zodanig kunnen worden uitgeoefend dat ze daardoor de entiteit meer of minder invloed verschaffen.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

Consolidatiemethode

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans inzake de Financiële vaste activa.

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta van de groepsmaatschappijen omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

Stelselwijzigingen

In 2023 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2023 heeft een schattingswijziging voorgedaan met betrekking tot de berekening van de voorziening jubilea. Tot en met 31 december 2022 werd de voorziening jubilea ingeschat voor een periode van 10 jaar op basis van de onttrekkingen van de afgelopen drie jaren en het gemiddelde personeelsverloop van de afgelopen 10 jaar. Vanaf 2023 wordt de voorziening

berekend op individueel medewerkersniveau op basis van de datum dat medewerker in dienst is gekomen van een overheidsinstantie en een daaraan gekoppelde blijfkans. De impact op het resultaat 2023 van deze schattingswijziging is 322 positief (lagere voorziening).

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: debiteuren en overige vorderingen, geldmiddelen, crediteuren en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Debiteuren en overige vorderingen

Debiteuren en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de instelling toekomend bedrag onder voorwaarden die de instelling anders niet zou hebben overwogen en aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de instelling worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan maar nog niet is vastgesteld. Van individueel niet significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de instelling historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen.

De uitkomsten worden bijgesteld als de leiding van de instelling van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de instelling beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de instelling het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs van een immaterieel vast actief bestaat uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten.

De economische levensduur van de immateriële vaste activa wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld. Bij significante wijzigingen wordt de afschrijvingstermijn herzien.

De grondslagen voor verwerking van een bijzondere waardevermindering zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen.

De volgende afschrijvingstermijnen worden bij de Open Universiteit voor de immateriële vaste activa gehanteerd:

<p>Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom/ Aanschaf software en licenties</p>	<p>Het geactiveerde bedrag wordt lineair afgeschreven over de verwachte economische gebruiksduur van immateriële vaste activa met ingang van de maand van ingebruikname.</p> <p>Voor de duur van de afschrijving is de looptijd van de overeenkomst / factuur leidend. Indien de looptijd niet nadrukkelijk staat vermeld in de overeenkomst / factuur wordt uitgegaan van een looptijd van 3 jaar.</p>
---	---

Bij de Open Universiteit zijn de volgende activeringsgrenzen van toepassing (incl. BTW):

<p>Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom / Aanschaf software en licenties (inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken)</p>	<p>Uitsluitend de extern ontwikkelde c.q. aangekochte concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom, boven een aanschafwaarde van 50 per applicatie en een looptijd langer dan 1 jaar.</p> <p>Bij aanpassingen en uitbreidingen van extern gekochte of ontwikkelde software geldt als aanvullend criterium om tot activeren over te gaan, dat de genoemde aanpassing of uitbreiding de economische levensduur van de applicatie verlengt.</p>
---	--

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Periodiek groot onderhoud wordt via de componentenmethode geactiveerd.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs van een materieel vast actief bestaat uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen uitgaven om het actief voor het voorgenomen gebruik geschikt te maken. De kostprijs van de activa die door de instelling in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingstermijnen worden bij de Open Universiteit gehanteerd:

Terreinwerkzaamheden	15 jaar
Nieuwe gebouwen	
Casco	60 jaar
Afbouw	30 jaar
Inbouwpakketten en technische installaties	15 jaar
Verbouwingskosten gebouwen	15 jaar
Verbouwingskosten studiecetra (huur)	5 jaar Tenzij de resterende looptijd van de huurovereenkomst korter is en bovendien geen intentie bestaat tot verlenging. Indien het bovenstaande het geval is, vindt afschrijving plaats over de resterende looptijd van de overeenkomst.
Groot onderhoud	
Daken	15 jaar
Schilderwerk	10 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar
Duurzame gebruiksgoederen/Inventaris	5 jaar
Hardware	3 jaar

Bij de Open Universiteit zijn de volgende activeringsgrenzen van toepassing (incl. BTW):

Terreinwerkzaamheden	Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
Nieuwe gebouwen	Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
Verbouwingskosten gebouwen centrale vestiging	Alle samenhangende uitgaven (projecten) voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Verbouwingskosten worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Verbouwingskosten studiecetra	Alle samenhangende uitgaven (projecten) voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Verbouwingskosten worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Groot onderhoud	Alle samenhangende uitgaven (projecten) voor zover deze 50 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vervoermiddelen	Activeren boven een aanschafwaarde van 50 per stuk. Betreft alle uitgaven die rechtstreeks aan de aanschaf kunnen worden toegerekend.
Duurzame gebruiksgoederen / Inventaris	Activeren boven een aanschafwaarde van 50 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium ‘investeren per stuk’ kan worden losgelaten.
Hardware	Activeren boven een aanschafwaarde van 50 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium ‘investeren per stuk’ kan worden losgelaten.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Over buiten gebruik gestelde activa wordt niet meer afgeschreven vanaf het moment van buiten gebruik stelling.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderverslies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderverslies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan de boekwaarde van het betreffende actief. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderverslies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderverslies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderverslies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderverslies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Boekwinsten uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de post overige opbrengsten in de staat van baten en lasten. Boekverliezen worden begrepen onder de post afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de instelling gehanteerd; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de instelling geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de instelling ten behoeve van deze deelneming.

Resultaat deelneming

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de instelling in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Voorraden

Voorraden (cursusmateriaal) worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

De vervaardigingsprijs ten aanzien van cursusmateriaal in eigen productie bestaat uit de kosten van papier, drukwerk en afwerking.

Voorraden worden gewaardeerd op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen of incourantheid.

Er is geen sprake van voorverkoop- en/of voorinkoop- contracten.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten omvat zowel onderhanden projecten voor derden (commerciële projecten) als subsidieprojecten en bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode). De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald

aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten.

Onderhanden projecten waarvan de gefactureerde termijnen/ ontvangen voorschotten hoger zijn dan de gerealiseerde projectopbrengsten worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Verwerking vindt plaats zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden ingeschat, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt in de staat van baten en lasten tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Verwerking van de projectkosten in de staat van baten en lasten vindt plaats als de prestaties in het project worden geleverd en zijn gerealiseerd. Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten bij onderhanden projecten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de exploitatie verwerkt. Indien sprake is van een eigen bijdrage in een subsidieproject wordt dit niet als verlies beschouwd. De subsidie ter dekking van de exploitatiekosten wordt toegerekend op basis van de voortgang van het project. Daarmee wordt een eventuele eigen bijdrage eveneens conform de voortgang verantwoord.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Groepsvermogen

Het groepsvermogen (enkelvoudige jaarrekening: eigen vermogen) bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

Bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. Bestemmingsfondsen zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door derden is aangebracht. De Open Universiteit beschikt niet over bestemmingsfondsen.

Voor een verdere toelichting van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Vorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken wordt de lange termijn marktrente gehanteerd. Dit percentage bedroeg op 31 december 2023 2,27% (2022: 2,82%).

Voorziening WW/BW

De voorziening voor WW/BW-verplichtingen wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen, in het kader van de wachtgeldregeling.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de instelling.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

De voorziening eigen risico WAO/WIA is verantwoord in de jaarrekening nadat het besluit is genomen eigenrisicodrager te worden voor de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO).

Voorziening jubileumuitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op verwachte toekomstige uitkeringen gedurende het dienstverband op basis van de datum dat een medewerker in dienst is gekomen van een overheidsinstantie en een daaraan gekoppelde blijfkans.

Voorziening duurzame inzetbaarheid (RVU en Vitaliteit)

In de CAO Nederlandse Universiteiten is opgenomen dat medewerkers met ingang van 1 januari 2019 gebruik kunnen maken van een vitaliteitsregeling. In 2020 is daarom een voorziening gevormd in het kader van de vitaliteitsregeling. De voorziening vitaliteitsregeling betreft een voorziening voor het deel van de salaris- en pensioenkosten waar geen arbeidsprestatie meer tegenover staat.

Daarnaast is in de huidige CAO bepaald dat werkgever en werknemer in het kader van duurzame inzetbaarheid met ingang van 1 augustus 2023 tot afloop van de tijdelijke RVU-verruimingsregeling (1 januari 2026) op individueel niveau (maatwerk)afspraken maken voor een RVU binnen de wettelijke en fiscale voorwaarden om gezond en vitaal de AOW-gerechtigde leeftijd te behalen (artikel 6.12a cao). De voorziening RVU (Regeling Vervroegd Uittreden) is gebaseerd op de geschatte verplichtingen van de werkgever voor toekomstige uitkeringen aan werknemers die gebruikmaken van de RVU-regeling. De waardering van een voorziening RVU is gebaseerd op het aantal verwachte deelnemers en de hoogte en duur van de uitkeringen die zij zullen ontvangen.

Voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen

Een voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen wordt gevormd indien het waarschijnlijk is dat het voor de OU zal leiden tot een uitstroom van middelen en deze uitstroom voldoende betrouwbaar kan worden bepaald. De voorziening betreft de beste schatting van het bedrag waarvoor de verplichting kan worden afgewikkeld.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdrage OCW

De Rijksbijdrage (lumpsum, normatief) wordt op basis van de jaarlijkse toekenning volledig in de staat van baten en lasten van het betreffende verslagjaar verwerkt. Niet-normatief toegekende rijksbijdragen worden in de staat van baten en lasten verwerkt op het moment van besteding van de middelen.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de instelling zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Cursus-, les- en examengelden

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden opgenomen in de baten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de prestatie is geleverd, en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de cursus-, les- en examengelden te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

De cursus- les- en examengelden voor de reguliere opleidingen worden na aftrek van de baten (die gelijk worden gesteld aan de kosten) van uitgeleverd cursusmateriaal tijdsevenredig toegerekend aan de inschrijvingsduur van 3, 4½, 6 en 12 maanden.

Baten werk in opdracht van derden

Dit betreft opbrengsten uit contractonderwijs en contractonderzoek.

Opbrengsten uit contractonderwijs worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de prestatie is geleverd, en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de opbrengsten uit contractonderwijs te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Opbrengsten uit contractonderzoek worden naar rato van de voortgang van het project verantwoord op basis van de percentage of completion methode. De voortgang wordt bepaald op basis van de gemaakte subsidiabele projectkosten in verhouding tot de geschatte totale subsidiabele projectkosten.

Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, inkomsten auteursrechten, detachering personeel, opbrengsten bedrijfsrestaurant en overige baten en worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.

Personele lasten

Periodiek betaalbare beloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de pensioenuitvoerder of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Naast de premiebetalingen bestaan er geen andere verplichtingen.

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 110% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad (marktwaarde van de beleggingen uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen volgens de grondslagen van DNB) van het Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP was per balansdatum 31 december 2023 110,5%. De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP 126% moet zijn. Ook is wettelijk bepaald dat de dekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen. Is de beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP lager dan de vereiste dekkingsgraad van 126% dan dient Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP een herstelplan op te stellen om binnen maximaal 10 jaar weer een dekkingsgraad van minimaal 126% te krijgen.

Leasing

De instelling kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel worden overgedragen, worden aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leasing

Bij de instelling kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt, waarbij het leaseobject

niet wordt geactiveerd. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Bij de Open Universiteit wordt voor de kopieerapparatuur, drankautomaten en twee bedrijfs-wagens gebruik gemaakt van operationele leasing. De kosten worden verantwoord onder de overige lasten.

Financiële baten en -lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitopslagen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

	2023	2022
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	31	501
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(16)	(397)
Boekwaarde	15	104
Mutaties in de boekwaarde:		
Investerings	0	0
Desinvesteringen	0	(470)
Afschrijvingen	(11)	(89)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	470
Saldo	(11)	(89)
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	31	31
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(27)	(16)
Boekwaarde	4	15
Afschrijvingstermijnen	looptijd licentie	looptijd licentie

Onder immateriële vaste activa zijn de kosten verantwoord voor extern ontwikkelde c.q. aangekochte concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom en software en licenties, boven een aanschafwaarde van 50 per applicatie en een looptijd langer dan 1 jaar.

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Grond	Terrein werkzaam- heden	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	Totaal
Stand per 1 januari 2023					
Aanschafwaarde	2.069	2.188	30.978	6.043	41.278
Cum. Waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.723)	(26.303)	(5.080)	(33.106)
Boekwaarde	2.069	465	4.675	963	8.172
Mutaties in de boekwaarde:					
Investerings	0	0	0	304	304
Desinvesterings	0	0	0	(729)	(729)
Afschrijvingen	0	(46)	(572)	(607)	(1.225)
Afschrijvingen desinvesterings	0	0	0	729	729
Saldo	0	(46)	(572)	(303)	(921)
Stand per 31 december 2023					
Aanschafwaarde	2.069	2.188	30.978	5.618	40.853
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.769)	(26.875)	(4.958)	(33.602)
Boekwaarde	2.069	419	4.103	660	7.251

De onroerende zaakbelasting 2023 voor de gebouwen in Heerlen is gebaseerd op een waarde van 10.010 op peildatum 1 januari 2023. De opstallen in Heerlen zijn in 2023 verzekerd voor een waarde van 35.700.

De actuele waarde van de bedrijfsgebouwen en -terreinen (exclusief grond) is gedurende de laatste taxatie medio 2020 door onafhankelijke taxateurs gewaardeerd op 6.875.

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Deelneming	2023	2022
Campus Heerlen Management & Development B.V.		
Stand per 1 januari	0	0
Verkrijging aandelen	0	10
Agiostorting	300	300
Herwaardering/resultaat deelneming	(300)	(310)
Stand per 31 december	0	0

Vlottende activa

1.4 Voorraden

De post voorraad kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Verkrijgingsprijs gebruiksgoederen	1.090	1.402
Voorziening voor incurantheid	(45)	(91)
Totaal voorraden	1.045	1.311

De voorraadwaardering op basis van de actuele waarde wijkt niet materieel af van bovenstaande waardering.

1.5 Vorderingen

De post vorderingen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren	3.321	4.532
Overige vorderingen	1.274	680
Vooruitbetaalde kosten	2.411	1.839
Verstreckte voorschotten	325	242
Overlopende activa	2.736	2.081
Voorziening wegens oninbaarheid	(150)	(350)
Totaal vorderingen	7.181	6.943

Onder de vorderingen zijn geen vorderingen opgenomen met een resterende looptijd langer dan een jaar.

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	(350)	(185)
Onttrekking	527	14
Dotatie	(327)	(179)
Stand per 31 december	(150)	(350)

Debiteuren

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren	3.321	4.532
Voorziening dubieuze debiteuren	(150)	(350)
Totaal debiteuren	3.171	4.182

Overige vorderingen

	31-12-2023	31-12-2022
Nog te ontvangen subsidiebedragen projecten	869	673
Overige	405	7
Totaal overige vorderingen	1.274	680

Vooruitbetaalde kosten

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitbetaalde licenties	702	331
Vooruitbetaald overig	1.709	1.508
Totaal vooruitbetaalde kosten	2.411	1.839

De post vooruitbetaalde licenties heeft betrekking op licenties met een looptijd korter dan 1 jaar waardoor deze niet zijn geactiveerd.

1.6 Liquide middelen

De post liquide middelen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Kasmiddelen	3	2
Tegoeden op bank- en girorekeningen	35.080	37.341
Totaal liquide middelen	35.083	37.343

De Open Universiteit heeft drie bankgaranties afgegeven.

- Een bankgarantie ad 46 is verstrekt aan Thornico Building K/S p/a West-Star Management B.V. ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Rotterdam.
- Een bankgarantie ad 23 is verstrekt aan Achtundfünfzigste IFH Geschlossener Immobilienfonds für Holland GmbH & Co ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Zwolle.
- Verder is een bankgarantie ad 13 afgegeven aan M7 EREIP IV Dutch Propco 3 B.V. ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Groningen.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Open Universiteit. De OU maakt gebruik van het geïntegreerd middelenbeheer (schatkistbankieren) via het Ministerie van Financiën.

2.1 Groepsvermogen

Het groepsvermogen (enkelvoudige jaarrekening: eigen vermogen) wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader gespecificeerd.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Stand per 1 januari 2023	Dotatie	Vrijval	Onttrek- kingen	Rente- mutatie	Stand per 31 december 2023
Personele regelingen	2.840	1.618	(472)	(755)	54	3.285
Claims, geschillen en rechtsgedingen	1.100	0	(324)	(476)	0	300
Totaal	3.940	1.618	(796)	(1.231)	54	3.585

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	1.285
Middellang deel van de voorzieningen (2025 tot en met 2028)	1.608
Langlopend deel van de voorzieningen (> 5 jaar)	692

Toelichting voorzieningen personele regelingen:

	WW/BW	Reorganisa- tie	Langdurig zieken	Eigen risico WAO/WIA	Jubileum uitkeringen	Duurzame inzetbaarheid	Totaal
Stand per 1 januari 2023	669	509	185	581	735	161	2.840
Mutaties:							
Dotatie	268	55	218	430	114	533	1.618
Vrijval	(127)	(77)	(20)	(205)	0	(43)	(472)
Onttrekkingen	(141)	(111)	(156)	(97)	(152)	(98)	(755)
Rentemutatie	19	16	2	0	26	(9)	54
Stand per 31 december 2023	688	392	229	709	723	544	3.285
Kortlopend deel < 1 jaar	323	112	211	101	121	117	985
Middellang deel (2025-2028)	214	280	18	370	299	427	1.608
Langlopend deel > 5 jaar	151	0	0	238	303	0	692

Voorziening WW/BW

De voorziening voor WW/BW betreft de verplichting van de OU om medewerkers salaris door te betalen tijdens de periode van ontslag tot het vinden van een nieuwe baan.

Voorziening reorganisatie

De voorziening reorganisatiekosten betreft de kosten die direct samenhangen met in gang gezette reorganisaties. De reorganisatievoorzieningen zijn gevormd na de formalisering van een gedetailleerd plan voor de reorganisatie en na bekendmaking van de plannen aan de betrokkenen.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken betreft de loondoorbetaling tijdens de eerste twee jaren van langdurig ziekte voor medewerkers waarvan verwacht wordt dat zij niet meer zullen terugkeren in het arbeidsproces. De kosten verband houdend met de salarisdoorbetaling totdat de medewerker 2 jaar ziek is worden in de voorziening opgenomen.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

In 2004 is het besluit genomen om ingaande 2004 eigenrisicodragers voor de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO) te worden.

Voorziening jubileumuitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.

Voorziening duurzame inzetbaarheid (vitaliteit en RVU)

De in 2020 gevormde voorziening bestaat per 31 december 2023 uit de verplichtingen die verbonden zijn aan de deelnemers die op balansdatum deelnemen aan de regeling. De verplichting bestaat uit het deel van de salaris- en pensioenkosten waar geen arbeidsprestatie meer tegenover staat omdat deze medewerkers op grond van de vitaliteitsregeling 0,2 fte danwel 0,4 fte minder zijn gaan werken met behoud van een deel van het fulltime salaris en een volledige pensioenopbouw. De voorziening uit hoofde van de vitaliteitsregeling bedraagt per balansdatum 244.

De voorziening RVU (Regeling Vervroegd Uittreden) is gebaseerd op de geschatte verplichtingen van de werkgever voor toekomstige uitkeringen aan werknemers die gebruikmaken van de RVU-regeling. De waardering van een voorziening RVU is gebaseerd op het aantal verwachte deelnemers en de hoogte en duur van de uitkeringen die zij zullen ontvangen. De voorziening uit hoofde van de RVU bedraagt per balansdatum 300.

Voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen

Per 1 september 2017 is in Nederland nieuwe wetgeving van kracht geworden die aan de toekenning van hoger onderwijsgraden de voorwaarde verbindt van accreditatie op opleidingsniveau door de NVAO. De OU heeft ten aanzien van drie programma's in het contractonderwijs verzuimd om als gevolg van deze nieuwe wetgeving de toekenning van een mastergraad te beëindigen. De OU heeft aan de getroffen (oud)studenten gecommuniceerd dat de geleden schade zal worden gecompenseerd. De voorziening betreft de beste schatting van het bedrag waarvoor de verplichting kan worden afgewikkeld.

In 2023 is met een overgrote meerderheid van de getroffen studenten een financiële regeling overeengekomen.

Disconteringsvoet

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken wordt de lange termijn marktrente gehanteerd. Dit percentage bedroeg per 31 december 2023: 2,27% (2022: 2,82%).

2.3 Kortlopende schulden

De post kortlopende schulden kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen onderhanden werk	2.565	1.596
Crediteuren	4.344	3.378
Loonheffing	3.364	3.040
Omzetbelasting	181	136
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.545	3.176
Schulden terzake van pensioenen	886	892
Vooruitontvangen cursus- en les gelden	6.755	7.611
Vooruitontvangen subsidies OCW geormerkt	5.599	2.278

Vakantiedagen	3.287	2.729
Nog te betalen vakantietoelage	2.148	1.788
Nog te ontvangen facturen	1.268	1.092
Te betalen accountantskosten	72	75
Te betalen aan (oud)deelnemers contractonderwijs	0	2.861
Overige	971	593
Overige schulden en overlopende passiva	20.100	19.027
Totaal kortlopende schulden	31.440	28.069

Van de kortlopende schulden heeft een bedrag ad 0 (2022: 0) een looptijd langer dan een jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post betreft de afdracht omzetbelasting over het vierde kwartaal van 2023 en loonheffing en sociale lasten over de maand december.

Schulden terzake van pensioenen

Deze post betreft de afdracht pensioenpremies over de maand december.

MODEL G Overzicht geormerkte subsidies OCW en EL&I (RJ 660, model G)

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing		De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
	Kenmerk	Datum	
Subsidie Gamebrics: Serious gaming voor actief online leren met geïntegreerde analytical.	OO21-01	28 april 2021	Ja
Subsidie virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS22050	24 februari 2022	Ja

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Aansprakelijkheid en garanties

Er zijn drie bankgaranties afgegeven. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de liquide middelen 1.6.

Voorwaardelijke verplichtingen

De Open Universiteit staat garant voor de financiële positie van OU Holding BV.

(Meerjarige) financiële verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen bij de Open Universiteit betreffen de verplichtingen uit hoofde van operationele lease. De lease-verplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	Resterende looptijd
Lease kopieerapparatuur	108	28 maanden
Lease drankautomaten	109	22 maanden
Lease personenauto's	26	21 maanden
	243	

Daarnaast zijn huurcontracten afgesloten ten behoeve van de huisvesting van de studiecetra. De totale huurverplichting bedraagt 12.422. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023
Niet langer dan 1 jaar	1.164
Tussen 1 en 5 jaar	3.624
Na 5 jaar (tot 1-9-2043)	7.634
	12.422

De operationele kosten worden lineair verspreid over de looptijd van de overeenkomst in de staat van baten en lasten verwerkt.

Daarnaast resteert er per 31 december 2023 nog een verplichting van 7.288, waarvan 4.885 met betrekking tot jaarlijks te betalen licentiekosten tot en met 2027 en 2.403 met betrekking tot het gebruiksklaar maken van het nieuwe studiecentrum in Den Haag.

De OU Holding B.V. heeft zich gecommitteerd om jaarlijks (voor de jaren 2022 tot en met 2025) een agiostorting van 300 te doen in de deelneming Campus Heerlen Management & Development B.V. (CM&D B.V.). De totale verplichting voor boekjaar 2024 en boekjaar 2025 bedraagt daarmee 600.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de instelling een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de instelling te beperken.

De instelling zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Markt- en prijsrisico

De instelling belegt niet in effecten en loopt derhalve geen significante markt- en prijsrisico's.

Valutarisico

De instelling is voornamelijk werkzaam in Nederland en loopt derhalve geen significante valutarisico's.

Rente- en kasstroomrisico

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (liquide middelen).

Voor vorderingen met variabele renteaftspraken loopt de instelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder de posten debiteuren en overige vorderingen. Het kredietrisico is geconcentreerd bij een groot aantal tegenpartijen (of economisch verbonden tegenpartijen). De hoogste individuele vordering bedraagt 281.

Liquiditeitsrisico

De instelling maakt op dit moment geen gebruik van bancaire kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk, zullen nadere zekerheden worden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

De instelling bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de instelling steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden e.d. benadert de boekwaarde daarvan.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Algemeen

Voor een analyse van de realisatie 2023 ten opzichte van de begroting 2023 en ten opzichte van de realisatie 2022 wordt verwezen naar de tekst opgenomen op pagina 118 tot en met 121.

Baten

3.1 Rijksbijdrage OCW

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	65.193	66.416	66.009
3.1.2 Overige subsidies OCW	96	166	86
Totaal rijksbijdragen OCW	65.289	66.582	66.095

3.1.1 Rijksbijdrage OCW

De totaal verantwoorde rijksbijdrage van 65.193 bestaat uit de lumpsum rijksbijdrage van 68.527 voor het jaar 2023, conform brief d.d. 19 december 2023 met kenmerk 2023/2/23857008. Het verschil van 3.334 heeft met name betrekking op de niet-normatieve rijksbijdragen die op de balans zijn verantwoord onder de vooruitontvangen subsidies OCW, voornamelijk bestaande uit de nog niet bestede starters- en stimuleringsbeurzen van 3.348 en de nog niet bestede sectorplanmiddelen van 429. Daarnaast is voor 456 aan NPO middelen uit 2022 vrijgevallen in 2023.

In de lumpsum rijksbijdrage is tevens inbegrepen de sectormiddelen Rechtsgeleerdheid voor een bedrag van 370 en een bedrag van 351 met betrekking tot Duurzame Geesteswetenschappen. Ondanks de oormerking van deze middelen bestaat er op grond van de regeling jaarverslaggeving onderwijs geen mogelijkheid de niet-bestede middelen op de balans te passiveren.

3.1.2 Overige subsidies OCW

Hierin zijn de onderstaande projecten opgenomen:

- de middels brief OO21-01 van 28 april 2021 door OCW toegekende subsidie voor uitvoering van het project Gamebrics: Serious gaming voor actief online leren met geïntegreerde analytical.
- de middels brief VIS22050 van 24 februari 2022 door OCW toegekende subsidie voor uitvoering van het project virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs.

3.3 Cursus-, les- en examengelden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Inschrijvingen	15.561	19.225	18.569
Schakelprogramma's	2.787	2.825	2.842
Halvering collegegeld 1e jaars inschrijvingen	(655)	0	(704)
Halvering collegegeld NPO	0	0	(5.636)
Kortingsregeling KCOU	(51)	(25)	(29)
Overige kortingen	(196)	0	(245)
Vrijstellingsverzoeken	148	125	141
Vrijval/(dotatie) vooruitontvangen cursusgelden	727	0	(930)
Totaal cursus-, les-, en examengelden	18.321	22.150	14.008

3.4 Baten werk in opdracht van derden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Contractonderwijs	688	1.950	1.606
Internationale organisaties	1.189	1.146	974
NWO / ZonMW	912	865	872
Aids Fonds	24	3	21
Nationale overheden	305	162	195
NRO	89	73	66
Overige non-profit organisaties	22	11	138
Bedrijven	509	1.875	617
Contractonderzoek	3.050	4.135	2.883
Overige baten werk in opdracht van derden	532	90	493
Totaal baten werk in opdracht van derden	4.270	6.175	4.982

3.5 Overige baten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Detachering personeel	315	364	453
Inkomsten auteursrechten	34	50	43
Verhuur onroerend goed	59	55	59
BTW pro rata regeling	133	80	131
Opbrengst bedrijfsrestaurant	145	90	48
Bijdrage Phd program	90	40	40
Deelname aan expertgroep PO	34	25	84
Overige posten	379	127	456
Totaal overige baten	1.189	831	1.314

Onder de overige posten zijn enkel opbrengsten beneden 50 verantwoord.

Lasten

4.1 Personele lasten

De personele lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Brutolonen en salarissen	51.655	53.225	45.119
Sociale lasten en pensioenpremies	14.218	16.001	13.564
4.1.1 Lonen en salarissen	65.873	69.226	58.683
Dotatie (vrijval) personele voorzieningen	1.146	325	612
Inhuur derden regulier	3.801	2.641	3.656
Overige	3.054	1.225	2.467
4.1.2 Overige personele lasten	8.001	4.191	6.735
Totaal personele lasten	73.874	73.417	65.418

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Brutolonen en salarissen			
Salarissen	43.697	45.250	38.359
Vakantietoelagen	3.628	3.616	3.065
Overige toelagen	4.330	4.359	3.695
Totaal beloning voor arbeid	51.655	53.225	45.119

	2023	Begroting 2023	2022
Sociale lasten en pensioenpremies			
Pensioenpremies	7.799	9.358	7.933
Overige sociale lasten	6.419	6.643	5.631
Totaal sociale lasten en pensioenpremies	14.218	16.001	13.564

De pensioenregeling betreft een toegezegde-pensioenregeling, welke verwerkt is als een toegezegde-bijdrageregeling. Het pensioen is toegekend op basis van het middelloonstelsel en is ondergebracht bij ABP/Loyalis. De Open Universiteit heeft in het geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

	2023	Begroting 2023	2022
Dotatie (vrijval) personele voorzieningen (saldo van dotatie en vrijval)			
Voorziening WW/BW	141	250	285
Voorziening Reorganisatie (2011/2013/MST)	(22)	0	126
Voorziening Langdurig zieken	198	0	174
Voorziening Eigen risico WAO	225	0	(46)
Voorziening jubileumuitkeringen	114	75	75
Voorziening duurzame inzetbaarheid (vitaliteit/ RVU)	490	0	(2)
Totaal dotatie (vrijval) personele voorzieningen	1.146	325	612

De formatie nam toe van 702 fte ultimo 2022 tot 711 fte ultimo 2023, hetgeen overeenkomt met een stijging van circa 1% (fte zijn excl. stagiaires). Alle medewerkers zijn werkzaam in Nederland.

Het gemiddelde aantal fte 2023 bedroeg 711 (2022: 667 fte).

WNT-verantwoording 2023

De WNT is van toepassing op de Open Universiteit. Het voor de Open Universiteit toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 202.000, zijnde het bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse F, complexiteitspunten per criterium:

- De totale baten in het tweede jaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het bezoldigingsmaximum is toegepast ligt tussen de 75 en 125 miljoen. Het aantal punten toegekend voor criteria 1 bedraagt derhalve 8 punten.
- Voor criteria 2 ligt het aantal studenten tussen de 10.000 en 20.000. Het aantal punten hiervoor bedraagt 4.
- Ten slotte biedt de Open Universiteit wetenschappelijk onderwijs aan in zeven verschillende onderwijssectoren, waardoor het aantal punten toegekend voor criteria 3 het maximale van 5 punten bedraagt.

Bezoldiging topfunctionarissen

- 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1

Gegevens 2023	prof. dr. T.J. Bastiaens	prof. dr. F.A. van der Duijn Schouten	dr. M.N.N. Ummelen
Functiegegevens	rector magnificus	voorzitter CvB	voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/08	01/09 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,6	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.353	80.000	59.200
Beloningen betaalbaar op termijn	22.935	0	7.660
Subtotaal	201.288	80.000	66.860
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	202.000	80.689	67.518
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	201.288	80.000	66.860
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022	prof. dr. T.J. Bastiaens	prof. dr. F.A. van der Duijn Schouten	dr. M.N.N. Ummelen
Functiegegevens	rector magnificus	voorzitter CvB	voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,6	n.v.t.
Dienstbetrekking?	ja	ja	n.v.t.
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.615	109.040	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	23.619	0	n.v.t.
Subtotaal	182.234	109.040	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	183.00	109.800	n.v.t.
Bezoldiging	182.234	109.040	n.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1

Gegevens 2023	drs. R.M. Smit	mw. prof. dr. V. Evers	mw. dr. E.M.M. de Brabander	prof. dr. M. van der Wende	dr. G.A. Schouw	drs. L.L.G.M. van Wees	prof. dr. J.G. Halff	drs. M.E.T. Pigeaud-Wijdeveld RC
Functiegegevens	voorzitter	lid	lid	lid/ voorzitter*	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/11	01/01-30/04	01/01-31/08	01/01-31/12	01/01-31/12	01/05-31/12	01/12-31/12	01/12-31/12
Bezoldiging								
Bezoldiging	22.220	5.387	11.132	16.833	16.160	10.773	1.347	1.347
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.727	6.641	13.448	21.058	20.200	13.559	1.716	1.716
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	22.220	5.387	11.132	16.833	16.160	10.773	1.347	1.347
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022	drs. R.M. Smit	mw. prof. dr. V. Evers	mw. dr. E.M.M. de Brabander	prof. dr. M. van der Wende	dr. G.A. Schouw	drs. L.L.G.M. van Wees	prof. dr. J.G. Halff	drs. M.E.T. Pigeaud-Wijdeveld
Functiegegevens	voorzitter	lid	lid	lid	lid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/11-31/12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging								
Bezoldiging	19.269	12.846	12.846	12.846	2.141	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.450	18.300	18.300	18.300	3.058	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* Benoemd tot voorzitter van de raad van toezicht per 1 december 2023

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.2 Afschrijvingen

De afschrijvingen kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa	11	10	89
4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa	1.225	1.250	1.457
Totaal afschrijvingen	1.236	1.260	1.546

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa

	2023	Begroting 2023	2022
Afschrijving concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom, software en licenties	11	10	89
Totaal afschrijvingen immateriële vaste activa	11	10	89

4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa

	2023	Begroting 2022	2022
Afschrijving gebouwen en terreinwerkzaamheden	618	627	691
Afschrijving apparatuur en inventaris	607	623	766
Tussentelling	1.225	1.250	1.457
Af/Bij: boekwinst c.q. boekverlies desinvesteringen	0	0	0
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	1.225	1.250	1.457

4.3 Huisvestingslasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
4.3.1 Huur	1.125	1.061	1.047
4.3.2 Verzekeringen	97	100	86
4.3.3 Onderhoud- en exploitatievoorzieningen	346	425	437
4.3.4 Energie en water	771	627	262
4.3.5 Schoonmaakkosten	348	365	318
4.3.6 Heffingen	88	95	84
4.3.7 Overige huisvestingslasten	159	205	164
Totaal huisvestingslasten	2.934	2.878	2.398

4.4 Overige lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	729	579	723
4.4.2 Duurzame aanschaffingen	327	166	272
4.4.2 Materiaalgebonden lasten	1.904	2.126	1.947
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	341	75	1.279
4.4.4 Algemene kosten	14.966	17.875	17.545
Totaal overige lasten	18.267	20.821	21.766

Voorgaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

4.4.1. Administratie- en beheerslasten

	2023	Begroting 2023	2022
Representatiekosten	150	130	162
Consumpties op de werkplek	43	35	44
Fotokopieerkosten	115	81	101
Vergaderkosten	260	191	238
Mobiele telefonie	96	82	102
Overige administratie- en beheerslasten	65	60	76
Totaal administratie- en beheerslasten	729	579	723

4.4.2. Materiaalgebonden lasten

	2023	Begroting 2023	2022
Verbruik cursusmaterialen	1.552	1.946	1.683
Overige materiaalgebonden lasten	352	180	264
Totaal materiaalgebonden lasten	1.904	2.126	1.947

4.4.3. Dotatie overige voorzieningen

	2023	Begroting 2023	2022
Dotatie voorziening debiteuren	341	75	179
Dotatie voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen	0	0	1.100
Totaal dotatie overige voorzieningen	341	75	1.279

4.4.4. Algemene kosten

	2023	Begroting 2023	2022
Reis- en verblijfkosten	836	492	683
Computerkosten	4.834	4.781	3.691
Publiciteit en voorlichting	1.336	1.359	1.462
Honoraria derden en advieskosten	5.664	7.612	6.508
Overige algemene kosten	2.296	3.631	5.201
Totaal algemene kosten	14.966	17.875	17.545

De overige algemene kosten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

Overige algemene kosten

	2023	Begroting 2023	2022
Samenwerkingskosten UM	1.141	1.290	1.162
Contributies, bijdragen en lidmaatschappen	692	456	615
Porti- en vrachtkosten	422	400	454
Kosten bedrijfsrestaurant	120	85	80
Overige algemene kosten	(79)	1.400	2.890
Totaal overige algemene kosten	2.296	3.631	5.201

Toelichting accountants honoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen (in duizenden euro's inclusief BTW) aan accountants honoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	Bedrag externe accountant en accountants- organisatie 2023	Bedrag netwerk- organisatie 2023	Bedrag totaal 2023
Onderzoek van de jaarrekening	143	0	143
Andere controleopdrachten	22	0	22
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0
Andere niet-controlediensten	1	2	3
Totaal honoraria externe accountant 2023	166	2	168

	Bedrag externe accountant en accountantsorganisatie 2022	Bedrag netwerkorganisatie 2022	Bedrag totaal 2022
Onderzoek van de jaarrekening	163	0	163
Andere controleopdrachten	0	0	0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0
Andere niet-controlediensten	2	39	41
Totaal honoraria externe accountant 2023	165	39	204

De bedragen zijn opgenomen onder de post honoraria derden en advieskosten ad 5.664 (in 2022: 6.508).

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de instelling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2023, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

5 Financiële baten en lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Rentebaten	1.306	0	126
Saldo financiële baten en lasten	1.306	0	126

6 Resultaat deelneming

Het resultaat deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2023	Begroting 2023	2022
Campus Heerlen Management & Development B.V.	(300)	(300)	(310)
Totaal	(300)	(300)	(310)

Verbonden partijen

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders is opgenomen op pagina 153 tot en met 156 (WNT).

Er hebben geen transacties met verbonden partijen plaatsgevonden op niet-zakelijke grondslag.

Verbonden partijen (model E):

Bedragen x € 1.000

Verbonden partijen wel opgenomen in de consolidatie

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2023	Resultaat jaar 2023	Totale Baten	Art 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
				€	€	€	Ja/nee	%	%
OU Holding BV	BV	Heerlen	4	99	(300)	0	Nee	100	100

Verbonden partijen niet opgenomen in de consolidatie

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
Campus Heerlen Management & Development B.V.	Besloten Vennootschap	Heerlen	3
NEIMED	Stichting	Heerlen	4
Stichting Open Universiteitsfonds	Stichting	Utrecht	4

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

ACTIVA		31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa			
1.1 Immateriële vaste activa		4	15
1.2 Materiële vaste activa			
1.2.1 Gebouwen en terreinen	6.591	7.209	
1.2.2 Inventaris en apparatuur	660	963	
		7.251	8.172
1.3 Financiële vaste activa		99	99
Vlottende activa			
1.4 Voorraden		1.045	1.311
1.5 Vorderingen			
1.5.1 Debiteuren	3.171	4.182	
1.5.2 Overige vorderingen	1.274	680	
1.5.3 Overlopende activa	2.736	2.081	
		7.181	6.943
1.6 Liquide middelen		34.984	37.244
TOTAAL ACTIVA		50.564	53.784

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

PASSIVA		31-12-2023	31-12-2022
2.1 Eigen vermogen			
2.1.1 Algemene reserve (publiek)	14.767	20.589	
2.1.1 Algemene reserve (privaat)	0	0	
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	772	1.186	
		15.539	21.775
2.2 Voorzieningen		3.585	3.940
2.3 Kortlopende schulden			
2.3.1 Crediteuren	4.344	3.378	
2.3.2 Belastingen, sociale premies en pensioenen	4.431	4.068	
2.3.3 Overlopende passiva	22.665	20.623	
		31.440	28.069
TOTAAL PASSIVA		50.564	53.784

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
BATEN			
3.1 Rijksbijdrage OCW	65.289	66.582	66.095
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	0	0	0
3.3 Cursus-, les- en examengelden	18.321	24.100	14.008
3.4 Baten werk in opdracht van derden	4.270	4.225	4.982
3.5 Overige baten	1.189	831	1.314
Totaal baten	89.069	95.738	86.399
LASTEN			
4.1 Personele lasten	73.874	73.417	65.418
4.2 Afschrijvingen	1.236	1.260	1.546
4.3 Huisvestingslasten	2.934	2.878	2.398
4.4 Overige lasten	18.267	20.821	21.766
Totaal lasten	96.311	98.376	91.128
Saldo baten en lasten	(7.242)	(2.638)	(4.729)
5 Financiële baten en lasten	1.306	0	126
Resultaat	(5.936)	(2.638)	(4.603)
6 Resultaat deelneming	(300)	(300)	(310)
Nettoresultaat	(6.236)	(2.938)	(4.913)

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor Resultaatbepaling

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2023 van de instelling. Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige staat van baten en lasten hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 123 tot en met 137 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de instelling gehanteerd; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de instelling geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de instelling ten behoeve van deze deelneming.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de instelling in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Groepsmaatschappijen OU Holding BV, Heerlen	2023	2022
Stand per 1 januari	99	109
Bij: agiostorting	300	300
Af: resultaat deelnemingen	(300)	(310)
Stand per 31 december	99	99

1.5 Vorderingen

Debiteuren

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren Studenten/deelnemers/cursisten/overige	3.171	4.182
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Totaal	3.171	4.182

1.6 Liquide middelen

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Kasmiddelen	3	2
Tegoeden op bank- en girorekeningen	34.981	37.242
Totaal liquide middelen	34.984	37.244

De Open Universiteit heeft drie bankgaranties afgegeven.

- Een bankgarantie ad 46 is verstrekt aan Thornico Building K/S p/a West-Star Management B.V. ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Rotterdam.
- Een bankgarantie ad 23 is verstrekt aan Achtundfünfzigste IFH Geschlossener Immobilienfonds für Holland GmbH & Co ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Zwolle.
- Verder is een bankgarantie ad 13 afgegeven aan M7 EREIP IV Dutch Propco 3 B.V. ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Groningen.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Open Universiteit. De OU maakt gebruik van het geïntegreerd middelenbeheer (schatkistbankieren) via het Ministerie van Financiën.

2.1 Eigen vermogen

Algemene reserve	Stand per 1 januari 2023	Resultaat 2023	Overige mutaties 2023	Stand per 31 december 2023
2.1.1 Algemene reserve				
Algemene reserve publiek	20.589	(5.822)	0	14.767
Algemene reserve privaat	0		0	0
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	1.186	(414)	0	772
Totaal	21.775	(6.236)	0	15.539
Algemene reserve	Stand per 1 januari 2022	Resultaat 2022	Overige mutaties 2022	Stand per 31 december 2022
2.1.1 Algemene reserve				
Algemene reserve publiek	24.992	(4.403)	0	20.589
Algemene reserve privaat	0	0	0	0
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	1.696	(510)	0	1.186
Totaal	26.688	(4.913)	0	21.775

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserve (publiek)

Het verloop van de bestemmingsreserve kan als volgt worden weergegeven:

	2023	2022
Stand per 1 januari	1.186	1.696
Dotatie	389	611
Onttrekking	(803)	(1.121)
Stand per 31 december	772	1.186

Voorgaande bestemmingsreserve wordt als volgt gespecificeerd:

Bestemmingsreserve it-transitie en informatieveiligheid	2023	2022
Stand per 1 januari	128	271
Dotatie	0	0
Onttrekking	(128)	(143)
Stand per 31 december	0	128

In 2021 is door het college van bestuur besloten om het niet bestede IT-budget 2021 te doteren aan een bestemmingsreserve, ter financiering van de uitgaven in 2022 en 2023 verband houdende met de voorbereiding en implementatie van de IT transitie en de informatieveiligheid. De bestemmingsreserve is ultimo 2023 volledig besteed en bedraagt 0.

Bestemmingsreserve kwaliteitsafspraken	2023	2022
Stand per 1 januari	587	711
Dotatie	0	173
Onttrekking	(204)	(297)
Stand per 31 december	383	587

Over de middelen met betrekking tot de kwaliteitsafspraken worden bestedingsafspraken gemaakt met de medezeggenschap en hierover wordt inhoudelijk separaat gerapporteerd in het jaarverslag. De bestemmingsreserve kwaliteitsafspraken bestaat uit de nog niet-bestede bedragen die door het Ministerie van OCW via de rijksbijdrage worden toegekend. In de periode 2019 tot en met 2023 is aan de Open Universiteit een bedrag toegekend van 7.583. Van de toegekende bedragen is aan het einde van 2023 een bedrag van 383 nog niet besteed aan de realisatie van de kwaliteitsafspraken.

Bestemmingsreserve strategische middelen	2023	2022
Stand per 1 januari	279	444
Dotatie	277	246
Onttrekking	(279)	(411)
Stand per 31 december	277	279

De bestemmingsreserve strategische initiatieven is gevormd voor initiatieven waarvan de uitvoering overloopt naar het volgende boekjaar. Hier ligt een bestuursbesluit aan ten grondslag.

Bestemmingsreserve sectormiddelen	2023	2022
Stand per 1 januari	192	270
Dotatie	112	192
Onttrekking	(192)	(270)
Stand per 31 december	112	192

De sectormiddelen Rechtsgelertheid uit 2023 van 370 zijn nog niet volledig besteed per einde boekjaar. Ondanks de oormerking van deze middelen bestaat er op grond van de regeling jaarverslaggeving onderwijs geen mogelijkheid de niet-bestede middelen op de balans te passiveren. Om de middelen desalniettemin te oormerken heeft de Open Universiteit voor de niet in 2023 bestede middelen, net als in voorgaande boekjaren, een bestemmingsreserve gevormd. Het in 2023 nog niet bestede deel van 112 is gedoteerd aan deze bestemmingsreserve.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van deze post is als volgt weer te geven:

	2023	2022
Stand per 1 januari	3.940	3.083
Mutaties	(355)	857
Stand per 31 december	3.585	3.940

2.3.1 Crediteuren

	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	4.344	3.378
Schulden aan groepsmaatschappijen	0	0
Totaal	4.344	3.378

6 Resultaat deelneming

De opbrengst deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
OU Holding BV	(300)	(310)
Totaal	(300)	(310)

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

Nevenvestigingen

De Open Universiteit heeft nevenvestigingen in de vorm van zeventien studiecentra verspreid over Nederland en Vlaanderen. Naast Heerlen zijn de studiecentra gevestigd in Amsterdam, Vlissingen, Leeuwarden, Groningen, Zwolle, Enschede, Utrecht, Rotterdam, Nijmegen, Eindhoven, Antwerpen, Brussel, Gent, Hasselt, Kortrijk en Leuven.

Ondertekening door College van bestuur voor akkoord
Heerlen, 12 juni 2024

origineel getekend door:
dr. M.M.N. Ummelen

origineel getekend door:
prof. dr. T.J. Bastiaens

Ondertekening door Raad van Toezicht voor akkoord
Heerlen, 12 juni 2024

origineel getekend door:
prof. dr. M.C. van der Wende

origineel getekend door:
dr. G.A. Schouw

origineel getekend door:
drs. L.L.G.M. van Wees

origineel getekend door:
drs. M.E.T. Pigeaud-Wijdeveld RC

origineel getekend door:
Prof. dr. J.G. Half

Overige gegevens

Vorstel tot resultaatbestemming

Van het resultaat 2023 ad 6.236 negatief is 5.822 onttrokken aan de algemene reserve (publiek) en 414 onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Vooruitlopend op een definitieve goedkeuring door de Raad van toezicht is de resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina's.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Open Universiteit

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Open Universiteit te Heerlen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Open Universiteit op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 ‘Referentiekader’ van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Open Universiteit, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Stationsplein 8k, 6221 BT Maastricht, Postbus 3122,
6202 NC Maastricht
T: 088 792 00 43, F: 088 792 94 03, www.pwc.nl*

‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Maastricht, 12 juni 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. T.A.G. van Boxtel RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Open Universiteit
Bezoekadres
Valkenburgerweg 177
6419 AT Heerlen
Postadres
Postbus 2960
6401 DL Heerlen

Foto verantwoording

Laurent Stevens: pag. 4

Marcel van Hoorn: cover, pag. 8, 12, 48, 58, 66, 108

Janine Cranshof: pag. 24, 28, 76, 94, 98

Sanne Linssen: pag. 32

Alles uit deze uitgave – met uitzondering van de foto's – mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt onder de vereisten van de Creative Commons-licentie Naamsvermelding-Niet-commercieel-Gelijk delen 3.0 Nederland. Zie de licentie voor details: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/>.

Een digitale versie van Jaarverslag en jaarrekening staat op www.ou.nl/jaarverslagen.

